

Deze tekstuitgave is vervaardigd door medewerkers van de Stichting Vrijwilligersnetwerk Nederlandse Taal o.l.v. Nicoline van der Sijs en Hans Beelen. De tekstuitgave vormt een onderdeel van de elektronische Woordenbank Nederlandse Dialecten (eWND), op www.meertens.knaw.nl/dialectwoordenboeken/

{p.*}
WOORDENBOEK
VAN HET
GELDERSCH-OVERIJSELSCH DIALECT
DOOR
PROF. DR. J.H. GALLÉE.
[illustratie]
DEVENTER.
H.P. TER BRAAK.
[1895]
{p.1}
A.

aak, *aaken*, vr. aak.
aalte, vr. mestwater.
aaltengat, o. mestgat.
aalttonne, **aaltentonne**, vr. aaltton.
aarden, zw. ww. besmetten.
aol, *äole*, m. aal.
aolbèze, *aolbèzen*, vr. aalbes. *aolbèzenblad*, o. *aolbèzenstrûk*, m.
aom, *aome*, o. aam (vat).
aopen, bw. open.
aor, *aore*, vr. korenaar.
aoren, zw. ww. aren lezen.
aor, bvnw. zie *ander*.
aorden, **aoren**, zw. ww. zich ergens schikken; aarden (van ziekte bv. mazelen), voortwoekeren.
ao(r)dig en **aorig**, bvnw., aardig.
aore, *aorn*, vr. ader.
aornd, *aornde*, m. mannetjesduif, doffer.
aos, o. kring, *kwaodaos*, lastig ventje.
aosem, m. adem.
aosemen, zw. ww. ademen.
aoven, *aovens*, m. oven.
aovend, *aovende*, m. avond, *genaovend*, goedenavond.
aover, vz. bw. over.
aoverdaod, m. overdaad.
aovereenkomste, vr. overeenkomst.
aoverende, bw. overeind.
aoverende blîven, opblijven, waken.
aovergünstig, bvnw. afgunstig; z. *abbegünstig*.
aoverlèjen, bvnw. wijlen, zaliger; *min vader aoverlèjen*.
aozen, zw. ww. er op uit zijn.
Äole, vr. eingenn. Alida.
Äoltjen, vr. eigenn. Aaltje.

äovel, bvnw. euvel.
äovelgünne, m. afgunst.
abbegünstig, bvnw. afgunstig.
achte, tlw. acht; *wôvölle bünter? der bünter achte*.
achter, voorz.; *hé lōp achter üm hēr*, hij loopt hem achterna, *ik zitte üm achter de vōdden*, ik ga hem scherp na.
achterdeel, o. nadeel.
achterdòcht, m. nadenken.
achterhòlt, *achterhòlter*, o. evenaar aan den wagen.
adel, m.
af, òf, vrz. af; van: *ik weet er niet (niks) òf*. Thans worden in het westen vooral *af* en *of* dooreen gehoord zoowel in samenstellingen als als voorzetsel. Meer oostelijk heeft *of* de overhand.
òfbraok, m. afbraak.
afestomd, en **afgestomd**, bvnw. bw.; 'n *afestomde lögen*, een volstreckte leugen, *afestomd mooi*, zeer mooi.
afgaon, òfgaon, st. ww. 1). afloopen; 't is *afgaond wark*, 't *lōp met den z(i)eeke op 't ende*, de zieke is stervende. 2) verricht, worden, 't *geet üm vliüg òf*.
òfglinten, zw. ww. omheinen.
òflangen, zw. ww. aanreiken.
òfnifelen, zw. ww. op slinksche wijze afhandig maken.
afrangen, òfrangen, zw. ww. boonen van draden ontdoen.
òfrikken, zw. ww. omheinen.
òfrömen, zw. ww. afroomen.
òfschöttelen, zw. ww. afzetten.
afstellen, òfstellen, zw. ww. uitstellen.
afvréden, zw. ww. omheinen, afrasteren.
akelik, bvnw. akelig.
aker, èker, m. emmertje, keteltje.
akker, akkers, m. akker.
akse, vr. korte bijl. Zie *ekse*.
al, alle, bvnw. bw. al; 't is *al*, het is wel waar; *de eerpels bünt alle*, de aardappels zijn op.
albandig, bvnw. moedwillig. Zie *alibanderîje*.
alderdees, alderdéges, bw. zelfs; *ik hebbe üm alderdees gisteren nōg ez(i)een*. {p.2}
alibanderîje, vr. losbandigheid.
aling, bvnw. geheel.
allá, bw. vooruit.
allebòrd, of **allebòt**, bw. elk oogenblik, telkens.
allemaol, bvnw., vnw. alle.
almenaksmaond, *almenaksmaondn*, vr. maanden van 30 of 31 dagen, in tegenoverstelling van maanden van 28 dagen (naar de maan), welke vroeger bij berekening voor gewassen, melk worden van vee, enz. gebruikt werden.
almlak, m. almanak.
almangs, en **manks**, bw. somtijds.
almögend, bw. zeer; *almögend dom*.
alwaor, bvnw.; 't is *alwaor*, 't is geheel waar, wel waar.
ambelt, o. aambeeld.
an, vz. en bw. aan; *de karke, de schóle is an*, de kerk, de school is begonnen.
anbanzen, anbenzen, zw. ww. aanzetten tot spoed.
anblekken, zw. ww. aanschrappen (van boomen).

anbôten, zw. ww. vuur aanleggen.
ander, aor, bvnw. ander.
anejaagd, bvnw. zenuwachtig.
ang, bvnw. zie *eng*.
angaon, ww. 1) leven maken; *wat gaot de jongens an!* 2) raken, toebehooren, *dat messe geet mi an*, dat mes behoort mij.
angel, m. hengel, stekel; **angelgart**, *angelga(r)de*, hengelroe.
angèven, st. ww. aangeven; *verstarf angèven*, aangifte doen voor het recht van successie en overgang; *'t wark der an gèven*, het werken opgeven.
angst, *engste*, m. angst.
anhalen, zw. ww. in beslag nemen. *anehaald*, geplaagd, *hé is nòg al ens anehaald met höfdzeerte*.
anhòlden, st. ww. aanhouden, iemand staande houden, in leven houden.
anhögen, zw. ww. ophoogen.
anknüppen, zw. ww. aanknoopen.
ankôveren, zw. ww. langzaam vooruitgaan; *de z(i)eek kôvert langzame an*, de zieke betert langzaam.
anlangen, zw. ww. aangeven, afgeven; *lang mij de eerpel ens an*, geef mij de aardappels eens aan. *Wi'j dat bi Jansen anlangen* (ook *òflangen*), wilt ge dat bij Jansen afgeven.
anlòten, zw. ww. een dienstplichtig nummer trekken; *hé is anelòt*, hij is er in geloot.
anmaken, **ammaken**, zw. ww. voortmaken; *maak i'j ens wat an met uw wark*, maak voort met uw werk.
anmaken, zw. ww. geplaagd zijn met; *hé is vòlle anemaakt met höfdzeerte*, hij wordt dikwijls door hoofdpijn geplaagd.
anmôden, *(i)eemand (i)eets anmôden*, zw. ww. iets van iemand denken; z. *tômôden*.
anpraten, zw. ww. opdringen.
anrecht, o. latwerk om melkvaten op te drogen.
anrichte en **anrecht**, o. aanrechtbank.
anslaon, st. ww. trouwen; *hé hef en ni'j wif aneslagen*, hij heeft een tweede vrouw genomen.
anspannen, de paarden voor den wagen plaatsen; *vör uw alleene spant de Dûvel n(i)eet an*. voor u alleen geeft de Duivel zich de moeite van inspannen en halen niet, m.a.w. wees maar niet bang spoedig dood te gaan.
anspreken, st. ww. bezoeken (b.v. van kraambezoek).
antîen, st. ww. aanrijden; *met gevaor argens antîen*, ergens aanrijden.
antwoord, *antwoorde*, o. antwoord.
anwinnen, st. ww. beteren, van een ziekte.
anzachten, zw. ww. beter worden (van 't weer).
aperije, vr. gekheid.
appel, *appels*, m. appel.
arbeid, m. arbeid.
arf en **arve**, mv. *erve*, o. erf.
arfekse, *arfeksen*, m. (verouderd) bezitter van een erf; ook *erfekse*, zie Tijds. M. v. L. 1, 10.
arfte, *arften*, vr. erwt.
arve, *arven*, m. erfgenaam.
arven, zw. ww. erven.
arg, **aarg**, bvnw., bw. erg. {p.3}
arg, o. erg; *'k hadde der gin arg in*, ik had er geen erg in.
argernisse, vr. ergernis.
arke, *arken*, vr. ark.
arksel, o. zie *harksel*, vel papier.

arm, *arme*, m. arm.
armôd, **armô**, m. e. vr. armoede, verdriet, zwarigheid; *argens armôd mee of over hebben*.
as, vgw. als.
asche, **aske**, vr. asch.
asse, vr. as.
astertô, bw. erg.
astrant, bvnw. brutaal.
aver, vz., in geschreven stukken meest voor *aover*.

B.

baakster, vr. baker.
baal, *bale*, vr. baal.
baas, *bazen*, * m. baas.
baoge *baogen*, m. boog, bocht.
baoi, o. baai (stof).
baoke, *baoken*, vr. baak.
baoken, *baokens*, m. grensmaal, paal om de richting aan te wijzen.
baom, *baoms*, *bôme*, m. bodem (van een vat, enz.)
baord, *bäorde*, m. baard.
baors, *bäorze*, m. baars.
bad, o. bad.
baen, **baden**, zw. ww. een bad nemen.
baggelen, zw. ww. zich wentelen, bv. van hoenders.
baggeren, zw. ww.; *dör 't zand baggeren*, met moeite door 't rulle zand lopen of rijden.
bak, *bekke*, m. bak.
bakken, st. ww. bakken; *de sné bakt*, de sneeuw pakt (voor sneeuwballen).
baldaodeg, bvnw. baldadig.
balg, *belge*, m. maag, buik.
balgpîne, **balgzeerte**, v. maagpijn, buikpijn; syn.: *lîfpîne*.
balke, *balken*, m. balk.
balken, mv. de zolder boven den deel; zie bij *hilde*.
balkenbrîj, vr. een mengsel van meel, lever, en allerlei van de slacht in het rollennat gekookt.
balkensleeten, v. mv. balkhouten.
bane, vr. baan.
band, *bende*, m. band; *ût de bende*, uitbundig, ongehoorzaam.
bandel, *bandels*, m. hoepel (om een vat); vgl. *rînk*.
bandgarden, mv. stokken, die over het rieten dak gelegd worden.
bandöre, **banderdöre**, vr. groote deur der schuur; zie *bansdöre*.
bandstökke, m. hout waarvan hoepels gemaakt worden.
bange, bvnw. bang.
bank, *benke*, vr. bank.
bansdöre, vr. schuurdeur. (Tw. *baanzendöre*).
banzen, zw. ww. onredelijk dringen. z. *benzen*.
barg en **borg**, m. gesneden varken.
barg, m. berg, bergplaats; *höjbarg*.
bargen, st. en zw. ww; *barg*, *eborgen* en *bargde*, *ebargd*, bergen.
barke, zie *berke*.
barm, m. berm van den weg.

ba(r)ste, vr. barst.
ba(r)sten, st. ww. bersten.
basse, vr. bil, achterste deelen van het bovenbeen.
bast, *beste*, m. schors, huid.
bate, vr. baat.
bats, bvnw. brutaal, overmoedig, moeielijk; *'t is een batsen sinjör*, 't is een brutale vent.
batze, v. groote schop.
bebbe, *bebben*, vr. vrouw; *de bek stekt iim nao de bebben*, hij is een vrouwengek.
bebbenbek, m. vrouwengek.
bedde, o. bed; *in bedde kommen*, bevallen.
beddebûre, vr. beddetijk.
beddekaste, *beddekasten*, bedstede.
beddestè, *beddestèen*, vr. bedstede.
beddetog, (Winterswijk *beddetûg*), o. overtrek van een bed.
bedarven, st. ww. bederven.
bedeesd, bvnw. bedeesd.
bèdelen, zw. ww. bedelen. {p.4}
bedôn (zik), ww. zich bevuilen, *zik bedôn van lachen*.
bedr(i)eegen, st. ww. bedriegen.
bedrôfd, bvnw. bedroefd; ook bijw. *bedrôfd weinig*.
bedûsd, ontsteld, onthutst; *ik ston der stik bedûsd van*.
bée, vr. bede.
been, *beene*, *beentjen*, o. (hier en daar is ee verengd tot (i)ee) been; *wi zûlt di ok ens bi 't beentjen krîgen*, onder handen nemen.
beentjen, o. fluitje om kwartels te vangen.
beer, beere, m. mannetjes varken.
bëeerdigen, zw. ww. begraven; zie *ineerdigen*.
beeste, *beesten*, o. beest.
bèfesse, *bèfessen*, vr. abeel.
begaves, **begaoving**, vr. vallende ziekte, ook beroerte (T. *aoverval*).
begeerlik, begeerig.
beglûren, zw. ww. begluren.
begraffenis, vr. begrafenis.
begrîp, o. begrip.
behagen, zw. ww. behagen.
behende, bvnw. behendig.
behören, zw. ww. behooren.
behôven, zw. ww. behoeven.
beide, telw. beide.
beitel, *beitels*, m. beitel.
bèjeren, zw. ww. slingeren.
bek, *bekke*, m. bek.
beke, v. beek.
bèker, *bèkers*, beker.
bekliflik, bvnw. besmettelijk.
bekwaom, bvnw. bekwaam.
belank, o. belang; *'t was van belank*, *'t was in 't groote de môjte weerd*.
belaoven, zw. ww. beloven.
belenden, zw. ww. grenzen aan.
belèven, zw. ww. beleven.

belèzen, st. ww. door het uitspreken van tooverformules iemand van eene ziekte genezen.
belle, vr. bel.
belmundig, bvnw. verlopen.
belòfte, *belòften*, vr.
belt, *belter*, m. heuvel.
belze, *belzen*, vr. wilde pruim.
bemarkung, *bemarkungen*, vr. opmerking.
bemôjen, zw. ww. bemoeien.
bename, **benaamt**, bw. vooral, voornamelijk; *'t steet slecht met 't zaod, bename met de rog, 't staat slecht met het graan, vooral met de rogge.*
beneden, bw. beneden.
benèven, bw. naast.
benne, *bennen*, vr. mand.
benül, o. verstand, begrip; *slitaozie an 't benül*, kindsch worden; *hé heft er gin benül van*, hij heeft er geen verstand van.
benzen, zw. ww. dringend verzoeken, bedelen om iets.
beppe, vr. oude vrouw; bij aanspraak gelijkbeduidend met ndl. moedertje.
bereiden, zw. ww. bereiden, gereedmaken.
bère, *bèren*, m. beer (ursus).
berke, en **barke**, *berken, barken*, vr. berk.
bescheed, o. antwoord, bescheid; *bescheed brengen, zeggen*, terecht wijzen.
beschrîns, bvnw. schrijlings.
beschûte, vr. beschuit.
bessem, *bessems*, m. bezem. **besemstèle**, vr. bezemsteel.
beslòt, o. sluiting; *hé hef gin beslòt in den mond*, hij kan niet zwijgen.
bespîren, zw. ww. hinderen, beletten; *zin rechte bünt üm n(i)eet bespîrd*, zijn rechten zijn niet weersproken.
besprèken, st. ww. door het uitspreken van formules iemand van eene ziekte genezen.
bestaon, st. ww. bestaan, zijn; verlangen; *'t besteet zoo, 't is zoo; hé besteet mî niks*, hij is mij niet verwant; *hé besteet te komen*, hij verlangt te komen.
bestèen, zw. ww. besteden.
bestendig, bvnw. bestendig.
bestriken, st. ww. bestrijken, door bestrijking (soms onder het mompelen van tooverspreuken), een ziek lichaamsdeel genezen.
beter, en **bèter**, Dev. *bèterder*), bvnw. bw.
betûn, bvnw. bw., beperkt, weinig in getal; *de eerspel bünt betûn*, de aardappels zijn schaarsch.
bèven, zw. ww. beven.
béver, m. bever.
bewègen, st. ww. bewegen. {p.5}
bèze, *bèzen*, vr. naast **bère** in *boschbère, boschbèren*. vr. *bes*.
bezeiken, zw. ww. bewateren, (*zeiken* wordt meest van mannen, *mîgen* van vrouwen gezegd) *zik bezeiken van lachen*.
bezôken, st. ww. bezoeken.
bezörgen, zw. ww. bezorgen.
bidden, st. ww. bidden, bedelen.
bidman, **biddeman**, **bidwif**, bedelaar, bedelaarster.
b(i)eën, st. ww. bieden.
b(i)eer, o. bier, maal of feest.
b(i)eet, *b(i)eetwortels*, vr. kroot.

bieeze, *bieezen*, vr. bies, lt. *juncus*.
bikans, bw. bijna.
bîle, vr. bijl.
bîlenk, bw. langs.
billen, zw. ww. behouwen, behakken.
bilze, vr. plantnaam, *hyoscyamus*.
binden, *band*, *ebonden*, st. ww. binden, een verjaarsgeschenk geven.
bint, *binde*, o. honderd el garen, dat van den haspel komt.
birzen, zw. ww. drijven, aandrijven.
bissen, **bisen**, zw. ww. heen en weer lopen; *de kô biëst*, de koeien lopen met den staart in de hoogte rond door het weiland.
bissing, vr. drukte, kermis.
bîster, bvnw. bijster; *'t zût er bîster ut*, het ziet er slecht uit; *'t spoor bîster*, het spoor kwijt.
bîsser, bw. zeer; *n(i)et bîsser vòlle*, niet zeer veel.
bîten, st. ww. bijten.
bivôt, m. plantnaam, *artemisia vulgaris*.
bîze, vr. regenbui.
blaarkop, koe met bles of geheel witten kop.
blaore, vr. blaar.
blaoze, vr. blaas.
blaozen, st. ww. *bl(i)ees*, *eblazen*, blazen; *de wind blôs*, het waait onstuimig.
blaozebalg, m. **blaozepipe**, vr. blaaspijp.
bläoken, **blöken**, zw. ww. blakeren; iets kleuren door den rook van het vuur.
bläokerig, **blökerig**, bvnw. naar den rook ruikend of smakend, rookerig
blad, *blaaë* en *blare*, o. blad.
bladder, vr. kleine blaasjes op de huid, zweertjes.
blage, *blagen*, m. kleine kinderen, die lastig zijn.
bleek, bvnw. bleek.
bleike, of **bleeke**, *bleeken*, vr. bleekveld.
bleiken, zw. ww. bleeken.
blek, bvnw. strak; *de locht steet zoo blek*, de lucht staat naar droog weer.
blek, o. blik.
blekken, zw. ww. blaffen.
blekke, *blekkens*, (N. Overijs. *blekens*), mazelen.
blekke, vr. blikaars.
blère, vr. koe met een bles; ook *blèrekô*.
blèren, zw. ww. blaten, schreeuwen.
blîde en **blij**, bvnw. blijde.
blîk, o. blijk.
blîken, st. ww. *bleek*, *ebleken*, blijken.
blikeers, m. doorgereden aars.
blikken, zw. ww. weerlichten; zie *hetteblikken*.
blîven, st. ww. blijven.
blö, *blöe*, bvnw. bloode.
blôd, o. bloed; *'n blôdspijen*, een bloedspuwing.
blòk, *blòkke*, o. blok.
blôm, *blomen*, m. **blôme**, *blômen*, vr. bloem, bloem van meel.
blômken, *blômkes*, o. bloempje.
bloot, *bloote*, bvnw. bloot.
blôsem, m. bloesem.

blou, *blouwe*, bvnw. blauw; *zoo blou as de locht*.
blôjen, zw. ww. bloeien; *de lüchte blôjt, de donderblômkes blôjt*, er is onweer op handen.
blöte, vr. omgeslagen eind van den broek.
blöten, zw. ww. ontblooten; de lange grasspieren in eene geweide weide afmaaïen.
blüjsteren, zw. ww. hard waaien.
blüjsterig, bvnw. winderig.
blüssen, zw. ww. blusschen.
blütterije, vr. kleinigheid, licht werk.
bô, hoe wel; *bô joa*, welja; *bô zeker*, welzeker.
bö, bvnw. 'k *bün der bö van*, ik heb er genoeg van. {p.6}
bocht, o. vuil, ontuig.
bochte, *bochten*, vr. bocht, buiging.
bòd, o. mededeeling; *bòd stüren*, mededeelen, aanzeggen.
bodde, m. norsch mensch.
bòddel, **bò(r)del**, m. borrel.
bóde, m. bode.
bòk, *bükke*, m. bok.
bôke, *bôke*, o. boek.
bôke, beuk, nog over in *Boekelo*, uitgespr. *Bôkló* (buurtschap in Twenthe.)
bokse, *boksen*, vr. broek.
boksen, en *boksen nemen*, een pic nic, dat aan de eigenlijke bruiloft vooraf gaat. Vandaar *boksenbier*, maal bij die gelegenheid.
boksen, zw. ww. (Dev.) wegnemen, stelen.
bôkweite, vr. boekweit; *bôkweiten zaod en vrouwliij raod da's dübbelt òf niks*.
bòlken, zw. ww. oprispen.
bolle, *bollen*, m. stier.
bollen, zw. ww. tochtig zijn (van koeien).
bòlte, *bòlten*, vr. bout.
bongerd, m. boomgaard.
bonk, *bonke*, m. harde kluit aarde.
boom, *böme*, m. boom.
booméker, m. eekhoorn.
boomlöperken, o. vogeltje.
boone, *boonen*, m. boon.
boor, mv. *boors*, m. boor.
boos, voor *boos* is meest *kwaod* of *hellig* in gebruik.
bòrd, erge diarrhee.
bòrdepad, vuile weg.
böre, *bören*, vr. baar, burrie.
bóren, zw. ww. (*i*)eemand (*i*)eets *ût den nöze bóren*, door list doen verliezen.
bòrg, m. z. *barg*, gesneden varken.
bòrg, *bòrge*, m. borg.
bòrgemeister, m. burgemeester.
bòrk, m. oprisping.
bòrn, **bòrnpütte**, bron, put.
bò(r)s, **bòrsdrinken**, alles opdrinken.
bò(r)ste, vr. borst.
bos, *büsse*, vr. bundel.
bosch, *büsche*, o. bosch.

bóschòp, en **boschòp**, mv. *boschòppe*, vr. boodschap. *bódschòp stûren* of *bòd dôn*, tijding zenden. *Heb i daor bóschòp an?* hebt gij daar iets mede te maken?

bot, *bütte*, o. bot.

bot, *bütte*, o. beenderen; *de bütte*, het lichaam.

bòter, vr. boter.

bots, m. slag, stoot.

botsen, zw. ww. kloppen, bonsen.

bottel, *bottels*, vr. bottel.

bouwen, zw. ww. ploegen.

bouwmeisterken, kwikstaartje.

bôzem, m. groote vooruitstekende schoorsteen.

bòkken, zw. ww. bukken.

böllen, zw. ww. huilen.

bò(r)ste, vr. mv. borstels van het zwijn.

bò(r)stel, m. borstel.

bôten, vuur aanmaken.

bögel, m. beugel.

böke, *böken*, vr. beuk.

bökelkoorn, m. en o. beukenoot.

bönhaze, beunhaas.

bönne, vr. hoogte midden in een wagenspoor, galerij in een kerk, vliering.

bönne, **bönneken**, vr. groote kast in de keuken.

bören, zw. ww. beuren.

börte, vr. beurt.

braaktûte, vr. regenwulp (steltlooper).

brao, vr. z. *bras*.

braoke, vr. gebroken land.

braome, *braomen*, vr. braambes.

braon, st. ww. *braode* en *breed*; *ebraon*, braden.

bräomel, **brümmel**, m. braambezie.

bragen, m. hersens, meest van geslachte dieren gezegd.

brake, *braken*, vr. braak, werktuig om vlas te breken.

brake, vr. bouwvallig huis.

braken, zw. ww. vlas breken.

brand, *brande*, m. brand, brandhout.

brand, vr. zwaard, in de uitdrukking *'t züt er út as de brand*, brandhelder.

brandegge, vr. *hé hef der de brandegge òf*, hij heeft het nieuw er af, hij heeft de snede van het zwaard af.

branderig, bvnw. vurig, ontsteking in de huid hebben, ook koortsig. {p.7}

brandkòlk, m. put midden in een dorp.

brannen, zw. ww. branden, *'t brent daor*, daar is brand.

brannettel, *brannettels*, m. brandnetel.

bras, of **brao**, vr. *de bras etten*, een stuk van het geslachte beest braden en eten; hierop worden allen die komen *vetprîzen* ('t beest taxeeren) genoodigd.

brau, vr. kuit van het been.

bred, o. kistje met schuifdeksel.

brechterije, vr. woeste grond.

breed, *breeë*, bvnw. breed.

breiden, **breijen**, st. ww. *bree*; *ebrejen*, breijen.

breistökke, m. de breinaalden.

breken, st. ww. breken.

bret, *bretter*, en **bròd**, achterstuk boven den wagen, dat tusschen de ladders geplaatst wordt.

bremme, vr. genista.

br(i)eéf, m. brief, verder elk stuk paier, al staat er niets op geschreven, vandaar dat een brief ook meer bepaald *lèzebrief* heet.

brîj, vr. brij.

brink, *brinke*, m. plein in een dorp, open veld in eene marke, zie *pootbrink*.

brôk, o. lage streek.

bròkke, *bròkken*, o. brok.

brood, *brö*, o. brood.

brörzôte, bvnw. gehecht aan zijn broeder.

brûd, *brûde*, vr. bruid.

brûden, zw. ww. broeien.

brûdsch, bvnw. broeiziek (van vogels).

brûdslage, vr. bruiloft.

brûdlocht, en **brûdlachte**, vr. bruiloft.

brûdsnögers, noodigers voor de bruiloft. Deze, *in 't kistentûg* gedost en met de *nögestaf* in de hand, doen de noodiging ter bruiloft met het volgende liedje:

Gòèn dag.

Daor stao 'k op minen staf
En weet n(i)eet wat ik zeggen mag.
Now hek mij weer bedach
En weet ik wat ik zeggen mag.
Hier stûrt ons Gart Jan Vente als brûgom
En Mientjen Elschòt as de brùd,
En dé nöget uw der ùt:
Margen vrog om tien ûr,
Op en tonne bier, tiene, twalevene
Op en anker wîn, víf, zesse,
En en wanne vol rozînen,
Dé zült bij Venterboer verschînen
Met de hûsgezeten
En nüms vergeten,
Vrog kommen en late blîven
Anders küw wij 't nieet op krigen.
Lüstig ezongen, vrölik esprongen,
Springen met de beide beene.
En wat ik nog hebbe vergeten
Zult ow de Brûgom en de Brûd verbeten,
Hej mij elk nuw wal verstaon,
Dan laot de fles üm de taðfel gaon.

brûken, zw. ww. gebruiken.

brûn, bvnw. bruin.

brûs, o. schuim.

brûzen, zw. ww. schuimen, bruisen.

Laot sûzen, laot brûzen,

Laot kòsten, wat 't wil,

De brûgom zal 't betalen,

Dan büw alle vrij.

brügge, vr. **brugsken**, o. boterham; *weitenbrügge*.
brügge, *brüggen*, brug, vonder.
brügem, m. bruidegom.
brüllefte, vr. (Laren, Vorden enz.).
brüllefthenöger, zie *brüdsnögers*.
brümmel, *brümmels*, z. *bräomel*.
brus, bvnw. wild.
bügen, *boog*, *ebogen*, st. ww. buigen.
bûk, m. buik.
bûkslagen, **bûkslaon**, st. ww. hijgen (van een paard).
bûr, m. boer.
bûrschap, o. gehucht.
bûzekool, vr. kabuiskool.
bûj, vr. bui.
bûkkink, m. bokking.
bûlt, m., *bülte*, vr. hoogte, menigte.
bûnder, *bünders*, m. bunder (landmaat).
büngel, m. knuppel; blok aan den boot eener koe of aan den hals van een hond; *en büngel der onder smîten*, een kneppel onder de hoenders gooien, nl. iemand verschrikken.
büngel, m. schommel; vgl. *talter*.
büngelen, zw. ww. bengelen. {p.8}
büsse, *büssen*, vr. bus.
bûk, m. (Keppel) beuk.
bûkérde, vr. blauwe leembank.
bûle, *bûlen*, vr. buil.
bûnebast, m. kwaadaardig man.
bûre, m. v. ? tijk van een bed.
bûrte, vr. buurt.
bûtze, *bûsse*, vr. zak in een kleedingstuk.
bûten, zw. ww. ruilen; *ümmebûten*, *verbûten*, omruilen.
bûten, vz. buiten.

D.

daod, *däode*, *däoë*, vr. daad.
daor, bw. daar.
däonig, bw. vrij wat, zeer, *ze bunt däonig an 't kwachelen*, zij zijn daar zeer aan het sukkelen.
dag, *dage*, m. dag.
daggen, zw. ww. metselwerk insnijden.
dak, *dake*, o. dak; ook het stroo, waarmede het dak gedekt wordt, heet *dak*.
dale, bw. naar beneden; *zich of sik dale smiten*, gaan zitten.
dalen, zw. ww. dalen.
damé, en **tamé**, bw. zoo straks.
dam, *damme*, m. dam.
damp, *dampe*, m. damp.
dank, m. 't is uw te danke, ik deed het voor uw genoeg.
danken, zw. ww. danken, bedanken.
darm, *derme*, *darme*, m. darm.
darp, *darpe*, o. dorp.

da(r)tig, tlw. dertig.
dasse, en **desse**, vr. das, halsdoek.
dau, **dou**, m. dauw.
dautrèën, zw. ww. dauwtrappen; op 1 Mei vroeg opstaan, als de dauw nog op 't veld ligt.
dawelen, zw. ww. stoeien, niets doen.
dawelaar, m. nietsdoener.
deeg, o. deeg.
deel, *deele*, o. deel.
deesem, m. deesem.
dége, vr. voordeel, tier; *de hōnder hebt gin dége ast règent*.
dége, bvnw. *hé is n(i)eet dége*, hij is niet recht wijs.
déger, bvnw. verstandig.
dèjen, zw. ww. zacht slaan.
deilbr(i)eef, o. scheidingsacte.
deilen, zw. ww. deelen.
deiloos, oneenig.
dèken, m. deken (decanus).
deken, *dekens*, vr. deken.
dekke, o. dek, deken.
dekkel, m. deksel.
dele, **delle**, vr. dorschvloer, eigenlijk het bevloerde gedeelte van de schuur, die in de saksische boerenwoning een geheel met het woonhuis vormde.
delenhane, m. verwaande gek (die meent dat hij de haan van de deel is).
delle, vr. laagte; vgl. *dele*.
demmerig bvnw. duister.
dempig, bvnw. kortademig.
Dènter, eigenn. Deventer.
denne, *dennen*, vr. den.
denken, zw. ww. denken, herinneren; *hé dōch er aover*, hij denkt er over; *'k kan 't mij bes denken*, ik kan het mij best herinneren.
dèrne, *deerns*, vr. deern.
d(i)eef, *d(i)eeve*, m. dief.
d(i)eenen, zw. ww. dienen.
d(i)ieep, *d(i)eepe*, bvnw. diep.
d(i)ieepzinnig, bvnw. zwaarmoedig.
dier, *diere*, o. dier.
diggel, *diggels*, vr. scherf.
dij, *dijen*, vr. dij.
dîk, dijk, straatweg.
dikkedükke, bw. meermalen, vake.
dingselheid, vr. kleinigheid.
disse, vnw. deze.
disselen, zw. ww. twisten, mopperen.
disteren, zw. ww. haspelen.
dissel, m. spinrokken.
disselboom, m. disselboom.
dô, bw. toen.
dòdderig, bvnw. slaperig.
dòdkûkentjen, o. laatste kind, hartelap.
dóf, bvnw. doof, nl. uitgedoofd, leeg; *dóve nōtte*, *dóve kaole*, *dóve stōkke*, (dood hout).

dôk, *dôke*, m. doek.

dôkken, zw. ww. stroowissen onder de pannen leggen. {p.9}

dol, bvnw. dol, bont; van veel linten en kwikken voorzien; *den dollen hôd*, de opgetooiden hoed.

dol, (*in 't hôfd*), bvnw. duizelig.

dòl, m. lieveling.

dollen, zw. ww. ijlen.

dom, bvnw. dom; *zoo dom as 'n kûken*, *zoo dom as 'n ganze*, *zoo dom as 'n osse*, *zoo dom as 'n ûlk*, *zoo dom as 'n varken*, *zoo dom as 'n ûle*.

dómenheer, m. predikant.

dôn, onr. ww. doen, geven, reiken.

dôn, *op de mouwe dôn*, op de mouw spelden.

dôn, doen, geven; *dô mi dat*, geef mij dat.

dôn, praten; *wi hebt er lange aover edaon*.

dôn, om iets geven; *daor dô 'k niks op*.

donderpedde, vr. dikkop (jonge kikvorsch).

doe weer, o. dooi weer.

dooe, **doode**, *doon*, m. doode.

doodvat, o. doodkist; *den boom mot nôg düchtig grôjen eer der vör mij en doodvat út vòlt*, de boom is nog lang niet groot.

doof, bvnw. doof; *doof as 'n scharde*.

doof, bvnw. doof, gedooft; *dóve kaole*, dove kolen. z. **dóf**.

dooien, zw. ww. sterven; *nao 't doojen van Gart Jan*, na den dood van Gerrit Jan. (Op sommige plaatsen naar analogie van *dood* als *dooden* uitgesproken.)

doop m. en **döpe**, vr. doop.

doop, vr. saus.

door, m. dooier.

doorn, *dörne*, m. doren.

doornappel, m. plantnaam, *Datura*.

dòp, *döppe*, m. *slekkedöppe*, slakkenhuisjes.

dòpgüdze, vr. ronde beitel.

dòrsen, zw. ww. dorschen.

dòrst, m., **dòrste**, vr. dorst.

dôsterig, bvnw. duizelig, dof in 't hoofd.

dow, m. duw.

dòwen, zw. ww. duwen.

dögdelik, bvnw. degelijk.

döjen, zw. ww. dooien.

döpe, vr. en **doop**, m. doop.

döpen, zw. ww. doopen.

dör, vz. door.

döre, vr. deur.

dörslag, o. zeef, vergiet.

dörtocht, m. buikloop.

döze, *dözen*, vr. doos.

drao, bvnw. stroef; *den wagen geet drao*, de wagen gaat stroef, de raden zijn droog; *drao in 't wark*, lui; *en draoën keerl*, iemand met wien men niet vooruit komt.

draod, *dräoë*, *dräode*, m. draad.

draodnègel, m. draadnagel, eigengereide vent.

dracht, vr. wat gedragen wordt, kleeding; *'t is gin dracht meer*, 't is geen mode meer.

dragen, zie *drègen*.
drake, *draken*, m. draak, vlieger.
dral, bvnw. vast gesponnen garen, garen dat licht ronddraait.
drammen, zw. ww. huilend dringen.
drammert, m. huiler, pruttelaar.
dreef, m. dreef, *hé is op dréve*, hij is op gang, hij is goed geluimd.
drègen, en **dragen**, st. ww. *drôg*, *edrègen*, dragen.
drèj, *drèje*, draai.
drèjen, zw. ww. draaien.
drek, m. slijk.
drenzen, zw. ww. dringend schreeuwen.
drével, *drévels*, mv. drevel.
dr(i)ee, tlw. drie.
dr(i)eëge, m. vierkante koppige kerel.
driest, bvnw. *driest liggen*, braak liggen.
drift, vr. sterke beweging; kudde, weg waar langs vee gedreven wordt.
dril, o. gestold vleeschnat.
dril, o. geweven (driedraadsch) stof.
drillen, zw. ww. ronddraaien.
dringen, st. ww. *drong*, *edrongen*, dringen.
drinken, st. ww. *dronk*, *edronken*, drinken.
drîste, bvnw. driest.
drîten, st. ww. *dreet*, *edreten*, exonerare alveum.
drîven, st. ww. *dreef*, *edréven*, drijven.
drôf, bvnw. droef.
drôfheid, vr. *hi lèt gin drôfheid nao*, hij laat geen bedroefde nabestaanden achter.
drok, druk; *'k bün drok*, ik heb veel te doen. {p.10}
dronge, bvnw. dicht opeen, ineengedrongen; *de rogge steet dronge*.
dronk, m. drankje.
dròl, m. worstachtig uitwerpsel.
droom, *dröme*, m. droom.
dròppe, *dròppen*, m. druppel.
dròschen, zw. ww. bluffen, grootspreken.
dròwen, zw. ww. dreigen; *der drou règen*, er dreigt regen.
dròpken, o. druppel.
dròppel, m. druppel.
dròs, m. drassige, lage grond; *dròsgrond*, *kléverdròs* (klaverweide).
dröge, bvnw. droog.
drögen, zw. ww. drogen.
drömen, zw. ww. droomen.
drûf, *drûve*, m. kleine bundel bloemen.
drûpen, *dròp*, *edròppen*, st. ww. druipen.
drûs, **drûst**, m. bezinksel van koffie, enz.
drûve, *drûven*, vr. druif.
drük, **drok**, bvnw. bw. druk; *'k bün driik*, ik heb het druk, (veel te doen).
drükken, zw. ww. drukken; *zik drukken*, buigen; *'t haas drukt zich*.
drümpel, m. drempel.
drünger, m. bont met pinnen tussen de paarden.
dû, pron. pers. 2. sg.
dûdel, m. kinderslaapmuts, slaapkop.

dûdeldòp, m. en vr. slaapkop; *beter en helligen kòp dan en dûdeldòp*.
dûge, *dûgen*, vr. duig (van een vat).
dûken, st. ww. duiken, zich bukken. *hé smet nao mi maor ik dûkte*, hij smeed naar mij maar ik bukte.
dûm, *dûme*, en **dûme**, *dûmen*, m. duim.
dûve, *dûven*, vr. duif.
Dûzebarg, Doesborg.
dûzend, tlw. duizend.
dûzig, bvnw. slaperig.
dûbbeld, bvnw. dubbel.
dûk, bw. dikwijls.
dûlle, vr. deel van den bijl, waarin de steel steekt.
dûneggen, mv. de slapen aan 't hoofd.
dûnne, bvnw. dun.
dûnken, ww. dunken; *wat dûcht uw?* wat dunkt u?
dûrpel, dorpel.
dûrven, zw. ww. mogen; *dat dôrste n(i) eet dôn*, dat moogt ge niet doen.
dût, m. deuk.
dûdelek, bvnw. duidelijk.
dûr, bvnw. duur.
dûren, zw. ww. duren, uithouden; *hé ken der n(i) eet dûren*, hij kan het er niet uithouden.
dûster, bvnw. duister, **dûstre**, o. duisternis.
dûtsch, bvnw. duitsch.
dûvel, m. duivel.
dwarg, *dwarge*, m. dwerg.
dwars, bvnw. dwars, onvriendelijk; *hé was arg dwars tegen mij*.
dwarsnacht aover dwarsnacht, m. den derden dag.
dwépen, zw. ww. dwepen.
dwingen, st. ww. dwingen.

E.

echel, m. bloedzuiger, stekelvarken.
echeldòp, m. stekelvarken.
echelvarken, o. stekelvarken.
echt, bvnw. echt.
édel, bvnw. edel.
édik, **éddik**, en **eek**, m. azijn.
eed, *eede*, m. eed.
eegen, *zik eegen*, zw. ww. zich inhouden, stil zijn.
eek, m. eikenschors, bruinachtig vocht.
eeken, zw. ww. bruin afgeven; *de walnòtte eekt*, de noot geeft bruin af; *van eerpel schellen krîg i eekerige hende*, van het aardappelschillen krijgt men bruine vingers.
eekertjen, of **eekerken**, o. eekhoorn.
eekhoren, *eekhorens*, m.
eekwilge, vr. eik, die als een wilg is afgeknot om het talhout.
eelt, vr. meer in gebruik is *zwil*.
eempessig, bvnw. eigenninnig.
een, **eene**, tlw. (als lidw. *en*), een; **eene**, bw.; **eenig**, bvnw. alleen.
eerappel, *eerpel*, en *èrpel*, vr. aardappel.

eerbied, m. eerbied.

eerdäönig, bvnw. eerbewijzend.

eerde, vr. aarde, grond. {p.11}

eerdbère, **eerdbèze**, vr. aarbei.

eere, vr. eer.

eernt, m. ernst.

eers, m. aars.

eersende, o. stompe punt van het ei.

Op de Paaschweide wordt met eiers gespeeld door te raden welke punt van het ei het is, die vertoond wordt; hierbij zegt men:

Spitsende, eersende, zit,

Al die 't verlus is 't kwit.

eerst, bw. *eerstdaags*.

eerschen, zw. ww. vernemen.

eewe, vr. eeuw.

effen, bvnw. even gelijk.

effen, bw. een oogenblik.

egge, *eggen*, vr. kant; scherpe kant van een mes, werktuig om de kluiten op 't land te breken;

maak daj en egge krîgt, maak dat ge de zwakke kant vindt om de zaak aan te pakken; *maakt*

daj 't an eene egge krîgt, zie dat ge de zaak aan kant krijgt; *an en egge zetten*, aan kant zetten.

egge, z. *zelfegge*.

ei, *eier*, o. ei.

eigen, bvnw. zelf. **eigens**, bw. zelf.

eike, vr. eik.

eikenboom, m.

eiloof, o. klimop.

eisch, m. eisch. Vgl. *eeschen*.

eiselik, bnw. zeer.

eizen, zw. ww. bang zijn.

éker, z. *booméker*.

ekkelfrans, m. meikever.

ekkelfränsken, graskeukentje, dat op den meikever lijkt, doch kleiner is.

ekkelworm, m. meikever.

ekse, vr. korte bijl, zie *akse*.

ekster, m. vr. ekster.

elfte, m. vr. huidworm bij vee.

elkermalk, vnw. een ieder.

elle, vr. el.

ellebaoge, m. elleboog.

ellend, o. **ellende**, vr. ellende.

elöven, **glöven**, zw. ww. gelooven.

elve, *elvene*, tlw. elf.

elve, **elfte**, *elven*, *elften*, larf van een kever.

elze, vr. els (priem).

elze, *elzen*, vr. els (boom).

elzenstobbe, vr. elzenstronk.

emmer, *emmers*, m. emmer.

emp, bvnw. lichtgeraakt.

empe, *empen*, vr. mier.

empenbült, mierenhoop.

empensta(r)t, m. lichtgeraakt mensch.
emperig, bvnw. ongedurig.
emte, zie *empe*.
en, als negatie; *hé zei, dat e 't niet en wist; as ik 't n(i) eet en hebbe, dan kan 'k 't ok n(i) eet geven*.
ende, o. eind.
endenei, o. endenei.
eng of **enk**, *enke*, m. veld om het dorp.
engel, *engle*, m. engel.
enkel, m. enkel van de voet.
enkeld, bw. enkel, somtijds.
enkel, bekrompen, eenzaam.
ens, bw. eens.
ente, *enten*, vr. eend.
enten, zw. ww. enten.
enter, m. eenjarig paard.
enterik, m. mannetjes eend.
erkentelik, bvnw. erkentelijk.
esch, m. hooge streek bouwland.
esche, vr. **esch**, m. boom. *Acer campestre*.
ese, **esse**, m. of. o.; alleen voorkomende in *hi is recht in zîn ese*, of *esse*, hij is in zijn schik.
estrik, **ester**, m. gebakken vloersteen.
eten, st. ww. *at, egetten*, eten.
eterije, vr. etenswaar.
etgrôn, etgroen.
etgròs, o. etgroen.
etter, m. eker.
ettebûl, **hettebûl**, m. buil door den beet eener mug.
èven, bw. even.
èvenòlder, *min èvenòlder*, van gelijken leeftijd zijnde.
èvenwels, bw. evenwel.
èverdesse, *èverdessen*, vr. hagedis.
èzel, *èzels*, m. ezels.

F.

faok, **vaak**, m. slaap.
farm, bvnw. ferm. {p.12}
faze, *fazen*, vr. vezel.
feekse, *feeksen*, vr. feeks.
feil, m. feil.
feil, vr. dweil.
fel, *felle*, bvnw. bw. hevig, zeer begeerig naar; *de kolde v(i)eel ùm fel op 't lîf*, de koorts begon hevig en plotseling; *hé is fel op de deerns*, hij is een meisjesgek.
fidel, vr. viool, vedel.
fidelen, zw. ww. vioolspelen.
fidler, m. vioolspeler.
Fik, m. hondennaam, meest roepnaam.
fikke, vr. feeks.

fiks, bvnw. bw. gezond, krachtig, bij de hand; *baoven fiks en onder niks*, van schijnbaar gezond uitzierende personen gezegd.

fikseboon, *fikseboonen*, vr. lupine, **vîkseboon**

filte, *filten*, m. fielt.

fimmelen, zw. ww. beuzelachtig, doelloos, onnut werk verrichten.

fîn, bvnw. fijn, teer, hoog (van stem); 'n *fîn kindjen*, een teer kindje; 'n *fîne stemme*, een hoge stem; *fînflüter* of *fîneflüter*, mooiprater.

fîne, *finen*, m. vrome.

fisematenten, mv. praatjes.

fisterig, bvnw, koudelijk, z. *vrüsterig*.

fit, vr. fijt (zweer).

flambóze, *flambózen*, vr. framboos.

flanze, v. koeiendrek (een pannekoek).

flap, vr. slag.

flappen, zw. ww. slaan.

flarde, **flarre**, *flarden*, *flarren*, vr. afgescheurd stuk, vod, lichte vrouw.

flater, m. flater.

flau, *flauwe*, bvnw. zwak, onmachtig, laf, smakeloos.

flauze, *flauzen*, vr. bedriegelijk praatje.

fleemen, zw. ww. vleien.

flênseken, zw. ww. om eten bedelen (van paarden).

flensken, o. pannekoek.

flèr, *flère*, m. oorveeg.

flesse, vr. flesch.

flik, m. klap.

flikken, zw. ww. slaan, lappen (van schoenen en in figuurlijken zin).

flîme, vr. vlijm.

flinte, *flinten*, vr. schietgeweer, genoemd naar den *vlint* (*flint*) vuursteen.

flinters, mv. stukken; *an flinters sch(i)eten*, stuk schieten.

flitse, vr. pijl.

flitsebaoge, m. en v. boog.

flòdder, vr. sloddervos.

flòddermütse, vr. losse muts in tegenoverstelling van de om het hoofd sluitende *knipmütse*.

flouze, z. *flauze*.

flouw, bvnw. z. *flauw*.

fluiten, st. ww. fluiten.

flûr, *flûre*, m. vloer.

flûsteren, zw. ww. fluisteren; van vrijages gezegd:
in den dûstern
is 't gôd flûstern.

fòkke, vr. bril; 'k *zal de fòkke d'r bij op motten zetten*, ik moet er de bril bij opzetten (eigenl. zeil).

fòkken, zw. ww. brillen.

fóper, fobel, denappel.

fòrs, bvnw.orsch.

fossig, bvnw. dun, niet sterk.

fotse, vr. in elkaar gefrommeld lapje.

fraoj, bvnw. bw. fraai.

frôselen, zw. ww. worstelen.

fûggelen, zw. ww. oneerlijk handelen (bij spel).

fûk, bvnw. stil, gesloten; *hé helt sik fûk*, hij houdt zich alsof hij van niets weet.

fûke, *fûken*, vr. fuik.

fûkepôt, vr. rommelpot.

fûtern, zw. ww. knorren.

fûsel, m. genever.

fûsken, o. prul, kleinigheid.

G.

ga, vr. z. *weerga*, gade.

gaar, bvnw. gaar, slim.

gaon, bedaard gaan, vgl. *loopen*.

gaard, *gaarden*, m. gaard, tuin.

gaor of **gaord**, m. tuin, kamp.

gadderen, zw. ww. verzamelen.

gading, vr. gading.

gaffeltange, vr. oorworm.

gagel, o. m. plantnaam. {p.13}

gagel, o. verhemelte; als plaatsnaam: moeraskant.

galge, *galgen*, vr. galg (in ruimsten zin), mv. *galgen*, bretels aan den broek.

galle, *gallen*, vr. gal (lt. fel), gal (gezwel).

galpen, zw. ww. huilend vragen.

galsterig, bvnw. ranzig.

gammel, bvnw. flauw, zwak.

gang, m. gang; *te genge*, aan den gang.

gangs, *gangs maken*, aan den gang maken, bv. *de klòkke gangs maken*.

gante, **gente**, *ganten*, *genten*, m. gent.

ganze, vr. gans.

gapen, zw. ww. gapen.

gapse, **gepse**, of **güpse**, vr. de beide handen bij elkaar gehouden.

gapsen, zw. ww. wegpakken.

gard, **gart**, vr. roede.

gardine, v. gordijn.

garen, zw. ww. bijeengaderen.

garen, *garens*, **gaoren**, o. garen.

garfkamer, vr. sacristij, eigenl. kleedkamer (vgl. N.hol. *vergerven*, ruien, van kleed verwisselen der kippen).

ga(r)ste, vr. garst, koren.

ga(r)sterig, bvnw. vuil.

ga(r)stert, m. vuilik.

ga(r)stig, bvnw. ranzig, knorrig.

Ga(r)t Jan Peter, bijnaam, in den Franschen tijd ontstaan, voor den veldwachter, toen *gardechampêtre*.

garve, *garven*, vr. schoof koren.

gast, m. vier; *een gast garven*, *een gast eier*.

gast, *geste*, m. gast.

gasthûs, o. ziekenhuis.

gat, *gate*, verklw. *gètjen*, o. gat, gaatje.

gavel en **gaffel**, m. vork, met twee tanden.

ge-, als voorvoegsel bij znw.; bij de meeste werkwoorden staat *e(i)* voor *ge* in nederlandsch.

gebed, mv. *gebèjen*, o. gebed.
gebedde, *gebedden*, m. bedgenoot.
gebèr, o. beweging, drukte; *wat mak i en gebèr!*
gebinte, o. de dakbalken.
gebòd, *gebóën*, o. gebod.
geboorte, vr. geboorte.
gebören, zw. ww. gebeuren.
gebrek, *gebréke*, o. gebrek.
gebrekkelijk, bvnw. een breuk hebbend.
gebrûk, o. gebruik.
gebrûken, zw. ww. gebruiken.
gedaon, bvnw. dartel.
gedaonte, vr. gedaante.
gedechnisse, vr. gedachtenis.
gedô, o. bedrijf.
gedüld, o. geduld.
gedwè, bvnw. gedwee.
geel, z. *gèl*.
geere, *geeren*, vr. geer.
geeren, zw. ww. geeren, schuin lopen.
géérne, bw. gaarne.
geest, *geeste*, m. geest.
géie, vr.; *’t gròs lig an géie* (of *in de geene*), het gras ligt zoals het gemaaid is.
geil, bvnw. welig (van planten), welgedaan (van mensen).
geisel, *geisels*, geesel.
geiselen, **gieselen** (N. Ov.), zw. ww. geeselen.
gek, m. en bvnw. gek.
gèl, *gèle*, bvnw. geel; *zoo gèl as bòtter*, geel als boter.
gelden, st. ww. gelden.
geléding, vr. geleding.
gelîk, bvnw. gelijk.
gellig, bvnw. welig, welvarend.
gèllig, bvnw. gallig (ziekte van schapen).
gelöve, o. geloof.
gelöven, zw. ww. gelooven.
gelp, m. gegraven geul, sleuf.
gelp, bvnw. welig, geil; *de rogge steet gelp*.
gelte, vr. varken, dat nog geen biggen heeft gehad.
gelûd, o. geluid.
gelûj, o. het luiden der klok.
gemaal, o. belasting op ’t gemaal.
gelük, **lük**, o. geluk.
gemechte, o. gemacht, genitalia.
gemeen, *gemeene*, bvnw. gemeen, gemeenzaam.
gemet, o. landmaat, de helft van een morgen, bijna een halve bunder.
gemôd, o. gemoed.
genaode, vr. genade. {p.14}
genézen, st. ww. genezen.
gengelen, heen en weer gaan.
gen(i)eeten, st. ww. genieten.

genog, bvnw. genoeg.
genòt, o. genot.
gente, *gante*, **genterik**, m. mannetjesgans.
gerak, *gerék*, o. gerijf; *hé hef der et gerak van*, hij heeft er het gerijf van.
gereed, bvnw. gereed, klaar.
gerei, o. gereedschap, paardentuig.
gerichte, o. de rechtbank.
gerîf, o. gerief.
gesch(i)een, st. ww. geschieden.
geslachte, o. geslacht.
gesp, vr. **gespel**, *gespels*, m. gesp.
gespin, o. avondvisite voor jongelui (meisjes en jongens); *mien brôr geet manks wal es nao 't gspin*, spinnejacht.
gest, vr. gist.
gestäodig, bw. gestadig.
getou, *getouwe*, o. weefgetouw.
getöver, o. getoover.
getûg, *getûge*, o. paardentuig (collectief).
getûge, m. getuige.
gevaar, o. wagen, voertuig.
gevaor, o. gevaar.
geval, o. toeval.
gève, bvnw. gaaf, zuiver; *de bo(r)ste is ùm n(i)et gève*, bw. *glad en gève*, grifweg.
géve, vr. gave; *dat is te géve*.
gével, *gévels*, m. gevel.
gevròchte, vr. afgeheinde plaats.
gevôl, o. gevoel.
gewaar wo(r)den, ww. gewaar worden.
gewaarde, m. gerechtigde voor een of meer *waren* in de markengronden.
gewaad, o. gewaad.
gewag, o. *gewagen*. zw. ww. gewagen.
gewas, o. gewas.
geweer, o. geweer.
gewei, o. ingewand (van dieren).
geweld, o. kracht, macht, moeite, beweging (lawaai).
gewéten, o. geweten.
gewichte, o. gewicht.
gewikst, bvnw. flink van verstand, slim.
gewikst, geslepen, slim.
gewoon, *gewoone*, bvnw. gewoon.
gewülf, o. gewelf.
gezelle, *gezellen*, m. gezel.
gezichte, o. gezicht.
gezinne, o. gezin.
gezünd, bvnw. gezond.
gidderig, bvnw. beverig.
gidzig, bvnw. hebzuchtig, gierig.
gier, o. gier van 't vee.
gierbrugge, vr. gierbrug.
gieren, zw. ww. zwaaien, draaien, in groote kringen vliegen.

g(i)eene, m. gang, *te g(i)eene komen of raken*, ergens (met een werk) goed op streek raken.
g(i)eetling, m. bastaardnachtegaal.
g(i)eeten, st. ww. gieten.
g(i)eeter, m. gieter.
gif, o. vergift.
gifte, gift, vr. gift.
giftig, bvnw. 1) boos, venijnig. 2) begiftigd.
gînen, zw. ww. kiemen.
ginne, vnw. gene.
gispel, vr. berisping, vermaning, na de biecht.
gîzelen, zw. ww. ijzelen.
glad, bvnw. glad, knap, vlug; van een meisje, dat er knap uitziet zegt men: *glad van snût en pöte*.
glad, bw. geheel en al, in: *glad mis*, geheel mis; *glad verkeerd*.
glad, bnw. begrijpelijk, *dat is nòg al glad*, dat is zeer begrijpelijk.
gladweg, bw. kortweg; *hé zei gladweg nee*, hij zeide kortweg neen.
glas, *glaze*, o. glas, venster, *'t glas lès dôn*, 't venster openen.
glee, vr. *op glee wèzen*, op gang zijn.
gleerderig, bvnw. glibberig (van vet).
glî, o. zwil in het vleesch.
glimmen, st. ww. glimmen.
glinte, vr. schutting.
glip, m. spleet, barst in de handen.
glîden, st. ww. glijden.
glîren, st. ww. glijden.
glîtanden, m. mv. de snijtanden van de koe, waarmede de kinderen speelden.
glîve, vr. gleuf.
glôd, m. gloed.
glôjen, zw. ww. gloeien. {p.15}
glûpen, zw. ww. gluipen.
glûpert, glûperts, m. gluiper,
glûpsch, bvnw. gluiperig, onverwachts.
glünder, bvnw. opgewekt.
glüp, glüppe, vr. spleet.
gnarzen, gnorzen, zw. ww. een zacht onaangenaam malend geluid maken.
gobbelen, zw. ww. zich bewegen (van vloeistof), braken.
gòd, bvnw. goed.
gòd, God.
goffert, m. groote kerel.
gòld, o. goud.
gònsdag, m. Woensdag.
goor, bvnw. vuil.
goor, o. lage, drassige heigrond.
gòs, gòse, vr. gans.
gòstink, m. zin, smaak.
gòrdel, m. gordel.
gòtte, goot.
gönzen, zw. ww. op een smeekenden toon vragen, eigenl. zonder spreken, doch wel geluid gevend.
gör, vr. klein meisje.

graof, m. graaf.
graot, *gräote*, m. v. graat.
graow en **grao**, *graowe*, bvnw. grauw, *grao arften*, grauw erwten.
graffel, m. vork.
graffeltand, m. oorworm.
gram, *gramme*, bvnw. afkeerig; 'k *bün et gram*, 'k ben er afkeerig van.
grave, v. spade.
graven, st. ww. *grôf*, *egraven*, graven.
graven, *gravens*, m. sloot.
graft, **gracht**, *gräfte*, *grachte*, vr. gracht.
greepe, *greepen*, vr. mestvork; *van de gavel in de greepe loopen*, van kwaad tot erger.
Greete, **Gr(i)eete**, vr. Margarethe.
grepe, m. greep (het grijpen).
gres en **grös**, o. gras.
gréve, *gréven*, m. rechter, opzichter, in *Brinkgréve*, *weidegréve*.
grif, bvnw. bw. vlug precies; *hé is ter grif met*, hij is er vlug mee, 't *kümp grif út*, 't komt precies uit.
grillen, zw. ww. huiverig zijn.
grindel en **grendel**, *grindels* en *grendels*, m. grendel.
grinte, vr. meel, (minder fijn dan bloem).
grintenstûte, *grintenstûten*, vr. brood van grinte gebakken.
grînderig, somber, grinderig weer.
grînen, st. ww., *green*, *egrenen*, schreien.
grîpen, st. ww. *grees*, *egrepen*, grijpen.
grîs, *grîze*, bvnw. grijs.
gròf, *gròve*, bvnw. grof.
grond, *gründe*, m. grond.
groot, *grootte*, bvnw. groot; *grootte van dôn*, zeer nodig.
grôve, v. begrafenis.
grôvenbrood, o. brood voor het begrafenismaal.
grôj, m. groei.
grôjen, zw. ww. groeien, in dikte toenemen, zie *wassen*.
grône, bvnw. groen, verwaand; *en grônen gek*; rauw: *grône eier*; *zoo grône as grös*, geheel groen.
grônte, *grôntens*, vr. groente.
grôten, zw. ww. groeten.
grôtenisse, vr. groet.
gruwel, vr. gruwel.
gruwelen, zw. ww. bang zijn; 't *gruwelt mi*, ik ben bang.
gruwen, zw. ww. gruwen.
grûsel, bvnw. huiverig.
grübbe, **grüppe**, vr. greb, greppel.
grünselig, bvnw. groezelig.
grüppe, vr. gruppel.
grûs, o. gruis.
grût, vr. o. gruit.
gûgelen, ginnegappen.
gûzen, zw. ww. gudzen; *de règen gûsde dör de locht*.
gûlen, zw. ww. schreeuwen.
gûlp, vr. straal.

günd, bw. ginds.
günne, genne, vnw. gindsche.
günnen, zw. ww. gunnen.
güst, adj. niet drachtig, van koeien.
gûlen, gûlen, zw. ww. schreeuwen.
gûnzen of **gönzen**, zw. ww. keuvelen, van een klein kind.
gûr, zie *ongûr*.
gûren, zw. ww. doorlaten; *de hilde gûrt arg*, de zoldering in den stal laat veel stof door.
{p.16}

H.

haam, *haams*, o. haam.
haar, hierheen; *hort* en *haar* wordt geroepen tegen de paarden, die zonder lijn bestuurd worden.
haarstrikke, vr. plat hout om de zicht mee te scherpen; zie *hare*.
haar, *hare*, v. hooge heide; in eigennamen, bv. ter Haar, en Haarrook, veendamp.
haat, m. haat.
haok, *häoke*, m. haak.
haol, m. getande ijzeren haak met ketting, waaraan de ketel hangt.
haolboom, m. stok in den schoorsteen, waaraan de haal hangt.
haor, *de häore*, o. hoofdhaar; *'t haor snîen*, het haar knippen.
haost, haos, vr. haast.
haoze, v. kous.
häoltjen, o. het ijzer waaraan de ketel hangt; *'t häoltjen is ehangen*, het huis is klaar, de jonggehuwden kunnen er zoo intrekken.
hadde, vr. afval van vlas.
haft, *hafte*, o. watervlinder, haft.
hagedoorn, m. haagdoorn, crataegus.
hagel, m. hagel.
hake, *haken*, vr. haak, kinderliedje:
haken en oogen,
tikke, takke, toogen,
tirelirelir
van gold papier.
hakke, vr. houweel.
hal, vr. bevrozen grond.
halen, *haalde* en *h(i)eel, ehaald*, ww. halen.
half, *halve*, bvnw. half.
halfscheid, vr. helft.
halm, *halme*, m. halm.
hals, m. keel; *den hals tôknîpen*, de keel dichtknippen; *hals aover ooren*, hals over kop.
halter, m. halster.
ham, m. stuk land (*inham*, m.).
hamel, *hamels*, m. hamel.
hamel, bvnw. armoedig in kleeren en uiterlijk, schraal.
hamer, *hamers*, m. hamer.
hamme, *hammen*, vr. schenkel, dij, bil, voor *ham* is meer gebruikelijk *schinke*.
hand, *hände*, vr. hand.
handschô, m. handschoen.

handtam, bvnw. die overal met de handen aanzit.
hantammig, bvnw. handjegauw.
hane, *hanen*, m. haan.
hanehölter, o. mv. kippenstok.
hanepöte, m. mv. krabbels.
hanetré, v. plantn. *anagallis arvensis*.
hangen, st. ww. *hink*, *ehangen*, hangen.
hangîzer, o. getande ijzeren haak, zie *haok*.
hangzolder, m. galerij in eene kerk.
hanne, *hannen*, vr. kolken binnen den rivierdijk.
hannekemèjer, m. gehuurde maaiers, die in het voorjaar meest uit Duitschland overkomen.
ha(r)d, bvnw. hard.
ha(r)dstikke, bw. geheel; *ha(r)dstikke dood*, morsdood.
hare, vr. ijzeren aanbeeld om de zicht op te scherpen, zie *haarstrikke*.
haren, zw. ww. de zicht scherpen.
harfst, m. herfst.
harke, vr. hark.
harksel, o. vel papier.
harrebarge, vr. herberg.
harrevarksel, o. omslag van een schrijfboek.
ha(r)s, o. vr. hars.
ha(r)sens, hersens.
ha(r)senwater, o. hersenziekte.
ha(r)st, m. ribbe; zie *schelha(r)st*.
hart, o. hert.
harte, *harten*, o. hart.
haspel, *haspels*, m. haspel.
havek, m. havik.
haver, vr. haver.
haze, *hazen*, m. haas.
hazenbrood, o. eene plant, briza.
hazenkléver, vr. plantnaam, oxalis.
hazelnötte, vr. hazelnoot.
hé, hij, vnw. hij.
hebben zw. ww. hebben, gedragen; *hebt uw der nao*, gedraag je er na; *hé hef zik der nao*.
{p.17}
hebberechter, m. die altijd gelijk wil hebben.
hechten, zw. ww. hijgen.
heed of **h(i)eet**, heide (gewas).
heedbrand, heibrand; **heetplagge**, heizode.
heedvorsen, mv. de nok van het dak onder welks pannen heide gestopt wordt.
heem, **h(i)eem**, o. heem.
heerd, m. haard.
heerdeloos, bvnw. zonder herder; *'t vee lōp heerdeloos*.
heere, *heeren*, m. heer.
hees, bvnw. heesch.
heet, afval van vlas, beste soort; zie *spît*.
heeten, **heiten**, st. ww. heeten; zie *heiten*.
heffen, st. ww. opnemen.
heft, o. handvat.

hégen, zw. ww. omheinen.
hègen, zw. ww. schoonmaken.
hegge, *heggen*, vr. haag.
heide, vr. heide.
heide, vr. erica.
heilig, bvnw. dampig.
heil, o. heil.
heister, m. heester.
heisteren, zw. ww. zich hevig uiten, spektakel maken (van kinderen); *zik heisteren*, zich opwinden bij daad of woord.
heite, bvnw. heet, warm.
heiten, (*hiet, eheiten* of *eheeten*), heeten, bevelen.
hèkel, m. hekel.
hékelen, zw. ww. vlas hekelen.
hekke, *hekket*, o. hek.
hekse, vr. heks.
heksel, haksel (paardenvoer).
heksemelk, v. wolfsmelk (plant), ook *bòllekrûd*.
heksemelker, m. rups, die op de wolfsmelk aast.
hèlen, st. ww. helen.
héler, *hélers*, heler.
hémel, *hémels* m. hemel.
helpte, vr. helpt.
helken, zw. ww. een band om de zes staande korenschooven slaan.
helle, vr. hel.
helleweg, m. lage weg.
hellig, bvnw. boos; *zoo hellig as 'n spinnekòp*.
helligheid, vr. toorn.
helmlôme, m. vr. aconitum napellus.
helsch bvnw. boos; bw. zeer; *helsch dûster*.
hemde, ook **hemp**, o. hemd.
hemdròk, m. soort van borstrok.
hemmel, bvnw. zindelijk, netjes.
Henders, **Henners** en **Hente**, vr. verkortingen van Hendrika.
hengel, m. hengel; *hengelmand*.
hengest, *hengeste*, m. hengst.
henne, *hennen*, vr. hen, kip.
hepse, **epse**, vr. ham.
hespenpötjes, **espenpötjes**, stuk van den poot van een varken.
herbargo en **harbargo**, vr. herberg.
hérik, m. onkruid.
héring en **hèrink**, m. haring.
Herm, eigenn. Herman. Een kinderliedje, ook in Twente gezongen, luidt:
Herm slao derm,
Slao pipen, slao trommen,
De keizer wil kommen,
Met gaffel en tangen,
Wil Herm ophangen.
(Hetzelfde liedje bevindt zich in de kerk te Bielefeld).
hermken of **hermeltjen**, o. wezel en hermelijn.

Hète, verkorting voor Geertruida.
hette, vr. hitte.
hetteblikken, hettelüchten, zw. ww. weerlichten, zonder dat het dondert.
hèvel, m. hevel.
h(i)eepe, *h(i)eepen*, vr. heep, korte bijl.
Hierlandsch (Ierlandsch N.O.), bvnw. inlandsch.
hiersch, bvnw. hier behoorend.
h(i)eet, heed, o. heidegewas.
hijlek, o. huwelijk.
hilde, vr. de lage zoldering in den stal.
hilk, bvnw. geheel; *den hilken dag, hilkendal*.
hinnebèren, vr. frambozen.
hippen, zw. ww. springen; o.a. in het versje: {p.18}
Hip en trip, Hip en trip,
Hòld mij achter an min slip.
dat bij een kinderspel gezongen wordt.
hîmeltjen, o. krekel; ook **hîmken**.
hîmpjen, o. krekel.
hû, bw. hoe.
hòd, mv. *hò*, m. hoed.
hòf, m. hoef (van een paard).
hòk, *hòke*, m. hoek.
hòk, *hòkke* en *hòkker*, o. hok.
hòl, o. hol; *kaninenhòl*.
hòlferen, zw. ww. vreeselijk huilen.
hòllen, hòlden, st. ww. *heeld, ehòlden*, houden.
hòlske, vr. klomp.
hòlt, *hòlter*, o. hout.
hòn, *hònder*, hoen.
hond, m., *hündjen*, o. hond.
hondeblòme, *hondeblòmen*, vr. paardebloem, molsla.
honderd, tlw. honderd.
hondtong, molsla.
hòneer, bw. wanneer.
hongerkùle, vr. kuil, laagte aan den buik der koe.
honig, m. honing.
honte, m. vr. horzel.
hoog, *hooge*, bvnw. hoog.
hoope, *hoopen*, m. hoop.
hoorn, zie **hóren**.
hooveerdig, bvnw. hoovaardig.
hooze, *hoozen*, vr. hoos.
hòpen, hopen.
hòppe, m. hop (plant).
hóren, *hòrne*, o. m. hoorn (van een dier).
hóren, *hórens*, m. hoorn (trompet).
hòrken, zw. ww. nauwlettend luisteren.
hòrst, vr. bosch; in eigennamen: de Horst, énz.
hò(r)t, m. oogenblik, **hòrtjen**, oogenblikje.
hòsmánneken, o. naam door kinderen aan de varkens gegeven.

höst, m. hoest.
hëve, hoeve.
howen, m. griep, rondgaande verkoudheid.
hóze en **haoze**, *haozen*, kous.
höltingsdag, m. dag van de vergadering der mark.
hökkieskarmse, vr. verhuring van de zitplaatsen in de kerk.
hôde, vr. bewaarplaats.
hôjen, zw. ww. hoeden.
hôsten, zw. ww. hoesten.
hôven, zw. ww. behoeven.
höfd, *höfde*, o. hoofd.
höge, vr. herinnering. *tegen höge en möge*, tegen wil en dank.
högen, zw. ww. heugen.
höj, o. hooi.
höjen, zw. ww. hooien.
höjopper, *höjoppers*, m. hooistapel.
höpe, vr. heup.
höpen, **hüppen**, zw. ww. opeenhoopen.
hör, **ör**, bez. vnw. vr.; gen. mv. vr. haar.
hören, zw. ww. hooren, betamen; *dat hört zoo n(i)et*.
hûd, vr. huid, lichaam.
hû(r)ke, hurk; *op de hûken zitten*.
hûlen, zw. ww. huilen.
hûp, m. hop; zie *schîthûp*.
hûs, **hûs**, o. huis.
hûsgezetten, huisgenooten.
hûskündig, bvnw. zich tehuis gevoelend.
hûslook, o. semper virum tectorum.
hülle, vr. omslagdoek.
hüllen, zoden om aan 't vuur te branden.
hülpe, vr. hulp.
hûls, m. **hülze**, vr. hulst.
hülze, *hülzen* vr. huls.
hütte, vr. hut.
hûne, m. groote, lompe kerel.
hûsken, o. bestekamer.
hûtentût, vr. oliezaad.
hûve, vr. korf.

I.

ieuwers, ergens.
immenzaod, o. gemengd koorn voor huishoudelijk gebruik.
imbôl, m. inboedel.
imbôrste, vr. karakter.
impestig, bvnw. koppig.
inham, m. zie *ham*.
inlîken, de gaten in den weg volgooien.
inpèperen, zw. ww. 'k zal 't üm *inpèperen*, ik zal het hem betaald zetten.
inrakelen, zw. ww. inrekenen van vuur. {p.19}

inschüenen, zw. ww. aanhitsen, opzetten.
intégen, bw. te gemoet; (*i*)eemand *intégen* kommen.
instüken, zw. ww. inblazen.
ipsen, zw. ww. spelen met centen in hokjes.

Î.

î, vnw. gij.
îl, îdel, bvnw. ijdel, ijl.
îlgat, o. 't *îlgat*, samengetrokken tot *tîlgat*, opening in den bijenkorf.
îme, mv. *îme* en *îmen*, vr. bij.
îmenhûve, vr. bijenkorf.
îmenkaor, bijenkorf.
îmenschûr, o. bijenstal, bijenzwerm.
îmenzwarm, bijenzwerm.
îmken, zie *hîmken*, krekkel.
îmker, m. bijenhouder.
îpe, m. ijp, olm.
îs, o. ijs.
îstappe, vr. ijskegel.
îzer, ijzer, strijkijzer.
(i)eder, vnw. ieder.
(i)eepe, zie *h(i)eepe*, vr. hakbijl.
(i)eevesen, eewesen, mv. mazelen.

J.

jaagband of **jaagbandel**, m. hoepel.
jaap, japen, m. snede.
jao, bv. ja.
Jaop, Jacob, Jaap.
jaor, mv. **jaor**, o. jaar.
jachtendûvel, m. *Hypericum perforatum*.
jagen, st. ww. jagen, hard rijden.
ja, bw. zoo, immers.
jawôl en **jawal**, bw. jawel.
jak, o. jak.
jakkeren, zw. ww. factitief van *jagen*, hard rijden.
jammer en **jommer**, o. jammer.
jesse, vr. jas.
jongen, *jongens*, jongen.
jonk, bvnw. jong, **jûnksken**, o. jongen.
jonk wòrden, geboren worden.
jòdde, m. jood.
jòddenboon, m. paardeboon.
jòkken, jeuken.
jözelen, zw. ww. zeuren, klagen.
jüchteren, zw. ww. wild stoeien, hard loopen en schreeuwen.
st. jüdtenmisse, vr. St. Judith. *Op St. jüdtenmisse as de kalver op 't îs danst*, iets ad kalendas graecas verschuiven.

jüffer, vr. juffrouw.

jük, o. juk.

K.

ka, **kouwe**, vr. kraai, kouw; **karkka**, kerkkouw.

ka, **kade**, vr. kade.

kaaie, *ieemand op de kaaie hebben*, voor den gek houden.

kaak, vr. kaak (wang).

kaal, bvnw. kaal; *zoo kaal as 'n lûs*, kaal als een luis.

kaar, vr. vischkaar.

kaarde, vr. distel.

kaa(r)te, kaart.

kaole, *kaolen*, vr. kool (brandstof).

kaom, vr. o. kaam, schimmel.

kaore, vr. kar.

kaorewagen, vr. marktwagen, kinderwagentje.

kaote, *kaoten*, vr. huisje, kot.

käoter, *käoters*, m. boer die één paard houdt en op eene *käoterstede* woont.

kaf, o. kaf.

kalf, *kalver*, o. kalf.

kalk, vr. kalk.

kalkaoven, m. kalkoven.

kallemenk, o. kalmink.

kallen, praten; *laowi lük kallen*, laten wij wat praten.

kamelle, vr. kamille.

kamer, *kamers*, vr. kamer.

kamme, *kammen*, vr. kam.

kamnet, o. kabinet.

kamp, *kampe*, m. kamp, verklw. *kempken*.

kaneele, **pîpkaneel**, vr. kaneel.

kanels, **kanils**, bvnw. boos.

kanîn, o. konijn.

kanne, *kannen*, vr. kan. {p.20}

kant, m. *kante*, *kanten*, vr. kant; *'t is op de kante*, het is niet zeker.

kanthòlt, o. hout, dat vierkantig gehakt is.

kaper, *kapers*, m. kaper.

kappelle, vr. kapel (Met klemtoon op *pel*; *Keppel*, uit *kappîl*, *kappele* ontstaan, heeft klemtoon op *kep*).

kappe, vr. kap.

karf en **karve**, *karve* en *karven*, m. vr. kerf.

karke, *karken*, vr. kerk.

karkenbûl, m. kerkzakje.

karkenende, o. de mooie kant van iets; oorspronkelijk het deel van den koornakker aan het voetpad naar de kerk gelegen, welk deel zeer zorgvuldig bemest en bezaaid wordt.

karkenspraoke, vr. afkondiging aan de kerk; zie *verkarkenspraoken*.

karmse, vr. kermis.

karnhûs, o. plaats waar de karn staat.

karnsel, o. de boter van eenmaal krrnen.

karre, *karren*, vr. *käorken*, kar, karretje.

karse, *karsen*, vr. kers.

ka(r)smissie, vr. Kerstmis.

Ka(r)smissie helder,

den búr nao den kelder,

Ka(r)smissie helder en klaor,

gif en gòd imenjaor.

Voor *Karsmissie* kan men ook *Lichtmis* in de plaats stellen.

ka(r)spel, o. kerspel.

karwei, o. werk.

kasmänneken, geldstuk ter waarde van f 0.15, dat vroeger in gebruik was, en waarmede nog wel gerekend wordt.

kaste, vr. kast, gevangenis.

kataos, **kwaodaos**, o. ondeugend schepsel.

katèker, m. eekhoorn.

kater, m. kater.

katrolle, vr. katrol.

katte, *katten*, vr. kat.

kattestart, vr. equisetum.

kawopsken, o. sprongetje.

keer, *keere*, vr. keer.

keer, m. draai, bocht.

keeren, zw. ww. keeren.

keernen, zw. ww.; zie *karnen*.

keerntonne, vr. karn.

keet, vr. keet.

kégel, *kegels*, m. kegel.

keie, vr. kei.

keilen, zw. ww. met een steen werpen.

kèkelen, st. ww. kakelen.

kèkelmöje, vr. klappei.

kèkelbaord, van een man.

kèkelr(i)eem, m. tongriem; *en ekster den kèkelr(i)eem lössnijen*.

kelde, vr. verkoudheid, z. *kolde*.

kelder, m. kelder.

kelderlûk, o. kelderraam.

kèle, *kèlen*, vr. keel

képe, vr. keep.

képer, m. keper, met een keper geweven stof.

kèrel, m. kerel.

kèrse, *kèrsen*, vr. kaars.

kètel, *kètels*, m. ketel.

kéten, *kétens*, vr. ketting.

ketsen, zw. ww. ergens langs slaan met een steen; *vuur ketsen*, over het water *ketsen*.

kévie, vr. kooi, kast met tralies.

kéver, vr. kever.

kewwen, zw. ww. kauwen. In samenst. *neerkewwen*, herkauwen.

kéze, vr. kaas.

kidde, *kidden*, vr. rij; *'t gròs an kidden harken*, 't gras aan rijen harken; zie *geie*, *ril* en *zwadde*.

kidde, vr. hit.

k(i)eel, kiel (kleedingstuk).
kien, m. **kienhòlt**, o. vermolmd hout, dat in donker glimt.
kiepig, bvnw. bij de hand.
kiës, liefkoozend woord, waarmede de kalveren worden aangesproken.
k(i)eeren, zw. ww. keeren.
k(i)eezen, st. ww. kiezen.
kif, o. gemalen of gebruikte run.
kîfte, vr. kievit.
kîken, st. ww. kijken.
kikkert, m. kikvorsch.
kil, bvnw. kil.
kîl, m. wigge.
kîlspit, o. spitstoeloozend gat met de spade in den grond gemaakt; scheidsgreep in het land.
{p.21}
kîm, m. kiem.
kîn, o. kiem.
kînbütte, mv. wangbeenderen.
kind, *kinder*, o. kind.
kinderachtig, bvnw. van kinderen houdend.
kinderbedde, o. kraambed.
kinderbier, o. doopmaal.
kindsch wèzen, te kinde wèzen, kindsch zijn.
kînen, zw. ww. kiemen.
kînhòlt, o. zie *kien*.
kinke, vr. konkel, draai.
kinne, vr. kin.
kînsel, o. uitloopers aan de aardappels.
kîpe, vr. draagkorf; pet.
kîpig, bvnw.; zie *kiepig*, loos, slim.
kîpse, vr. pet.
kiste, vr. kist.
kistentüg, o. zondagskleed.
kitsen, zw. ww.; zie *ketsen*, vuurslaan met ijzer en steen.
kitelen, zw. ww. kitelen.
kîve, vr. bestraffing.
kîven, st. ww. kijven.
klaor, bvnw. klaar; *neet klaor wèzen*, niet frisch zijn.
klabasteren, zw. ww. klauteren, huppelen.
klabatse, m. klauteraar, woesteling (meest van kinderen).
klachte, *klachten*, vr. klacht.
kladde, vr. klad.
klagen, zw. ww. klagen; *klagen en klîmen*, jammeren.
klamp, *klampe*, m. klamp.
klampe, vr. krap, haak.
klampen, zw. ww. van de sneeuw, ballen.
klander, vr. kleermakerspers, heet ijzer.
klank, *klanke*, klank.
klanke, kronkel in touw.
klap, *klape*, m. klap.
klapróze, vr. papaver.

klasse, vr. klis.

klater, vr. vuil; *klaters in de oog en hebben*, vuil in de ooghoeken hebben; *'t peerd hef klaters in de manen*.

klau, **klaowe**, m. klauw.

klaowen, zw. ww. klauwen; *'t vōtjen klaowen*, naar den mond praten.

kléblôme, vr. klaverbloem.

kleddeken, o. (verkleinw. van klad) kleinigheid, *en kleddeken bōter*.

kledderig, bvnw. morsig; *de weg is kledderig*.

kleed, *kleede* en *kleere*, o. kleed.

kleeën, **kl(i)eeën**, mv. boekweidtoppen.

kleie, vr. klei, leem.

klèjen, zw. ww. hard werken.

kleine, bvnw. klein, weinig.

klemme, *klemmen*, vr. klem.

klensebûr spōlen, een kinderspel, waarbij over een figuur, op den grond getrokken, gehinkt wordt.

kleppel, *kleppels*, m. klepel.

kletsen, zw. ww. kletsen, wauwelen.

klette, z. *klitte*.

kléver, vr. klaver.

kliéen, o. blom van meel.

kliere, vr. klier.

klikken, zw. ww. klappen, waarschuwen; *de klòkke klikt of hef klik eslagen*, de klok heeft voorslag geslagen.

klikspaan, m. jongen die verklikt; zie ook *labben*.

klîmen, z. *klagen*.

klinke, **klenke**, vr. heuvelachtige heigronde met moerassen in de laagtes.

klinke, vr. deurlat; *de klinke optrekken*, de deur openen, nl. door aan het kettinkje of riempje te trekken, waardoor de deurlat, die aan de binnenzijde zit, van buiten wordt opgestrokken en de deur geopend.

klinken, st. ww. klinken.

klinknōze, vr. het ijzer, waarin de klink ligt.

klip, m. deksel van een kan.

klip, **òliklip**, **klipkanne**, vr. oliekan.

klisse, *klissen*, vr. klis.

klitte, *klitten*, vr. (ook benaming van een vrouw).

klîve, vr. klis.

klod, *klōdde*, vr. vrouwenmuts.

kloft, *klofte*, vr. klucht, troep (wijk).

klôk, bvnw. kloek.

klok, **klokke**, m. klok; *dat schèlt 'n klok op 'n bōrrel*, dat valt heel wat mee.

klòkke, *klòkken*, vr. klok; *hé is an de {p.22} klòkke ewest*, hij heeft brand in huis gehad.

klòkkenslag, m. klokslag; *ünder den klòkkenslag van N hören*, onder het gebied van een plaats horen.

klompe, *klompen*, m. klomp.

klonte, vr. verklw. *kliintjen*, klont.

klootsch(i)eeten, zw. ww. volksspel met een kloot of bal.

kloove, *klooven*, vr. kloof.

klòp, n. slaag.

kløppe, klöpken, vr. soort van geestelijke zuster, die jaarlijks eene som aan de kerk uitkeert en de gelofte gedaan heeft ongehuwd te blijven; zij neemt dikwijls het bidden voor afgestorvenen over.

kløppenbrör, m. manlijke klop.

kløsse, *klossen*, vr. klos, kloot.

klömen, zw. ww. koud zijn.

klötjesmaol, o. feest na afloop van het klootschieten.

klöven, zw. ww. klooven.

klûen, *klûens*, kluwen.

klûven, zie *knûven*.

klüft, klüfte, vr. troep.

klüngel, o. vod, kluwen.

klüngelaole, jenever met stroop.

klüppel, m. 1) kneppel; 2) officieele aanzegging, die vroeger dikwijls in een briefje in een gespleten tak werd overgebracht; *'k zal uw en klüppel stüren*, schertsenderwijs: ik zal het u in alle vormen laten zeggen.

klûn, o. turf, kloen, bagger.

klagen, zw. ww. klagen, schreeuwen; *de haze klaget al*, de haas schreeuwt, hij zit in 't nauw.

knagen, gnagen, zw. ww. knagen.

knap, *knappe*, bvnw. knap, eng.

knape, *knappen*, m. knaap.

knarpen, zw. ww. knauwen, *de hond lig op 't bot te knarpen*.

knarre, vr. knarsbeen; *'n òlde knarre*, een oud mensch.

knarsen, gnørzen, zw. ww. knarsen.

knech(t), knechte, m. knecht.

knéën, zw. ww. kneden.

knével, m. zware boom, sluithout aan een hek of deur; sterke man.

kn(i)ee, kn(i)eën, vr. knie.

kn(i)eehalter, o. (*kniehalster*, Overijs.) hout of touw, dat den kop der koe aan een poot verbindt.

knîf of **knîfmes**, o. mes.

knikkebîle, m. driekante bijl met punt, bij koekhakken in gebruik.

knîpe, vr. knijp; *de knîpe op den start zetten*, bangmaken.

knipgat, o. gat in een weg.

knipslag, m. gat in het spoor van een zandweg.

knipspoor, o. zandweg met gaten in de sporen.

knisteren, zw. ww. knetteren.

knîzoor, o. kniesoor.

knobbel, m. dikte.

knoffel, m. plooi, stoot.

knoflook, o. knoflook.

knòkke, *knòkken*, m. knok, knook.

knòlle, *knòllen*, vr. knol.

knoojen, zw. ww. knoeien.

knoop, *knøpe*, knoop; *knøpe tellen, dørst üm de knøpe n(i)et tellen*; wordt om aan te hitsen bij 't vechten gezegd.

knòtte, vr. maat vlas.

knørrebot, o. knarsbeen.

knòkkel, *knòkkels*, m. knekel, kneukel.

knørff, m. sterke kerel, knarsbeen.

knòtwilge, vr. knotwilg.

knök m. slag; *hi hef er en lelligen knök ekrégen*.

knûf, m. *knûfken*, o. kluif, stuk, brok.

knûst, *knûste* en *knûste*, m. knoest, knuist.

knûven klûven, zw. ww. kluiven; *afknûven*, afkluiven.

knüffelen, zw. ww. drukken.

knüppel of **klüppel**, m. dikke stok.

kô, mv. *kôë* en *kône*, vr. koe.

kógel, vr. *kögeltjen*, o. kogel.

kôheerderken, o. wipstaart.

kôke, m. koek.

kòken, zw. ww. koken.

kòken, zw. ww. koeken bakken. Met Nieuwjaar gaat ieder *nao zîn vòkshûs hen kòken*, nl. de nieuwjaarskoeken helpen bakken en opeten. {p.23}

kòker, **kòkker**, m. koker.

kòld, bvnw. koud.

kòlde, vr. koorts, o.a. nog in tooverspreuk tegen de koorts, die uitgesproken wordt bij het binden van een wisch stroo om een boom:

Olde mèr olde,

Ik hebbe de kòlde,

Ik hebbe ze nuw,

Ik gève ze uw,

Ik bind ze hier neer,

Ik krig ze n(i)heet weer.

Zie ook *kelde*.

kòldfister, m. koudkleum.

kòle, vklw. *kòlken*, zie *kaole*.

komen, *kweem*, *ekommen*, st. ww. komen.

komme, vr. *kümmeken*, o. kom.

kondschap dôn, bekend maken.

koole, *kòle*, vr. kool (gewas).

koop, *koope*, m. koop.

koorde, vr. koord.

kòp, *kòppe*, m. hoofd.

kòppîne, vr. hoofdpijn.

kòpper, o. koper.

kòpschuw, bvnw. schichtig.

kòpzeerte, vr. hoofdpijn.

kóren, m. korrel, koorn.

kórenblôme, vr. korenbloem, *centaurea cyanus*.

kòrf, *kòrve*, m. korf.

kòrste, vr. korst brood.

kóren, m. pit in de vrucht.

kòrsnisse, zie *karsnisse*, kerstmis.

kòrste, *korsten* vr. korst.

kòrt, bvnw. kort.

kòsten, zw. ww. kosten.

kóte, vr. koot.

kóten, zw. ww. met koten spelen.

kòt, *kòte*, *kòtte*, o. kot, varkenskot.

kouwen, kuwen, zw. ww. kauwen.
køkene, vr. keuken.
könink, kõninge, m. koning.
köninkrîke, o. koninkrijk.
köppig, bvnw. driftig.
kösten, vr. onkosten.
köster, m. koster.
kötel, vr. keutel.
kôle, bvnw. koel.
kólte, vr. koelte.
kône, kõnsch, bvnw. moedig.
kö, mv. *kön, kõne*, o. jong varken, biggen.
kökelen, zw. ww. buitelen.
köre, vr. keur, keus.
köze, vr. (meer in gebruik *köre*), keus.
kraom, *kräome*, m. tent, kraam, kraambed.
krabben, zw. ww. krabben.
kracht, vr. kracht.
krage, *kragen*, m. kraag.
krak, *krake*, vr. sukkelig oud wijfje.
kraken, zw. ww. kraken.
kramp, *krampe*, m., **krampe**, *krampen*, vr. kramp.
krane, *kranen*, m. vr. kraanvogel; z.o. *krûne*.
krang, bvnw. verkeerd, binnenwaardsch; *krange kant* van een kleedingstuk, binnenzijde.
krans, o. vet aan de darmen.
krappe, vr. wervel.
kras, bvnw. sterk.
krasgat, o. spleet in een vrouwenrok; verg. *schûrsgat*.
krebber, m. krabber, werktuig om onkruid uit te roeien.
kreeft, eikenkreeft, vr. verplante eikenstruik, die kort afgesneden is.
krèje, krèjen, m. vr. kraai.
krèjen, zw. ww. kraaien.
krèjenkoorn, o. moederkoorn.
krek, precies, geheel; *kek allens*, geheel gelijk; *kek zoo*, juist (fr. correct).
krémer, m. marschkramer.
kreng, o. aas, ondeugend persoon.
krenselen, zw. ww. kribbig zijn, zich vervelen.
krensens, zw. ww. bekransen.
kreterig, bvnw. kleingeestig.
krets, vr. schurft.
kribbe, kribben, vr. krib.
kribbe, m. lastige vent.
kribbe, vr. kribberig wezen.
kiel, bvnw. klein; *de eerpel bünt kiel*.
krîgel, bvnw. kregel.
knikke, m. kleine jongen.
krinte, krinten, vr. krent.
krîgen, st. ww. krijgen. {p.24}
krîten, st. ww. krijten; *krîtende termînen*, schreeuwstuipe, vallende ziekte.
kròdde, vr. onkruid, ook *herk* genoemd.

krom, bvnw. krom.
króne, *krónen*, vr. kroon.
kronkelen, zw. ww. kreukelen.
kròppe, vr. hals, fig. inborst.
kròte en **kräote**, vr. klein mensch.
kröpel, **kröppel**, bvnw. kreupel.
kröze, vr. klokhuis in appels.
kröze, o. kroos, waterlinze.
krûmen, zw. ww. kruimen, *hi hef den heelen bôl der bi in ekrûmd*, hij heeft er alles bij in gestoken.
krûne, vr. kroon? In de samenstelling *krûnekrane*, kraanvogel, voorkomende in het liedje: Krûnekrane
Swikle zwane
W(i)ee wil met nao England varen, etc.
Vgl. Woeste, Westfâl. Wrtb. p. 146, *krûkrane*, kranich en 147 *krûnekrane*. Wellicht is met *krûnekrane* te vergelijken de kroonvogel of kroonreiger.
krûpen, st. ww. *kroop*, *ekròpen*, kruipen.
krûphenneken, o. krielkip; fig. klein mensch.
krûs, bvnw. kroes, sierlijk.
krükke, vr. kruk.
krümmel, m. kruim.
krümmeler, slecht ijzererts.
krûd, o. **krûderige**, vr. kruid, kruidrij.
krûsbèzen, mv. vr. kruisbessen.
krûsdórens, m. kruisbessen.
krûthòf, m. bloemtuin.
krûderig, bvnw. keurig.
krûjkaore, vr. kruiwagen.
krûke, vr. kruik.
krûzemünt, vr. mentha.
kûf, *kûve*, m. kuif.
kûgel, m. bal.
kûl, *kûlen*, vr. kuil.
kûkûksblôme, vr. lychnis flosculi of anemone nemorosa.
kûlen, zw. ww. kuilen graven; *inkûlen*, aardappels in kuilen doen.
kûlknikker, m. groote knikker.
kûm, m. leerlooierij; *op den kûm warken*.
kûrig, bvnw. lusteloos.
kûr-wachter, m. torenwachter; *kûr* beteekende wacht, vgl. Deventer Stadsrek. *den kûr op den torne* en *het kûrhûs*.
kûrtnève, m. haas.
kûterdekût, bw. op stel en sprong, zonder wikken of wegen.
kûze, *kûzen* mv. kiezen.
kûze, m. sukkel.
kûze, vr. knods, stok.
kûzenzeerte, vr. kiespijn.
kûzeslepper, stoksleper, iemand die voor een ander uit vrijen gaat, bruidswerver.
kûijer, *üm kûijer gaon*, sterven.
kûize, vr. knikker.
kûjeren, zw. ww. praten.

küksken, o. kusje.
küllaozie, vr. fopperij.
kündig, bvnw. bekend; *hi is mi n(i)et kündig*.
kündigen, zw. ww. aanzeggen.
küssen, zw. ww. kussen.
kûken, *kûkens*, o.; *gin kind ôf kûken*, kind noch kraai.
kûken, o. jong varken.
kûlen, zw. ww. langzaam voortrollen.
kûm, bvnw. zwak.
kûmen, zw. ww. klagen.
kûper, m. kuiper.
kûve, vr. kuip, tobbe.
kwaod, bvnw. kwaad. *Het kwaod*, de kanker.
kwaodzinnig, bvnw. driftig.
kwaole, *kwaolen*, vr. kwaan.
kwabbe, *kwabben*, *kwabbel*, vr. dikte van vet.
kwachen, *kwachelen*, zw. ww. hoesten.
kwadde, vr. takkebos, tophout van eiken.
kwakken, *neerkwakken*, zw. ww. werpen.
kwalmen, zw. ww. walmen.
kwebbelen, zw. ww. veel en slordig praten.
kwèken, zw. ww. kweeken.
kwekwe, (Winterswijk *kwèkken*), vr. kweekgras, een onkruid dat zich onderscheidt door bijzonder taai leven.
kwelderland, o. land dat onderloopt door het doorlaten van den dijk. {p.25}
kwèlen, st. ww. *kwal* (verl. dlw. niet door mij gehoord), ziek zijn.
kwelle, vr. wel.
kwéne, vr. oude vrouw.
kwengelen, zw. ww. morsen
kwetse, vr. pruim.
kwetsen, zw. ww. kneuzen.
kwetren, zw. ww. zingend snappen, van vogels gezegd, van spreuwen, musschen en zwaluwen.
kwik, bvnw. levendig, vlug.
kwikkwak, kleinigheid; *bèter ens gôd as tweemaol kwikkwak*.
kwiksteert, m. wipstaart (vogeltje).
kwistegôd, m. verkwister.
kwîlen, zw. ww. kwijlen.
kwît, bvnw. kwijt.

L.

la, *laan*, vr. lade.
laobes, m. onverschillige kerel.
laoge, *laogen*, vr. laag (abstr. v. liggen).
laoje, vr. laai.
laoke, vr. waterleiding, beekje.
laor, o. meest in eigennamen van heerenhuizen: *het Laor*, 't *Oaverlaor*, *Meddelaor*, *Laoren*.
laoten, st. ww. laten, er uitzien; 't *lòt nao regen*, het ziet er uit alsof er regen ophanden is; *he lòt zik gôd*, hij lijkt goed; 't *lòt stîf*, het lijkt stijf.

labbe, vr. kwaadsprekerster.

labben, zw. ww. kwaadspreken, in het versje:

Klikspaon! Adriaon! (of Arriaon)

Durf n(i)eet deur 't sträotjen gaon,

't Hündjen zal üm biten,

De vögel üm beschîten,

De katte zal üm krabben,

Dat kümp van al dat labben.

labbezak, m. lapzak (scheldnaam voor een bedelaar).

laen, st. ww. laden.

laken, *lakens*, o. laken.

lakrisse, vr. dorp.

laks, m. sukkel.

lam, *lammer*, o. lam.

lam, *lamme*, bvnw. lam.

lampe, vr. lamp.

lamstraol, m. lammeling.

land, **landerijen**, o. stukken lands.

land, *lande*, o. landschap.

lane, *lanen*, vr. laan.

langen, zw. ww. geven, reiken.

lank, bvnw. lang; *zik n(i)eet lank maken vör (i)eets*, zich geen moeite geven voor iets.

lanke, vr. zijde, *de kô is dünne in de lanke*.

lankwagen, o. hout, waardoor een boerenwagen verlengd wordt.

lanteerne, vr. lantaren.

lanter, m. lantheer.

lappe, *lappen*, vr. lap.

lappen, zw. ww. lappen, *een lap opzetten*, beter maken; *van dage mot 't iim lappen*, van daag

moet ge 't in orde krijgen, van daag moet de zaak in orde gemaakt; *van dage moj den zak*

lappen, van daag moet ge er voor boeten.

larke en **larkse**, m. lariks.

last, o. last (inhoudsmaat).

last, *laste*, m. last.

late, bw. laat.

latte, *latten*, vr. lat.

laven, zw. ww. laven.

ledder, *ledders* en *leere*, vr. ladder.

lédig, *lèèg*, bvnw. ledig.

lee, vr. *(i)eemand de lee anzeggen*, iemand een overlijden bekend maken.

lee, vr. beschutting; *ik ligge in lee*, ik lig beschut.

leed, o. leed.

leegde en **leegte**, vr. laagte.

leelik, **lelk**, **lellik**, bvnw. leelijk.

leem, o. leem.

leen, *leenen*, o. leen.

leenen, zw. ww. leenen.

leep, bvnw. slim.

leepe oogen, druipoogen.

leerbr(i)eef, m. papier met kermisliedje.

leere, vr. leer (leering).

leere, *leeren*, vr. ladder.
leeren, **lèrn**, zw. ww. lezen; *ik zat te {p.26} leeren in dat bôk*, ik zat te lezen, bidden (in de taal der R.K. Kerk).
leerze, *leerzen*, vr. laars.
leeste, vr. leest.
leelik, **lelk**, zie *leelik*.
lége, bvnw. laag.
léger, *légers*, o. leger.
leiden, zw. ww. leiden.
lek, o. en bvnw. lek.
lekken, zw. ww. lekken.
lemmer, o. lemmer.
lemmet, o. (accent op *met*) katoen in eene olielamp.
lempe, vr. sloddervos, die achteloos is in haar gang.
lende, vr. lende; zie *brao*.
lenge, vr. het stuk goed, dat boven aan den boezelaar zit, die meestal uit twee stukken bestaat.
leppel, *leppels*, m. lepel.
lesse, *lessen*, vr. les.
lest, **lestens**, onlangs.
lestig, bvnw. lastig, strekkend, ruim.
letten, zw. ww. verhinderen; *wat let mi?* wat verhindert mij?
lèven, zw. ww. leven.
lèver, (*i*)eets op de *lèver hebben*, iets op 't hart hebben; *ûm lòp de lûse òver de lèver*, hij wordt kwaad.
lèzen, st. ww. lezen.
lèzebr(i)eef, z. *br(i)eef*.
lichame, o. lichaam.
licht, bvnw. licht.
lichte, bw. licht, wellicht.
lichter, *lichters*, m. bretel.
lichtveerdig, bvnw. lichtvaardig, bw. licht; *'t kan lichtveerdig gebören*.
lid, **lée**, o. lid.
l(i)eed, *l(i)eeder*, lied.
l(i)eef, bvnw. lief.
l(i)eefhebben, *Onze l(i)eefe Heer hef ûm zoo l(i)eef ehad*, hij is gestorven.
l(i)eegen, st. ww. *lòg*, *elògen*, liegen.
l(i)eespel, o. die balken in de schuur, welke zich tusschen de voor- en achterbalken bevinden (Ov.).
liggen, st. ww. *lag*, *elègen*, liggen.
likken en **lekken**, zw. ww. likken.
linde, *linden*), vr. linde.
lindeblôjsel, o. lindebloesem.
linke, vr. linkerhand.
linnen, o. linnen.
lippe, *lippen*, vr. lip.
lîden, st. ww. *leed*, *elèjen* of *eléden*, 1) lijden, *hé is daor n(i)eet erg elèjen*, hij is er niet bemind; 2) voorbijgaan, *'t leed n(i)eet lange*.
lîdensgeerne, bw. zeer gaarne.
lîdensvölle, bw. zeer veel.
lîf, o. lichaam, leven.

lîfzeerte, vr. buikpijn.
lîk, bvnw. gelijk, effen; *wi bünt lîk*, wij zijn quite; *den wil n(i)eet omlîk*, hij wil niet deugen.
lîk, o. lijk.
lîkdoorn, m. likdoorn.
lîken, st. ww. *leek, eléken*, lijken.
lîkste, v. litteeken.
lîkweg, m. lijkweg, groote weg, zoo breed dat twee wagens elkaar kunnen passeeren.
lîm, m. lijn.
lîmgarde, vr. lijmroede.
lîmstange, vr. vischstok.
lîmstrikke, *lîmstrikken*, vr. strik voor lijsters.
lîn, bvnw. langzaam, traag.
lîne, *lînen*, vr. leidsel der paarden.
lîne, *lînen*, vr. lijn, streep.
lînzaod, o. lijnzaad.
lîpen, zw. ww. schreien.
lîre, vr. lier.
lîste, vr. lijst.
lîster, *lîsters* v. lijster.
locht, vr. lucht.
lòf, **lóve**, m. lof.
lòk, *lòkke*, m. lok.
lòllen, zw. ww. schreeuwen, zaniken.
lomp, zw. ww. onbehoorlijk behandelen, beetnemen; *laot uw n(i)eet lompen*.
longe, *longen*, vr. long.
lood, *loode*, o. lood; *'t gezichte gòd in 't lood hebben*, een regelmatig gezicht hebben.
looden, zw. ww. een geslacht dier van lood (bewijs van betaalde belasting) voorzien.
loof, o. loof (dorre bladeren); *loofharken*, dorre bladeren harken.
looge, vr. loog. {p.27}
looge, **sneelooge**, vr. gesmolten sneeuw.
look, o. uien, prei, enz.
loon, *loone*, m. o. loon.
loonen, zw. ww. beloonen, loon geven.
loopen, st. ww. *l(i)eep, eloop*, snel loopen.
loopgaren, o. *loopgaren spinnen*, heen en weer loopen.
loos, *looze*, bvnw. loos.
lòrre, *lorren*, vr. lor.
lòt, o. lot.
lòten, zw. ww. loten.
lóven, zw. ww. prijzen.
lozeeren, zw. ww. logeeren.
lòfte, vr. belofte.
lòs, bvnw. 1) los, 2) open; 1) *lòsse verkeering*, vrijage die alle oogenblik kan afgebroken worden, b.v. met een kermisvrijer, d.i. voor ééne kermis; 2) *de dõre is lòs*, de deur is open.
lòshòsten, zw. ww. *den kan lòshòsten*, hij kan het goed doen.
lòk, bvnw. gesloten, grappig; *'n lòken kèrel, hé zeg n(i)eet vòlle*.
lògen, *lògens*, vr. leugen.
lògnen, zw. ww. loochenen; ook *straffen*.
lòpen, o. houten melkemmer met handvat.
lòperken, z. *boomlòperken*.

löpsch, bvnw. loopsch.
löre, vr. slons.
löven, glöven, zw. ww. gelooven.
lûder, o. loeder, krenge.
lûg, m. buurtschap (Drenthe en Overijssel).
lûnen, zw. ww. behagen, lijken; *dat lûnt em*, dat lijkt hem.
lûnsch, bvnw. nukvig, valsch, niet oprecht.
lûr, m. loer, *en lur drèjen*.
lûr, vr. uitkijk, *op de lûre liggen*.
lûrangel, m. valschaard.
lûrderig, bvnw. loom, droomerig.
lûren, zw. ww. op den uitkijk zijn; *'t weer lûrt*, *'t kan règenen*, *'t kan vr(i)eezen*, het weer is onzeker.
lûs, lûze, vr. luis; *gin lûs wèrd*, niets waard.
lûter, bw. louter, zuiver.
lûchte, vr. lantaarn.
lûchten, zw. ww. luchten.
lûchter, m. kandelaar.
lûchterhand, vr. linkerhand.
lûj, bvnw. lui.
lûk, bvnw. weinig; *kom es lûk kuieren*, kom eens wat praten.
lûnze, vr. pin die voor het rad wordt gestoken.
lûs en lisse, vr. strik.
lûst, lûste, m. lust.
lût, bvnw. klein; *'t is maor lût*, 't is weinig.
lût, o.; *en lût wèrd wèzen*, weinig waard zijn; *lûtje*, kleintje.
lûj, mv. m. lieden.
lûkes, bvnw. leuk.
lûnink, lûninge, m. musch (Winterswijk).
lûre en lure, vr. luier.
lûsch, o. lisch.
lûsteren, zw. ww. luisteren.
lûzebos, m. scheldnaam, vuile kerel.

M.

maol, o. maal. In samenstelling:
slachtmaol, onthaal na 't slachten;
mestmaol, onthaal voor 't mest brengen;
buurtmaol, onthaal van de burenen;
bèdelmäoltjen, als ieder genoodigde een gift in eetwaren, mest, enz. mede moet brengen.
maol, o. maal.
maol, o. merkteeken.
maolder, o. de hoeveelheid koorn, die in eens gemeten wordt.
maolder, o. maat voor koren.
maole, rund van 1½ à 2 jaar.
maolkalf, o. koekalf.
maolster, o. schep uit den zak als maalloon, vroeger 1/16 van het gemalene.
maond, maonde, vr. maand.

maone, vr. maan.

maore, mére, vr. maar, tijding.

maot, vr. weide.

maot, *maote* en *mäote*, vr. maat; *te maot kommen*, te pas komen. De oude maten waren: *en maolder*, een zak, die zes schepel inhiel, hetgeen in eens gemalen werd. {p.28} Een mud (*malt*) staat ongeveer gelijk met vier oude schepels; *en schepel* bevatte vijf en twintig kop, vroeger vier spind; *en spind* was vijf kop; Voor *maten van bouwland* werd meest als maat de hoeveelheid zaad genomen. Deze verschilt naar de soort. In een Werdener Register uit de 10e eeuw (Lacomble Archiv I, 208) staat o.a. *in uno iugere hollandico seminantur circa unum maldrum siliginis vel duo maldra ordei*. De gewoone maat in deze streek is naar rogge: *en mudde gezèj* = ± 45 are, *en schepel gezèj* = + 10 are, *en spind gezèj* = bijna 2 are, vlg. Sloet van Als, 206; onder *de maten voor weiland* zijn te noemen: *en kôweide*, op het zand omstreeks een morgen of 600 Rijnl. roeden, op de klei de helft hiervan; *en dag mèjens* of *een dag wark*, omstreeks 40 are.

mäoltjen, o. feestje, onthaal op jenever.

mage, magen vr. maag (lichaamsdeel).

mager, bvnw. mager; *hé is zoo mager dat iim de hûd op de bütte is vastewassen*.

maggelen, zw. ww. knoeien.

makinge, vr., de voorwaarden, waarop (vooral in Twenthe) de oudste zoon het vaderlijk goed kreeg. De andere kinderen kregen legaten en hadden het recht bij ziekte in het ouderlijk huis verpleegd te worden.

male, vr. **maaldag**, m. geerfden dag der mark; *maalté*, vergaderplaats.

malen, st. ww. malen.

malen, zw. ww. malen, spreken, zeuren; *dé 't eerste op den brink kümp, maal(t) 't eerste*, die eerst komt die eerst maalt.

man, men, vgw. maar.

man, *mans* en *manslij*, m. man (verklw. *menneken*).

mande, vr. mand; *in de mande dôn*, voor gezamenlijke rekening iets doen.

mandeelig, bvnw. wat onder meer personen gedeeld wordt.

manen, vr. mv. manen van een paard.

manen, zw. ww. aanmanen.

manges, mangs, bw. somtijds, onderwijl.

mankzaod, o. gemengd zaad voor beestvoer.

ma(r)der en **mao(r)ter**, m. marter.

marg, o. merg.

margen, m. morgen.

mark, vr. mark (geldstuk).

mark, vr. mark, onverdeelde grond; *markengronden, markenwègen; markenrichter*.

marken, zw. ww. merken.

markol en **markolf** (Grolle), m.; *marklauwe* (Overijssel), vr. Vlaamsche gaai.

markt of **markte**, vr. de markt.

ma(r)s, vr. mars (korf).

ma(r)s, vr. marsch, lage weide.

ma(r)sen zw. ww. drukte maken, venten.

ma(r)t, vr. markt; zie *markt*.

marte, vr. wezel.

massen, zie *ma(r)sen*.

med, mee, vrz. bw. met, mede.

mee, vr. mede, drank.

mèèl, o. meel.

mèèlbûle, vr. meelzak.
meele, vr.; *meelspiere*, lange grashalm.
meene of **meente**, vr. gemeene weide of heidegrond.
meenen, zw. ww. meenen.
meenspraoke, vr. beleediging (verouderd).
meepenning, **meedpennink**, m. godspenning, huurpenning.
meerkol, **markol**, m. Vlaamsche gaai.
Meert, m. Maart; *Meert rôrt zîn steert*, Maart roert zijn staart.
Meerten en **Marten**, m. Maarten, Martijn.
meeze, *meezen*, vr. mees.
Mei, m.; *den olden Mei*, de 10e Mei.
meid, *meiden* en *meidens*, vr. meid.
meihûskén, o. prieel.
meister, m. dokter of schoolmeester.
meisteren, zw. ww. dokteren of leeren; *hé meistert mit üm*, hij heeft hem als dokter; *hi meistert daor*, hij is er schoolmeester.
meizöntjen, o. madeliefje.
mèjen, zw. ww. maaïen. {p.29}
mèken, o. meisje.
melk, vr. melk.
melkerik, o. latwerk, om de melkammers op te laten drogen.
melle, **melde**, vr. 1) melde, *mercurialis perennis*. 2) bladluis.
mem, vr. moederborst.
memme, vr. moeder, speen van een koe.
men, **man**, vgw. maar.
méndeure, vr. groote schuurdeur.
mennen, zw. ww. aan den leidsel leiden.
mennig, telw. menig.
mensche, **minsche**, *menschen*, *minschen*, m. o. mensch.
mère, vr. merrie.
mersch, vr. lage, drassige grond.
mes, m. mest.
mes, *messe*, o. mes.
met, o. gehakt vlees.
méte, vr. streep, die 't begin eener baan bij spelen aanwijst, van meet af beginnen.
méten, st. ww.
middel, o. *enen onder de middelen nemen*, iemand de les lezen.
middelcînen of **mellecînen**, medicijnen, speciaal drankjes.
midde, vr. midden.
middewinter, m. kersttijd.
miggelen, zw. ww. motregen.
mikke, vr. brood met zemels.
milde, bvnw. mild.
milte, vr. milt.
min, bvnw. min, verachtelijk; *'t is mi te min*; *'n minne kèrel*.
minne, vr. wijfjesduif.
minne, **minnemôr**, vr. min.
missaken, zw. ww. loochenen.
missôn, bvnw. mismaakt.
mizen, mv. polsmofjes.

mîen, mîden, st. ww. mijden.
mîgen, zw. ww. wateren.
mîre, vr. *de mîre der an hebben*, een hekel aan hebben; *de mîre op (i)eemand hebben*.
mîre, vr. een soort onkruid (stellaria).
mîrenstrôken, o. strooitje om door de pijp te steken.
mîte, m. vr. mijt, stapel; *boschmîte, hÿjmîte, hÿltnîte, mîte roggen, mîte steenkoalen*.
mîterig, bvnw. huiverig; *mîterig in de hûd*, koortsig.
mîzelen, zw. ww. fijn regenen.
môd, m. moed.
modder, m. modder, drek (zand en water).
môder, vr. moeder.
môdwille, m. moedwil.
moffe, vr. mof (verklw. *müfken*).
mòkkelen, zw. ww. kussen.
mòlder, vierkante houten bak, voornamelijk voor de wasch.
mond, m. mond (verklw. *mündjen*).
montûre, vr. kleed; *wi wilt üm nuw ens de frische montûre annetrekken*, het doodskleed aandoen.
mooj, bvnw. mooi.
moot, *mooten*, vr. moot.
mòrsch, m. moeras.
mòs, o. mos.
môs, o. gehakte kool.
mossel, vr. mossel.
môt, m. vlak; litteeken.
mot, bw. zeer; *hi was mot slim*, hij was erg ziek.
mot, m. mist.
mot, o. fijne afval.
mothòl, o. bewaarplaats voor eetwaren.
motrègen, m. stofregen, fijne regen.
motse, vr. draaitol.
motse, vr. korte afgebroken pijp, vroeger een kort aarden pijpje.
motslecht, bvnw. zeer min (van zieken).
mòtte, vr. zeug.
motte, *motten*, vr. mot.
mottekûren, ww. jongensspel.
mòlle, vr. molen.
mòllenasse, vr. molenas.
môilik, bvnw. korzellig, droevig.
môite, vr. moeilijk.
môj, bvnw. moede.
môjlek, bvnw. moeilijk.
môjte, vr. moeite.
môjten, zw. ww. tegenhouden.
môten, zw. ww. ontmoeten.
môte, *in de môte kommen*, te gemoet komen.
möge, vr. zin; *elke zin möge*, ieder zijn eigen zin. {p.30}
mögen, ww. mogen.
möje, vr. tante.
möbrao, vr. runderhaas.

mûl, m. muil.
mûle, *mûlen*, vr. stof, muil.
mûs, *mûze*, vr. muis.
müdde, o. mud
mügge, vr. mug
münne, vr. groote voren (visch).
mül, o. stof; *türfmül*.
mülder, m. molenaar en mannetje van den meikever.
mümmelen, ter sluiks eten, kauwen.
mündig, bvnw. meerderjarig.
mündjenvolle, *hi höld wel van en mündjenvolle*, hij drinkt wel eens te veel.
müsche, m. vr. musch.
mûk, bvnw. meuk, zacht.
mûre, vr. muur, muurbloem.

N.

naar, bvnw. akelig, naar.
nao, *näoder*, *näost* en *näogest*, bw., vr. na, naar.
naober, m. buur.
naoberplicht, m. verplichting van de buren.
naod, *näo*, *näode*, m. naad.
naolde, *näolde*, vr. naald.
naor, voorz. naar; zie **nao**.
naoszak, m. zak in een kleedingstuk.
naost, *näogst*, naast; zie **nao**.
näogte, vr. nabijheid.
näolen, zw. ww. zaniken.
nacht, *nächte*, m. vr. nacht; 's *nachtens*, des nachts.
nachtegale, *nachtegalen*, vr. nachtegaal.
naffel, *naffels*, m. navel
nakend, bvnw. naakt.
nakeneerskes, o. sneeuwkllokjes.
name, *namen*, m. naam.
nat, *natte*, bvnw. nat.
navel, *navels*, m. naaf.
naw, *nouwe*, bvnw. nauw.
nebbe, vr. neb.
nee, bw. neen.
neer, bw. neder.
nègel, *nègels*, m. nagel.
nègelholt, o. rookvleesch.
négen, *negene*, tlw. negen.
nèister, vr. naaister.
nèjen, zw. ww. naaien.
nokke, m. nek.
nemen, st. ww. nemen.
nerve, vr. nerf.
nèrig, bvnw. met lust; *nèrig etten*, met graagte eten.
nèring, vr. nering.

nesse, m. lage, waterachtige streek.
nestdödden, laatst uitgedroogd kuiken, jongste kind.
nève, nèven, m. neef.
nette, o. net.
nette, vr. nat, water, urine.
nettel, *nettels*, m. netel.
nével, m. nevel.
nichte, *nichten*, vr. nicht.
n(i)eeman, vnw. niemand.
niendöre, vr. kleine lagere deur in of naast de groote *bansdöre*, schuurdeur; (nien = nidan), ook naam voor de deur achter aan het huis.
niere, *nieren*, vr. nier; *hé hef 't vör de nieren*, hij gaat dood.
n(i)eet, bw. niet.
n(i)eet, vr. niet, nagel.
nij, *nije*, bvnw. nieuw.
nijplichtig, bvnw. benieuwd, verlangend.
nikkenakken, mv. (*i)eets op de nikkenakken nemen*, iets op de schouders nemen.
niks, o. niets.
nirtig, bvnw. nurksch, vooral van menschen en paarden gezegd.
niwers, bw. nergens.
nîd, m. nijd.
nîdsch, bvnw. bw. begeerig, sterk verlangend.
nîsgierig, bvnw. nieuwsgierig.
nòch, bw. noch, nog.
nòkke, vr. nok (van het dak).
nonne, vr. non.
nood, **nöde**, m. nood. {p.31}
noodweg, m. lijkweg.
noot, *noten*, vr. muzieknoot.
nòsterbrôr, m. praatvaar, die op alles wat te zeggen heeft.
nòsteren, zw. ww. knorren, aanmerkingen maken.
nòst, o. nest.
nòtte, *nòtten*, vr. noot.
nômen, zw. ww. noemen.
nöde, vr. m. nood; *van nöden hebben*, van noode.
nöden, zw. ww. zaniken.
nödig, bvnw. noodig.
nögekümmeken, o. kopje thee of koffie, waarvoor men zich heeft laten uitnodigen.
nöse, m. neus.
nötelik, **nölik**, bvnw. bw. verdrietig.
nuw, bw. nu.
nüchtern, bvnw. nuchter; *daor bl(i)eev i nüchtern bij*, dat gaat uw neus voorbij.
nükke, mv. vr. nuk.
nümmër, bw. nooit.
nüms, *nümmes*, vnw. niemand.
nüt, o. nut.
nûren, zw. ww. zwellen der uiers.
nûste, m. vr. knoest in het hout; vgl. *knûst*.
nûzen, zw. ww. onderzoeken, doorsnuffelen.

O.

òf, zie *af*.

òf, vgw. of.

óker, m. oker.

òksel, m. oksel.

òld, bvnw. (Wintersw. *óld*) oud.

òldhüser, m. die vroeger naast iemand woonde.

onakel, o. lompert.

onbendig, bvnw. uitbundig.

onbesmet, bvnw. niet met hypotheek bezwaard.

onbespîrd, bvnw. onbetwist.

onbesûsd, bw. zeer onbesuisd, als bvnw.

onbocht, o. vuil.

onbîig, bvnw. ongeduldig.

onbôl, m. groote rommel.

ond(i)eer, groot dier; *bô! wat hej daor en d(i)eer van en hond, 't is en ond(i)eer.*

ondòcht, m. en vr. ondeugd.

ondögd, vr. ondeugd.

ondögend, bvnw. vertoornd, boos.

ondômelijk, bvnw. onbetamelijk.

onflaat, o. vuilnis.

ongel, m. rundervet.

ongevôlig, bvnw. teergevoelig.

ongroot, bvnw. zeer groot.

ongûr, bvnw. niet pluis.

onhòlt, o. hout, dat geen timmerhout is, niet veel waarde heeft.

on(h)ûr, bvnw. niet pluis; gevaarlijk.

onlastig, bvnw. zeer lastig.

onmündig, bvnw. minderjarig; bw. verschrikkelijk, sterk.

onmündig stark, zeer sterk

onnewettend, bw. zeer; *onnewettend groot.*

onschadelik, bvnw. slecht; bv. *dé schüttink mot meneer ewegbrekken, dé wordt zoo onschadelik*, zoo erg slecht.

ontdacht, verl. dlw. *'t is mij ontdacht*, het is mij ontschoten.

ontdôn, ww. ontstellen.

ontheit, o. bericht.

onveranderlik, bvnw. zeer veranderlijk.

onvernoftig, bw. zeer onvernoftig groot (in slechten zin).

onvernüllig, bvnw. onverstandig; bw. - ontzettend.

onverschillend, bvnw. veel verschillend.

onverschillig, bvnw. geen verschil makend.

onwîs, bvnw. dwaas; bw. erg; *onwîs hard jagen*, erg hard rijden.

onzelig, bvnw. slaperig, vuil; *onzelig in de hûd.*

onzûr, bvnw. zeer zuur.

onzün, bvnw. vuil, armoedig, schraal.

oogbraën, mv. vr. wimpers of wenkbrauwen.

ooge, *oogen*, o. oog.

oogst, m. oogst.

oolik, bvnw. ziek, guitig.

oome en öme, mv. *ooms* en *ömen*, m. (in samenstelling *öme: Jan öme*) oom.
oord, m. punt, begin (van een mes, van een stuk land, enz.) {p.32}
oorlòg, m. oorlog.
oorzake, vr. oorzaak.
oost, m. oogst.
oost, m. het oosten.
oosten, oosten.
opbrengen, zw. ww. grootbrengen, opbrengen.
opdrèjen, st. ww. zich wegscheren, opdraaien.
ophalen, zw. ww. halen; *en peerd ophalen út 't land*, een paard uit het land halen.
oplüchten, zw. ww. verhelderen, het gemoed verruimen.
opper, m. kleine hooistapel in het hooiland.
opperen, zw. ww. het hooi aan oppers zetten.
oprelliken, zw. ww. verbeteren, opdroogen.
oprükking, vr. vleugje van beterschap.
opschîren, zw. ww. opklaren.
opschöttelink, m. aankomende knaap.
opstellen, zw. ww. uitstellen.
op stonde, bw. terstond.
opströpen, zw. ww. opstroopen (bv. de mouwen).
opstûken, zw. ww. de garven opzetten.
opsûkeren, zw. ww. omroeren van suiker in 't gevulde glas.
opzage, vr. opzegging, tegenbericht; *opzage van hûr*, opzegging van huur of pacht.
opzeggen, zw. ww. afzeggen.
ò(r)der, m. order.
össe, òssen, m. os.
ötter, òtters, m. otter.
ôver, m. oever.
òlli, m. olie.
örgel, o. orgel.
örgelist, m. organist.
öjlam, o. wijfjeslam.
ördömig, bvnw. licht geraakt.
ôst, m. kwast in 't hout.

P.

paar, o. paar.
paol, päole, m. paal: *binnen de päole blîven*, te huis blijven: *út de päole*, buiten de grenzen.
paolink, m. paling.
paoschen, Paschen.
paoschvuur, o.
paote, vr. jonge boom, stek.
paoten, zw. ww. poten.
pachte, vr. pacht. Thans meestal geldpacht, vroeger *garfpacht + hûspacht*; *op de garve bouwen*, tegen garfpacht wonen. De garfpacht was: *de zwaore garve*, 2/5 voor den eigenaar, of *de lichte garve*, 1/3 voor den eigenaar. Zoodra het koren *aan gast* stond (gast = 4 of 6 garven verschillend naar het gewas) en de *tîlen* (rijen van 20 garven) gesteld waren, werd de eigenaar *gewaorschuwd*. Deze zond dan *den teller*, die de *garf útstak*, een groenen tak in de

hem toebehoorende garf stak en het aantal *tîlen* telde en door kerven in een kerfstok, *tîlstok*, opteekende. Daarna haalde ieder, als het droog was, zijn koorn weg.

pad, *pade*, o. pad.

padde en **pedde**, *padden*, *pedden*, vr. pad.

pak, *pakke*, o. pak; (*i*)eemand in 't pak steken, iemand beet nemen.

palten, mv. lappen.

pampier, *pampiere*, o. papier.

pand, *pande*, o. onderpand, pand.

panne, vr. pan.

panne (verbasterd uit penne), 't *hûs kûmp an de panne*, het huis komt te koop.

pannevögel, m. vlinder.

pännevögelsken, o. vlindertje.

pap, vr. pap.

pape, m. paap.

pa(r)sen, zw. ww. persen.

pa(r)sîzer, o. kleermakers strijkijzer.

parti, sommigen.

pas, m. doorgang, in bosch of veld; vandaar ook naam voor stuk land: Elzenpas, enz.

passen, zw. ww. passen. Een veel gebruikt stopwoord is: *now pas op* voor ik doe het niet, ik geloof het niet, gij houdt mij voor den gek, enz.

patte, mest; *pattegat*, *aaltengat*.

pedde en **padde**, *pedden*, *padden*, vr. pad. {p.33}

pèerd, *pèerde*, o. paard.

peers, bvnw. paars.

peie, vr. pij (kleed).

pèkel, vr. pekkel (zout water).

pelle, *pellen*, vr. schaal, huid, (doppen van noten, aardappels, boekweit).

pellen, zw. ww. van de schaal ontdoen.

pellen, o. linnen (fijn).

pellenwèver, m. linnenwever.

penne, *pennen*, vr. pen.

pense, *pensen*, m. vr. buik, maag (van een dier) overdr. lichaam van een mensch, 'k zal uw op de pense kommen, ik zal je een pak slaag geven.

peppel, m. populier.

pepper, vr. peper.

père, vr. peer.

pèrle, *pèrlen*, vr. paarl.

pest, vr. pest.

pette, *petten*, vr. pet

péze, vr. pees.

pijekker, m. buis, kledingstuk.

pik, o. pek.

pikke, vr. houweel.

pikken, zw. ww. pikken.

pilo, o. soort stof, waarvan de jas en broek van den boer meest gemaakt zijn.

pin, **pinne**, m. en vr. pen; (*i*)eemand en pin vör de nöze of op den sta(r)t zetten, iemand beletten om zich al te vrij te bewegen.

pingeneeren, zw. ww. den weg in orde maken voor de schouw (eigenl. hand- en spandienst leenen).

pinke, vr. pink; *bî de pinken*, bij de hand.

Pinkster, Pinksten, Pinksteren.

pinksterblôme, vr. pinksterbloem, boterbloem.

pip, vr. ziekte der tong bij vogels, bij menschen voor de griep gebruikt.

pisse, vr. urine; *de kòlde pisse*, stranguria.

pissen, zw. ww. zie *mîgen*.

pît, pitte, pitten, m. pit.

pîl, voor pijn, alleen voorkomende in samenstellingen als:

pîlsteert of pîlstart, de naam voor den vlinder pijlstaart, en voor een kind, waarvan niet de vader, maar alleen de moeder van adel is;

pîl op, recht naar boven; voor ndl. *pijl* is *flitse* of *straole* in gebruik.

pîlenten, verkleinw. *pîlekes*, eenden.

pîne, vr. pijn, moeite; *'t is de pîne n(i)et weerd*, 't is de niet moeite waard; *lîfpîne, hōfdpîne*.

pîne-köttel, m. kleingeestig, schriel mensch.

pîpe, vr. pijp, buis.

pîpen, st. ww. piepen, kussen (Gron. *snûtepîpen*).

Van pîpen üp de lippen

Kümp vründschap ünder de slippen.

pîre, pîrek, vr. pier.

pîren, zw. ww. beetnemen.

pîrk, m. pezerik, bullepees.

pîtse, vr. zweep.

plaatse, vr. plaats.

plaoge, plaogen, zw. ww. plagen.

plaogen, zw. ww. plagen.

plagge, vr. zie *plakke*.

plakke, plakken, vr. plak, vlak.

plakke of **plagge, plakken** of *plaggen*, vr. heizode, die voor bemesting wordt gebruikt.

planke, planken, vr. plank.

planketting, vr. en *planketsel*, o. schutting.

plante, planten, vr. plant.

plas, plesse, m. plas.

plate, vr. plaat.

plat, platte, bvnw. plat.

plége, vr. gewoonte.

plégen, st. ww. gewoon zijn.

plégen, zw. ww. verplegen.

pleien, zw. ww. met centen spelen.

pleieren, plèren, zw. ww. met water morsen.

plekkig, bvnw. bevlekt.

plempen, zw. ww. een water vullen met zand.

plester, m. pleister.

pletten, pletteren, zw. ww. plat maken, pletten, kneuzen.

pleziervolk, logeergasten.

plicht, plichte, m. plicht, taak, plaag.

plichtig, bvnw. verbonden tot iets; met 4^{en} nv.: *hé is mi noch völle geld plichtig*. {p.34}

plodzig, bvnw. opgezet, dik.

plof, ploffen, m. plof.

plôg, plôge, m. ploeg.

plok, m. pluk, hoop.

plonder, m. rommel, lap, kleed.

plonderkamer, vr. rommelkamer.
plondermelk, vr. gestremde melk.
plongerije, vr. rommel.
plòts, bw. plotseling.
plöje, vr. plooi.
plöjen, zw. ww. plooiën.
plûme, *plûmen*, vr. pluim.
plûteren, zw. ww. plassen, zich wasschen.
plükke, vr. afval van vlas; zie *spît*.
plükken, zw. ww. plukken.
plûsterig, bvnw. bluisterig, ruw (van het weer gezegd).
podde, *podden*, vr. vuile, waterachtige plek; fig. slechte toestand; *hé is in de podde*, hij is aan lager wal; *hé is ût de podde*, hij is netjes, opgeknapt.
podderik, m. vuilik.
poffert, m. podding.
pogge, *poggen*, vr. jong varken.
pójeman, liefkozende naam voor een veulen.
pòkke, *pòkken*, kleine puist.
pokkel, bult.
pòl en pòlle, mv. *pòlle*, m. pol.
pòl, m. poel.
pols, m. pols.
pompe, *pompen*, pomp.
pond, o. pond.
pongel, m. bundel.
pook. 't is zo'n pook, 't is een kleine jongen of meid, die ouder is dan men zou denken.
poorte, vr. poort.
poot, *pöte*, m. poot.
pootbrink, m. open hoek, waarop men boomen (doch niets anders) mag planten, zonder recht op den ondergrond te hebben of te verkrijgen.
poppe, *poppen*, pop, verklw. *püpen*.
pòrk, **pòdderik**, m. klein kind.
porken, zw. ww. poken, b.v. in de kachel.
pòst, *pöste*, m.; *hé blif bî de pöste*, hij gaat niet veel van huis.
pòt, *pötte*, m. pot.
potse, vr. pots, grap.
pötjen, o. potje, klein kind.
pötteren, zw. ww. peuteren, met water spelen, morsen.
pök, m. klein eindje (wordt van een eind sigaar, van een kleinen jongen enz. gezegd).
pöl, m. peluw.
pöle, vr. peul (vrucht).
pöter, m. slag.
praol, m. praal.
praome, vr. praam (vaartuig).
praot, vr. *präotjes* praat.
praoten, zw. ww. praten.
präowel, m. neetoor, lichtgeraakt mensch.
pragge, m. kribbig wezen; zie *kribbe*.
prakke, vr. klein kind.

prame, vr. klem; werktuig op den molen, waarmee het kamrad geklemd wordt, zoodat de wieken stil staan; *in de prame zitten*, in de klem zitten.

prame, m. praam (klem op den neus van een paard), onaangenaam mensch.

pranje, vr. mengelmoes (van spijs).

prêke, *prêken*, vr. preek.

prêken, zw. ww. prediken.

prengel, m. ongemakkelijk man, neetoor.

prèwer en **prèwel**, m. draadnagel; saaie kerel.

pr(i)eester, *pr(i)eesters*, m. priester.

prikke, **eikenprikke**, vr. eikenkreeft, die bij de tweede verplaatsing met den top geplant wordt.

prîsweerdig, bvnw. waarde naar het geld hebbende.

prîteren, zw. ww. op kleinigheden zien, afdingen.

prîterig, bvnw. op kleinigheden ziende, zuinig.

prîtje, o. kleinigheid; 'n *prîtjen der of halen*, een kleinigheid afdingen.

prîzen, st. zw. ww. prijzen.

prôf, vr. proef.

pronken, zw. ww. pronken, te pronk staan.

prôppe, vr. prop.

prôssen of **prôsten**, zw. ww. niezen.

proster, m. pruttelaar.

prôtter, m. spreek.

prôven, zw. ww. proeven.

prôver, *prôvers*, m. dronkaard.

prökkel, m. porker; *pîpprökkel*, pijpporker. {p.35}

prökelen, zw. ww. porken.

prûlen, zw. ww. pruilen.

prûme, *prûmen*, vr. pruim; 't *bünt maor prûmen*, het zijn maar praatjes.

prûmesnûtjen en **prûmesnûtjen zetten**, een mondje van pruimpjes en prisma's trekken.

prûsten, zw. ww. niezen.

prût, o. koffiedik.

prûts, vr. nietigheid.

prüttels, mv. berisping.

pujer, *pujers*, vr. o. poeder.

pûdel, m. poedel.

pûle, **pûleken**, vr. liefje.

pûs, o. schimmel, uitslag.

pûs, vr. poes.

pûste, vr. puist.

pûsten, zw. ww. blazen; *i künt n(i)eet pûsten en 't mèl in den mond holden*.

pûster, m. blaaspijp.

pûte, m. slag.

pûte, vr.; *in de pûte kommen*, in verval geraken.

pûtsen, zw. ww. poetsen.

pûddeken, o. klein kleutertje.

pûlken, zw. ww. iets zachtjes naar zich toehalen.

pûmmel, m. lummel.

pûnder, m. unster.

pûnderen, zw. ww. wegen, op gevoel wegen.

pûngel, m. bloedbeuling.

püngelen, zw. ww. arenlezen.
pünste, v. punt.
püs, vr. blikken gieter.
pütbüs, vr. staande balk, waarop de “*pütscheere*” rust.
pütscheere, vr. dwarsbalk boven den put.
pütte, *pütten*, m. put.
pûltjen, o. zakje.
pûn, o. puin.

R.

raakkûle, m. haardkuil (Gron. en Drenthe *rakeldobbe*).
raam, *rame*, o. raam.
raap, *rape*, alleen in *koolraap*, anders *rôve*.
raapschöttel, vr. straatmeid, gemeene meid.
raad, m. raad.
raom, m. sprong, *en raom nemen*, een grooten sprong doen.
raomen, zw. ww. mikken.
raoskloot, m. bromtol.
raozen, zw. ww. razen.
räote, vr. honingraat.
räotelen, zw. ww. reutelen.
rabbezak, m. schraper.
rad, *rade*, o. rad.
ragge, vr. slecht persoon.
rakelen, zw. ww. rakelen.
raken, zw. ww. raken, treffen.
rakken, zw. ww. schoonmaken.
rakkert, *rakkerts*, m. deugniet.
ram, *rammen* en *remme*, m. mannetjes schaap, haas.
rammeler, en **remmeler**, m. mannetjes haas of konijn.
ramp, *rampe*, m. ramp.
rand, *rande* en *rende*, m. rand.
rank, m. rang.
rank, *renke*, m. streek, list.
ranke, *ranken*, vr. rank, scheut.
rap, bvnw. niet goed sluitend.
rapen, zw. ww. rapen.
rappel, bvnw. niet sluitend.
raspe, vr. rasp.
ratel, m. ratel.
ratsen, wegkapen.
rave, *raven*, m. raaf.
ré, *rëë*, vr. ree (hert).
recht, bvnw. recht.
rechtevoort, bw. eigenlijk, thans.
rechtveerdig, bvnw. rechtvaardig.
rechtveerdige häore, sluike haren.
rède, *rëë*, vr. rede (verstand).
rèden, vr. reden (verhouding).

ree, bvnw. gereed.
reeën, zw. ww. kammen.
reek, vr. onkruid.
reepe, *reepen*, vr. reep.
rèèrbek, m. schreeuwlelijk.
rèfel, vr. rafel.
rèfelen, zw. ww. wauwelen, doorpraten over niets, boonen enz afhalen. {p.36}
rége en rîge, vr. rij.
régel, vr. regel.
règen, m. regen.
rei, bvnw. goedgeefsch, spilziek.
reidekamer, vr. kamers, waar de wevers de stukken brengen, die gereed zijn.
reidekamme, vr. groote kam.
reik, vr. schommel (Gron. en Drenthe).
reiken, zw. ww. reiken.
reiling, vr. reeks latten om iets achter te zetten.
rein, bvnw. zuiver.
reize, vr. reis.
rèken, zw. ww. 't vuur 's avonds bijeen schrapen.
rèkel, m. rekel, kwajongen.
rekken, zw. ww. rekken.
reknen en rèkenen, zw. ww. rekenen.
rèkninge, vr. rekening; *'k heb et wal in de rèkninge, dat er règen kommen wil*, ik denk wel, dat er regen zal komen.
rekwark, o. heining, leuning.
rellik, bvnw. zindelijk, knap, redelijk.
remle, m. mannetjes konijn of haas.
reppel, m. paal, waaraan het vee op stal gebonden is.
reppel, m. werktuig om het vlas van zaad te ontdoen.
reppelen, zw. ww. klauteren (vooral van kinderen gezegd), het vlaszaad van de plant scheiden.
rèren, zw. ww. schreeuwen; ook van dierengeluiden gebruikt.
réte, vr. scheur, reet.
ribbe, vr. rib.
ribbenlik, bvnw. gezet (de ribben zijn gelijkelijk met vlees bedekt).
richten, zw. ww. richten, recht stellen.
richtmaol, o. maaltijd, wanneer een in aanbouw zijnd huis in zijn vierkant staat.
rid, vr. haast; *de rid in 't lîf hebben*, met zenuwachtige haast te werk gaan.
ridzig, bvnw. prikkelbaar.
r(i)eeme, *r(i)eemen*, m. riem
r(i)eed, o. riet.
rigge, vr. dwarshout.
riggel, richl, m. regel.
rik, *rikkens*, o. hek, de stok in het kippenhok. *De rikkens an de weide. De hōnder gaot op 't rik.*
rille, m. ril, vore.
ring, *ringe*, m. ring.
rink en rînk, m. hoepel.
risse en rîste, vr. rist.
rîden, st. ww. rijden.

rîf, *rîve*, bvnw. overvloedig, verkwistend.
rîge, vr. rij; *de bōme staot in de rîge*, de boomen staan op eene rij.
rîke, bvnw. rijk.
rîke, o. rijk, gebied.
rîpe, bvnw. rijp.
rîs, *rîse*, o. vr. tak.
rîten, st. ww. rijten.
rîtensplît, m. vr. die gauw zijn kleeren scheurt.
rîve, vr. kleine rasp (bv. voor notenmuskaat).
rîve, bvnw. spilziek; zie *rîf*.
rîvelen, zw. ww. diepploegen.
rîven, zw. raspen.
rîzen, st. ww. langzaam vallen.
rîzen, st. ww. rijzen.
rô, vr. roede.
ròchelen, zw. ww. rochelen.
róën, zw. ww. rooien, wieden, delven.
rôf, m. het inwendige boven onder den nok van het dak; bedekking eener doodkist.
rògge, vr. rogge.
ròggenstoete, *ròggenstoeten*, vr. roggenbrood van 't fijnste meel.
ròk, *ròkke*, m. rok.
rôke, m. mantelkraai.
rolle, *rollen*, vr. rol.
rôm, m. roem.
rond, bvnw. rond.
ronge, *rongen*, vr. rong, hout aan den boerenwagen, waartegen de zijkanten rusten.
ronken, zw. ww. ronken.
rood, *rooë*, bvnw. rood.
roof, o.? 1200 slagen garen van de haspel.
roof, m. roof.
rooven, zw. ww. rooven.
rooi, **rooi holden**, de goede richting houden.
rook, *röke*, m. rook.
room, m. room.
rooze, vr. roos (bloem).
rooze, vr. koorts, ontsteking. {p.37}
rôpen, st. ww. roepen.
ròppen, zw. ww. vogels plukken.
rôr, **rôre**, o. roer, pijproer, rietstengel.
rôt, o. roet.
ròt, bvnw. rot.
ròt, *rotte*, o. afdeeling, wijk.
ròtmeister, m. wijkmeester.
rouw, bvnw. rauw.
rouwe, vr. rouw, zorg.
rôve en **raove**, *róven* en *raoven*, vr. roof, korst.
ròtte en **rotte**, *ròtten* en *rotten*, vr. rat.
rôjen, zw. ww. roeien.
rômen, zw.ww. roemen.
rôren, zw. ww. roeren.

Rôrl, plaatsnaam Ruurlo.
rôve, *rôven*, vr. raap, herfstknol.
rövekôke, *rövekôken*, vr. raapkoeken.
rö, *röen*, m. reu.
rögen, **sik rögen**, zw. ww. zich bewegen.
röke, m. reuk.
rökeloos, bvnw. onmerkbaar, onverwacht; *hi wil wel zoo rökeloos weer kommen*, hij zal wel zoo onverwacht terug komen.
römer, m. roemer, drinkglas.
röpe, vr. ruif.
röpen, zw. ww. aftrekken; *de bla van de böme röpen*, de bladen van de boomen trekken.
röten, zw. ww. vlas laten rotten voor het braken. Door bijgeloovigen wordt hierbij een gesmeerde boterham gelegd, ten einde den duivel goed te stemmen, zoodat hij het vlas niet bederft.
rözel, m. reuzel.
ruile, vr. schommel.
ruw en **ru**, bvnw. ruw.
ru(w)bol(t), m. onkruid.
ruwisel, m. ijzel.
rûg, bvnw. ruig.
rûgisel, m. ijzel.
rûken en **rûken**, st. ww. ruiken, rieken.
rûm, bvnw. ruim.
rûn, m. gesneden hengst.
rûpe, *rûpen*, vr. rups.
rûst, vr. o. roest.
rût en **rût**, o. onkruid.
rûte, vr. ruit, vensterglas.
rûtwagen, m. vierkant vischnet.
rûze, vr. roes; *in de rûze*, in 't wilde, in de roes.
rûzeg, bvnw. wild.
rûddeken, o. kleine kerel.
rûgge, *rûggen*, m. rug.
rûnsel, vr. o. rad dat rondgedraaid wordt.
rûnselig, bvnw. pokdalig.
rûste, vr. rust.
rûsterig, bvnw. guur.
rûen, zw. ww. opruien, aanstoken.
rûmen, zw. ww. ruimen.
rûnen, zw. ww. geheime samenspreking houden.
rût en **rût**, onkruid.
rût, o., **rûte**, vr. schurft.
rûter, m. ruiter.

S.

saoje, vr. o. saai, wollen stof.
sabben, zw. ww. kwijlen.
sabel, *sabels*, m. sabel.
sadde of **sadaos**, m. neetoor.

samt, bw. zamen.
sang, *sangen*, bvnw. paars; *en sangen jak*.
sauwelen, zw. ww. kieskauwen.
scha, vr. schade.
schaatsen, *schaatsens* (en *skövels*), *schaatsenloopen* of *schaatsenrunnen* (Overijssel),
schaatsen rijden.
schaole, vr. **wègschaole**, schaal.
schaop, *schäope*, o. schaap.
schaopsschöppe, vr. schaapskooi.
schäoltjen, o. schaalte.
schäorde, **schäore**, *schäorden*, *schäoren*, m. scherf.
schaë, **schawe**, vr. schaduw.
schafft; zie *vîfschaft*.
schale, *schalen*, vr. schaal.
schalk, m. lat, welke onder aan de sporen van het huis wordt gespijkerd om de pannen lager
te hangen.
schalm, m. kettingring.
schamen (**sik**), zw. ww. zich schamen.
schampen (intrans.), zw. ww. overslaan.
schap, o. vak, afdeeling in een kast; *appelschap*.
scharde, *scharden*, vr. stuk heigronde, dat gebrand wordt.
scharp, bvnw. scherp. {p.38}
schave, vr. schaaft.
schavilen, zw. ww. iets langzaam voortbewegen, ook ruimbaan maken.
scheef, *scheeve*, bvnw. scheef.
schèèl, *schèle*, bvnw. scheel.
schèellap, vr. oogklep.
scheide, vr. grens; *aover de scheide*, over de grens.
scheide, **scheede**, **schee**, vr. scheede.
scheiden, **scheeden**, st. ww. scheiden.
schèlen, **verschèlen**, zw. ww. schelen.
schelharst, m. varkensrib.
schelle, vr. schil.
schellen, zw. ww. schillen.
schemel, o. schimmel.
scheme, **schemken trèn**, spel, waarbij men trachten moet op de schaduw van een ander te
treden.
schemme, vr. schaduw.
schemmel, bvnw. beschimmeld, bedremmeld.
schemmer, o. schemer.
schenne, vr. stuk ijzer, waarom het rad van den boerenwagen draait.
schenne, vr. scheen.
schennen, zw. ww. schande aandoen.
schèpel, o. schepel.
schéper, m. schaapherder; *an schéperszîde* is ter rechterzijde, dewijl de *schéper* rechts van de
kudde loopt.
scheppen, st. ww. scheppen.
schepper, m. opzichter bij een werk.
schère, vr. schaar.
schèren, st. ww. scheren.

schetterig, bvnw. van een paard of koe, die aan buikloop lijdt.
schéven, vr. afval van vlas, bast van 't vlas.
schichtig, bvnw. schuchter, bang.
sch(i)eeren, scheeren; 1) *t vûr insch(i)eeren*, inrekenen; 2) *eier sch(i)eeren*, de verbroede eiers uitzoeken.
schif, o. afval van vlas.
schik, m. genoeg.
schik hebben, goede vorm, fatsoen; *met schik kan 't n(i)eet wal anders*.
schikken, zw. ww. zenden; *(i)eemand bod schikken*, een boodschap zenden.
schilling, schelling, m. zes stuiver.
schimme, schimmen, m. schim, schaduw.
schimmekentrèn, zie *schemken trèn*.
schin, vr. stof, van de huid.
schinke, m. ham, hout, waarop het ijzer bevestigd is, om hetwelk het rad draait; vgl. *schînke*.
schinnen, zw. ww. de huid er af doen of afstooten.
schinnerhannes, m. vildersknecht.
schip, schépe, o. schip.
schiw, schu, o. vogelerschrikker.
schînen, st. ww. schijnen.
schînke, m. ham
schînvat, o. lantaarn.
schîr, bvnw. netjes, wit; *schîre rogge* (vrij van onkruid).
schîr, bw. vlug, terstond.
schîrei, o. vuil ei, doch niet verbreed.
schîrzwaalver, vr. zwaluw met witte borst.
schîten, st. ww. schijten.
schîthûp en schîthûpe, hop (vogel).
schô, mv *schôë* of *schone*, m. schoen.
schobben (zik), refl. zw. ww. zich schuren.
schobben, aren lezen.
schòk, schòkke, m. schokke.
schòk, o. zestigtal.
schol, vr. schol (visch).
schòl, bvnw. ondiep.
scholder, m. schouder.
schòlle, schòllen, vr. graszode, ijsschol.
scholte, titel voor een boer; bv. *scholte Hissink*.
scholtenboer, m. boer, aan wiens plaats verbonden was de verplichting van een kleine rechtspraak uit te oefenen, thans: voorname boer.
schoof, schoove en schöve, m. schoof.
schoole, vr. school.
schoone, bvnw. comparatief *schoonder*, schoon.
schoone, bw. volkomen, geheel; *'k bun der schoone met verlègen*.
shoot, m. shoot.
schòrft, vr. schurft.
schòrnsteene, vr. schoorsteen.
schò(r)se, vr. eikebast.
schò(r)te, scho(r)teldoek, boezelaar.
schòt, schöten, o. schot (van schieten). {p.39}
schòtse, schòtsen, vr. schots.

schòt, *schöte*, o. schot.

schòt, *schòtten* en *schòtte*, o. schut, hok.

schouwe, vr. schouw.

schóvel, m. zaadschepper.

schöppe, vr. schuurtje.

schöppendag (Grolle), m. dag van ruw of buiig weer, waarop de boer in de *schöppe* zit om zijn gereedschap te herstellen, daar hij buiten niet werken kan.

schörk, *schörke*, m. schurk.

schöttel, m. vr. schotel.

schöttelmaol, o. buurtmaal, een feest dat gegeven wordt door den boer, die in de buurt komt wonen en waarop ieder der genoodigden hem een of ander geschenk meebrengt.

schôtter, opzichter in de marke; *boschschôtter*, *zandschôtter* (voor de jacht); *weideschôtter* (voor het vee).

schöre, vr. scheur.

schöte, vr. scheut.

schövel, m. schaats.

't is is glad, zèj Harmen tège Bartelt,

As ij geen scharpe schövels hebt,

Dan ròl ij dat ij spartelt.

schrao, bw. overdwars.

schraol, bvnw. schraal.

schraon, zw. ww. stelen, wegnemen, schoonmaken (van beken en vijvers gezegd); *de beke schraon*, de beek schoonmaken; vgl. *schròèn*.

schragen, m. stelling, stut.

schram, o. varken.

schrammen, zw. ww. schuren, schaven.

schré, *schrèn*, vr. schrede.

schreeuwen, *schraw*, *eschrien* en *eschreeuwd*, schreeuwen.

schreeve, vr. schreef.

schrift, vr. schrift.

schrik, m. schrik.

schrikken, st. ww., zw. ww.

schrimpelen, zw. ww. schroeien.

schrips, m. klein, onaanzienlijk man.

schrîven, st. ww. schrijven; *en schrîvens*, een geschreven stuk.

schrobben, zw. ww. schrobben.

schròèn, zw. ww. afsnijden, gras en onkruid wegnemen, schoonmaken, vgl. *schraon*.

schròizer, o. schrooijzer.

schròl, m. kuur, gril, dwaze inval.

schròt, klein goed.

schrûte vr. *wilde schrûten*, kraanvogels, trekvogels (weinig meer in gebruik).

schrûfen, zw. ww. benauwd hoesten.

schrûve vr. schroef.

schrôjen, zw. ww. schroeien.

schrör, m. kleermaker, snijder.

schrörs gat, o. splitgat.

schuiken, zw. ww. zich jeuken; *de schurft hèf mot schuiken*, *de schuld hèf mot schuiken*, die de schoen past trekt hem aan.

schuikert, m. scheldnaam, beroerde slungel.

schûfel, vr. graanschoffel, werktuig om uitgedorscht graan of peulvruchten van den dorsvloer op te nemen.
schûle, vr. *in de schûle staan*, beschut staan.
schûlen, zw. ww. schuilen.
schûm, vr. o. schuim.
schûmen, zw. ww. schuimen.
schûr, o. bui; *donderschûr, règenschûr, windschûr*.
schûren, zw. ww. schuren.
schûve, vr. schuif.
schûvekaore, vr. kruiwagen.
schûven, st. ww. schuiven.
schûbbe, *schûbben*, vr. schub (van vissen).
schûchter, bvnw. schuchter.
schûdden, zw. ww. schudden.
schûld, *schûlde*, vr. schuld.
schûnnen, zw. ww. aanhitsen.
schûnnig, bvnw. armoedig, haveloos.
schûppe, *schûppen*, vr. schop, spade.
schûppen, zw. ww. schoppen, een schop geven.
schûpspaon, *op den schûpspaon (op schûpstôl) zitten*, in onzekerheid zijn.
schûtschòt, o. omheinde plaats, waar het in de mark *geschütte* (opgevangen) vee gebracht werd.
schûre, *schûren*, vr. schuur.
schûte, *schûten*, vr. schuit.
seddeken, m. kwast, dwaas.
sége, vr. geit. {p.40}
ségenbok, m. bok.
selve, vr. salie.
sempklik, bw. gezamenlijk.
sije, vr. wijfje van een vogel.
sikke, vr. geit.
sikkenöorig, bvnw. vitziek.
sinds, bw. sedert.
sipel, vr. sipel, ui.
sîpelen, zw. ww. sypelen.
sîsken, o. sijsje.
sjapsen, zw. ww. plezier maken.
sjoksen, zw. ww. schokkend voortgaan.
sjûcht, vr. troep.
slaon, st. ww. slaan.
slaop, *släope*, m. slaap (de zijde van 't voorhoofd), slaap (rust).
slaopen, st. ww. slapen.
slabbe, vr. servet, tafellaken, voorspelddoekje van een kind.
slabben, **beslabben**, zw. ww. bemorsen.
slacht, vr. o. paalwerk, molendam; zie *slag*.
slachte, vr. slacht, soort.
slag, *slage*, m. o. slag, hoefslag, wagenspoor.
slag, o. de sperplanken in een molendam (zie *slacht*).
slag, **slége**, m. afdeeling van een akker.
slagholt, *slaghòlter*, o. sperplank in den molendam.

slak, bvnw. lui, traag.
slange, vr. slang.
slank, bvnw. dun, buigzaam.
slap, bvnw. slap.
slat, o. broekband.
slateren, zw. ww. morsen met water of soep; *zik beslateren*, zich bemorsen.
slaterkont, **slaterbasse**, vr. morsebel.
slauw, bvnw. luw.
slecht, bvnw. ziek; *slechte beene*, open beenen.
slechte, **slechtweg**, bw. eenvoudig.
slee, *sleën*, vr. slede.
slee, bvnw. stomp (van een mes, van de tanden en van een doorn gezegd).
sleedoorn, m. prunus silvestris, ook *sleebes* genoemd.
sleef, m. houten lepel.
sleets, bvnw. snel zijn goed verslijtend.
slégel, arm van een pomp.
slekke, vr. slak.
slekkedöppe, m. mv. slakkenhuisjes; zie *sniggenhûsken*.
slépe, *sleppe*, vr. sleep.
sleppen, zw. ww. slepen.
sl(i)eete, *sl(i)eeten*, vr. ribbe, balk, hout voor afsluiting geschikt.
slik, o. slijk.
slim, bvnw. sluw; bijw. erg, zeer; *slim z(i)eek*.
slingeren, zw. ww. slingeren.
slinken, st. ww. slinken.
slippe, *slippen*, m. vr. slip (van een kledingstuk).
slîm, o. slijm.
slîpen, st. ww. slijpen.
slîren, glijden; *hi lôt den bôl slîren*, hij beheert zijn goed slecht.
slîrt, *slîrte*, m. rij; *daor kümp en heelen slîrt an; ze bünt daor met heele slîrte an 't rîjen*.
slîten, st. ww. slijten.
slòdderig, bvnw. slordig.
slof, bvnw. slof.
slok, *slokken* en *slükke*, m. slok.
slòk, bvnw. slap, los; *de hòzebende zit iim slòk*.
slomp, m. groote hoeveelheid.
slonde, vr. groote schort van grof goed.
sloop, *slope*, vr. sloop.
sloot, *slöte*, vr. sloot.
slóre, vr. slons.
slòt, *slötte*, o. slot.
slóve, vr. sloof.
slóven, zw. ww. moeite doen.
slören, zw. ww. verwaarloozen.
slöttel, *slöttele*, m. sleutel.
slûpen en **slûpen**, st. ww. sluisen.
slûren, zw. ww. slepen.
slûrig, bvnw. mat; *he zòt zoo slûrig út de oogen*.
slûten, **slûten**, st. ww. sluiten
slûze en **slûs**, vr. sluis.

smaak, m. smaak.
smaad, m. smaad.
smak, *smakke*, m. slag.
smakke, vr. ijzeren schop naar den steel omgebogen.
smakken, zw. ww. werpen, slaan. {p.41}
smal, *smale* en *smalle*, bvnw. smal, dun.
smarte, *smarten*, vr. smart.
smedde, vr. smeed; *en smedde wegs*, een steenworp ver, een eind weegs.
smeekelen, zw. ww. smeeken.
sméén, zw. ww. smeden.
smekken, zw. ww. smakken.
smèlen, zw. ww. smalen.
smelten, st. ww. smelten.
smèr, o. smeer.
smèren, zw. ww. smeren.
smet, *smette*, m. smet.
smid, *smids* en *sméén*, m. smid.
smidse, vr. smederij.
smîgt, **smiegt**, m. bedrieger (vgl. *smûgen*).
smîten, st. ww. werpen.
smitte, vr. smet.
smitten, zw. ww. smetten, vuil maken.
smodde, **kòffiesmodde**, vr. keteltje om koffie te koken.
smok, **smûksken**, m. kus.
smook, m. rook.
smos (Westfaalsch *smaos* uit 's *maols*?) bw. vroeger.
smotsig, bvnw. vuil.
smögel, m. oolijkert, bedrieger.
smögeltjen, o. kort pijpje.
smöj, **smö**, bvnw. buigzaam, week, zacht.
smöken, zw. ww. dampen, rooken.
smökerig, bvnw. rookerig.
smören, zw. ww. smoren, gaar maken zonder lucht er bij te laten.
smûgen, st. ww. iets ter sluik doen, oneerlijk handelen; zwijgend bedenken.
2^e pers. *ij smîgt (smiegt)* (de andere personen komen zelden voor; de eerste nooit) gij doet oneerlijk. *Wat zit ij daor te smûgen*, wat zit gij daar zwijgend.
smuigert, m. bedrieger.
smûle, m. mond.
smûsteren en **smünsteren**, zw. ww. fluisteren.
snaai, m. voordeel; *en gôjen snaai maken*.
snaarske, vr. zwagersvrouw.
snakken, zw. ww. praten.
snater, m. snavel.
snavel, m. snavel.
snebbe, vr. snavel.
snee, vr. sneeuw.
snee, vr. snede.
sneeklôkjen, o. *galanthus nivalis*.
snége, bvnw. bw. vlug bij de hand.
snéze, vr. stok waar vleesch in de *w(i)eeme* aan hangt; *zöven is en snéze volle*.

snibbig, bvnw. snibbig.
snigge, m. vr. slak.
snijen, zw. ww. sneeuwen.
snîën, st. ww. snijden.
snîjer, m. kleermaker.
snippe, vr. snip.
snit, o. snit.
snok, m. hik.
snôk, *snôke*, m. snoek.
snôr, m. o. snoer.
snôrken, zw. ww. snorken.
snôrre, vr. knevel.
snôt, **snôtter**, o. snot.
snö, bvnw. bw. snood, bekaaid, spijtig, *hij kümper snö af; hij kik snö*.
snôjen, zw. ww. snoeien, hout stelen.
snût, m. snuit.
snûven, st. ww. snuiven.
snûten, st. ww. snuiten.
sobben en **sòppen**, zw. ww. morsen.
sòkke, *sòkken*, m. vr. sok.
sòp, vr. sap.
sòppen, zw. ww. de koeien nat voeder geven.
söpel, bvnw. gevoelig: *söple vôte*; flauwachtig, bv. als men zich erg gestooten of geklemd heeft, *'k bün der gans söpel van*.
spaon, *späone*, m. spaan.
spalterbrasse, vr. wildebras.
spalteren, zw. ww. krimpen en slaan van pijn (van dieren).
span, o. span, tweetal.
spanr(i)eem, m. spanriem.
sparen, zw. ww. sparen.
sparre, vr. balk, lat, spar; *daksparre*.
spat, *spatte*, m. spat (van een paard).
spatjen, o. borrel.
spee, bw. te kijk; *ij zit daor zoo spee*, gij zit daar zoo te kijk.
speeke, *speeken*, vr. speak
spégel, m. spiegel. {p.42}
spek, o. spek; *spekhas*, (z. *schelharst*), m. stuk spek in den pannekoek.
spelde, vr. speld.
spij, o. spuug, speeksel.
spijen, st. ww. spugen, spuwen.
spikke, vr.? brugje.
spilgeld, o. **spillepennink**, m. speldegeld.
spille, vr. spil.
spin, o. aan het hout, alburnum.
spinaovend, m. avond, waarop de meiden bij elkaar komen om te spinnen.
spinde, vr. etenskast.
spinmaol, m. maaltijd in de spinweek, aan de meisjes en vrijers gegeven door den boer; ook *gespin* genaamd.
spinne, vr. spin.
spinnejach(t) o. zie *spinmaol*.

spinnekòppenjager, m. raagbol.
spinnen, st. ww. spinnen.
spinneweke, vr. de week, waarin de gehuurde meid voor zich uit spinnen mag gaan.
spinstoom, m. (Twenthe) stoomspinnerij.
spint, o. maat voor haver, enz. $\frac{1}{4}$ van een schepel; zie *maot*.
spit, o. aanbeeld, waarop de zeis *gehaard* (gescherpt) wordt.
spitse, vr. spits.
spîk, o. of **spîke**, vr. brug van boomstammen met zoden bedekt.
spîker, m. en o. heerenhuis, schuur, bergplaats van gereedschap of koren.
spîl, m. spijl; zie *spîle*.
spîle, *spîlen*, vr. spijl, lat. *de spîlen* het latwerk tegen de balken, om iets in te hangen.
spîr en **spîre**, m. spriet.
spît, m. spijt.
spît, o. uitgehekeld vlas, werk, minder soort, ook *plukke* genaamd; zie *heet* en *sterthakke*.
split, o. spleet, splitgat.
splite, m. spleet.
splitter, m. splinter, kleinigheid.
splîten, st. ww. splijten.
splö, bvnw. taai, buigzaam.
spochte, vr. veldduif.
spook, *spöke*, o. spook.
spoor, o. wagenspoor.
spo(r)tel, m. sport van een ladder.
spóre, *sporen*, vr. spoor, getimmerte.
spôrte, *spôrten*, vr. sport.
spòt, m. spot.
spöl, **spül**, *spölle* en *spüllen*, o. spel.
spölen, zw. ww. spelen.
spöلمان, m. muzikant.
spölen, zw. ww. spoelen.
sprao, *spreewen*, vr. spreeuw.
spraoke, vr. spraak.
sprèken, st. ww. spreken.
sprenge, *sprengen*, vr. wel.
spr(i)eet, m. spriet, spruit.
sprik, **sprikker**, vr. rijshout.
spril, bvnw. sterk in 't oog vallend; *sprille klören*.
springen, st. ww. opspringen.
sprinkhane, m. sprinkhaan.
spròk, bvnw. droog, dor, bros.
spròkaos, o. worm, die in hout en biezen zit, en waarmee gevischt wordt.
spròkkel, **spròkke**, dor hout.
sprong, m. sprong.
spròt, m. sprout.
sprötter, m. spreeuw.
sprôjen, zw. ww. sproeien.
sprö, bvnw. weerbarstig; 't haor is *sprö*, staat rechtop, met barsten; *spröhände*, winterhanden; licht breekbaar, *sprö stroo*.
spröke, *spröken*, vr. spreuk, sprook.
sprûte, *sprûten*, vr. spruit, sproet.

sprûten en **sprûten**, st. ww. spruiten.
spünze, vr. spons, zwam.
spûte, vr. spuit.
staal, *stalen*, o. staal (monster).
staol, o. staal.
staon, st. ww. staan.
staot, m. staat.
stäodig, bw. gestadig.
stäonder, m. bikkell.
stad, *stéde*, vr. stad.
stake, *staken*, vr. staak.
staken, *stakens*, m. staak.
stal, **stalle** en **stelle**, m. stal
stam, **stamme** en **stemme**, m. stam.
stand, m. stand; *gôd in stande*, goed in staat.
stap, **vossestap**, m. toeslaande val. {p.43}
stapel, m. stapel.
starfelik, bvnw. op sterven; *hé is wal slim maor toch n(i)et starfelik*, hij is wel erg maar nog niet in doodsgevaar.
stark, bvnw. sterk.
starke, *sterke*, vr. vrouwelijk rund van één jaar.
start, *sterte*, m. staart.
starven, st. ww. sterven.
stè, vr. stede.
stechelen, zw. ww. valsch spelen (bij kinderen).
steege, *steegen*, vr. steeg.
steek, *stèke*, m. steek.
steel, *stéle*, m. steel.
steen st(i)een, *steene*, m. steen.
steenbrèke, vr. lithospermum.
stèèrn, *stèèrne*, m. ster.
stégereep, m. stijgbeugel.
steiger, m. steiger.
steil, bvnw. steil.
stek en **stikke**, *stikken*, vr. stek, struik.
stekbèze, *stekbèzen*, vr. kruisbes.
stèk, geheel; *stèkeblind*.
stèkel, *stèkels*, m. stekel.
stekeling, **stekkelink**, *stekkelinge*, m. stekeltje.
steken, st. ww. steken.
stekken, zw. ww. steken, stekken.
stèlen, st. ww. stelen.
stemme, vr. stem.
stender, m. stander, groote ton om vleesch in te zouten.
stendermölle, vr. molen op een stander.
stèrnhémel, m. sterrenhemel.
sterre, *stèrne*, vr. ster; zie *stèèrn*.
ste(r)thakke, vr. afval van vlas, minste soort, zie *spît*.
stévig, bvnw.

stichte, o. sticht, gesticht.

st(i)eef, st(i)eefvader, st(i)eefmôder, st(i)eefbrôr, enz. stief.

stifte, vr. stift.

stik, bw. zeer, geheel, voluit: *'t was stikvol in de karke, 't is nòg n(i)eet stik zöven ûr.*

stik, stek, eikenstruik (zie *kreeft*), die, na verplant te zijn, later van den top beroofd wordt.

stikken, zw. ww. stikken.

stîl, stille, bvnw. bw. stil.

stinken, st. ww. stinken.

stip, m. stip.

stippen, zw. ww. stippen.

stîf, bw. *stîf volle*, geheel vol. *'n stîve twee ûr*, volle twee uur.

stîgbögel, m. stijgbeugel.

stîge, vr. twintig, vgl. het versje:

Lange, lange rîge,

Twintig in de stîge,

Dartig in den rozekrans,

Veertig in den poppendans.

stîkel, bvnw. steil (in fig. zin), koppig.

stîperen, koppig zijn.

stîpert, m. druiloor, koppige vent.

stûren, stijf worden (van vet).

stîve, vr. stijfsel.

stîven, zw. ww. stijven.

stobbe, vr. boomtronk.

stòf, o. stof.

stòk, stòkke, m. stok.

stòken, zw. ww. stoken.

stòkhòk, m. hoek van den haard, waar het hout om te stoken ligt; *dé in den stòkhòk zit mot stòken.*

stom, bvnw. stom, dom.

stom, bw. zeer: *stom mooi*; geheel en al; *'k was et stomp vergetten; 'k biin stomp van den bôl af.*

stooten, st. ww. stooten.

stootvogel, m. roofvogel.

stôpe, stôpen, vr. stoep.

stòppe, stòppen, vr. stop.

stòppelhaan, m. feest bij 't eind van den oogst.

stòrk, m. ooievaar.

stòrm, m. storm, poos; *en stòrmken*, een poosje.

stòrtekaore, vr. wipkar.

stò(r)ten, zw. ww. stooten.

stòve, stòven, vr. stoof.

stòkelen, zw. ww. kwaad stoken.

stòlpe, vr. stolp, deksel.

stòn, m. steun.

stònnen, zw. ww. steunen, stenen.

stören, zw. ww. storen.

straol, straolen, m. straal.

straole, vr. pijl. {p.44}

straote, *straoten*, vr. straat.
straotenjammer, m. mager persoon.
strabant, bvnw. brutaal.
straf, bvnw. scherp, krachtig.
straffen, zw ww. straffen, ontkennen, *dat straf ik u n(i)eet*.
strak, bvnw. bw. stijf, recht; *hé lōp er strak op af*, hij loopt er recht op af.
straks, bw. later, aanstonds.
strang, bw. stijf; *en peerd strang in toom holden*.
strange, *streng*, vr. streng, van wol, enz.
strank, *streng*, lijn, strook, arm van een water.
strank, m. kwajongen.
streek, *strēke*, m. streek, landschap.
streep, *streepe*, m. streep.
strekkel, m. liniaal.
strépel, m. o. streep.
strik, m. platte stok met modder besmeerd, waar langs de *bouwzicht* gestreken wordt om ze te scherpen. Samen met den hamer en het aambeeld, waarop de zicht gescherpt wordt, het *haargerei* genaamd.
strik, m. strik.
strīden, st. ww. strijden, de beenen gestrekt zetten.
strīken, st. ww. strijken.
strīkhòlt, o. het hout waarmede de koornmaat glad gestreken wordt.
strīkhòltjen, lucifer.
strīkzwèvelken, lucifer.
strīm, m. striem, streep.
strīpe, groote streek land; *en strīpe land*.
strīps gèven, slaag geven.
strô, m. o. bosch; zie **strôte**, vooral als plaatsnaam voorkomend, uit *strôd* ontstaan met afwerping van *d*.
stronk, *strünke*, m. stronk, worteldeel van planten.
stroo, verkl. v. *ströken* en *ströjken*, o. stroo.
stroom, m. stroom.
stroomen, zw. ww. stroomen; water door het molenschut laten aflopen.
stròp, *ströppe*, m. strop; ook als scheldnaam = kwajongen.
strôte, *stròten*, vr. lage boschgrond (eigenlijk dat. sg. van *strôt* voor *strôd*, zie *Nom. geogr. Neerl.* III, 354) vgl. **strô**.
stròtte, *stròtten*, m. vr. strot.
ströjen, zw. ww. strooien.
ströjssel, o. stroo, dat onder de koeien in den stal geworpen wordt.
ströke, vr. strook.
ströpen, zw. ww. stroopen, afstroopen.
ströpnègel, nijdnagel.
strûf, bvnw. stroef, oneffen, stuursch.
strûk, **strûke**, m. struik.
strûpe, vr. schuif.
strübbe, *striibben*, vr. stijf, borstelig haar; (bij varkens).
strünkebraon, lanterfantent; *hi lōp te strünkebraon* (eigenlijk koolstronken braden = nutteloos werk doen).
strûnen, zw. ww. stroopen, stelen.
strûs, bvnw. struisch, trotsch; *strûs kiken*.

stûken, zw. ww. stooten; spelen met knikkers.
stûr, bvnw. groot, zwaar, moeilijk, krachtig.
stûte, vr. rond brood van weitenmeel; verkl. *stûtjen*; *stûtenbrugge*, boterham van eene *stûte*.
stûve, **stûvedampe**, vr. vergane paddestoel.
stûven, st. ww. stuiven.
stükke, mv. *stükke* en *stükker*, o. stuk.
stülpe, vr. stulp.
stüntelig, bvnw. dom.
stütte, vr. stut.
stütten, zw. ww. stutten.
stüw, vr. stuw, waterkering.
stÿr, o. stuur.
stÿver, m. stuiver.
sûzen, zw. ww. suizen, soezen.
sükkelen, zw. ww. ziek zijn.
sÿker, vr. suiker.
sÿkerei, vr. cichorium intybus.
swikel, bvnw. (verouderd) in het rijm; *swikle zwane*, wit; zie *krûn*.
swît, bvnw. bw. zeer goed, zeer mooi; 't was ter swît, het was er uitstekend.
swîtslaon, bluffen, groot vertoon maken. {p.45}

T.

taal, vr. taal.
taofel, vr. tafel.
taoi, bvnw. taai.
tachentig, telw. tachtig.
tak, *tekke*, m. tak.
takke, *takken*, vr. tak.
talter, m. schommel.
tamper, bw. gematigd; *tamper zûr*, *tamper zôte*.
tand, *tande*, m. tand.
tange, *tangen*, vr. tang.
tap, m. drop, ijspegel.
tappen, zw. ww. drank in 't klein verkoopen.
tapper, *tappers*, m. drankverkooper.
targen, zw. ww. tergen.
tasse, vr. kop.
tasse en tesse, vr. tasch.
te- (in samenstellingen) bv. *tebrokken*, gebroken.
tee, *teene*, vr. toorn.
teen, *teenen*, vr. twijg.
tèèr, o. teer.
tégel, m. tegel.
tégen, bw. vz. tegen.
teik, vr. tijd; *beddeteik*.
teiken, *teikens*, o. teeken.
teikenen, zw. ww. teekenen.
tek, *tekken*, m. vr. teek; *schäopetek*, schapeluis.

telder, m. bord, schotel.
telge, m. telg, twijg.
tèlink, vr. taling (*krikènde*).
témen, tjémen, zw. ww. temen.
temse, vr. zeef.
tente, *tenten*, vr. tent.
tépel, tippel, m. tepel, punt.
tèrchtig, bvnw. teringchtig.
tèren, zw. ww. teren.
termînen, vr. stuipen; *krîtende termînen*, schreeuwstuipen, vallende ziekte.
terügge blîven, st. ww. achterwege blijven.
tève, vr. teef (hond).
tevrèjen, bvnw. tevreden.
tézen, zw. ww. plagen.
tibbe, vr. oud wijf, kletskaus; volgens Halbertsma, Ov. Alm., scheldnaam der Doopsgezinden (eigenlijk eigennaam, verkorting van Tibbege, en dit van Thiedburgis).
tibben, zw. ww. snateren, kwaken.
tichel, m. tegel; *tichelhof, tichelhus, ticheleerde*.
tijen, st. ww. trekken.
tilber, bvnw. *tilber gôd*, roerend goed.
timmeren, zw. ww. timmeren.
timpe, m. hoek (van land), kap (van brood).
tin, o. tin.
tip, tippe, m. punt, spits.
tirrel, tirrelig, bvnw. licht geraakt.
titte, vr. tepel, vrouwenborst.
tittel, m. stip, tepel.
tîd, m. tijd
tîdvervèling, vr. verveling.
tîle, vr. twintig garven.
tîlgat, zie *îlgat*, gat, waar de bijen uitvliegen.
tîlooze, vr. narcis, colchicum autumn.
tîpeln, zw. ww. met stokjes spelen.
tîpelzinnig, (Dr., Gron. & N. Ov.) bvnw. met allerlei kleinigheden spelend.
tîr, m. wasdom, welige groei.
tîren, zw. ww. zich gedragen, drukte maken; *zik z(i)EEK tîren* zich ziek houden, intr. ww. gedijen, welig groeien.
tîrentein, o. naam eener stof (half wol, half linnen).
tjémen, zw. ww. temen.
tjükselen, zw. ww. ronselen, verkoopen, tuischen; *peerdetjükselen*.
tnégentig, telw. negentig.
tobbe, tobben, vr. tobbe.
tòbben, zw. ww. tobben.
tô, vz. bw.; *der ùmme tô gaon*, er om heen gaan; *der nao tô gaon*, er heen gaan, enz.
tow, bw. toe, *tow maor*.
tôbate, vr. toelage aan meiden en knechts boven hun loon.
tôbrengen, tôdrinken, vroeger dronk de boer niet voor de gastheer gedronken had, elk glas moest toegebracht worden; van daar: *hi dronk gôd vör*, ik heb het er royaal gehad. Nog niet lang geleden behoorde de bruidegom op zijne bruiloft {p.46} elk der gasten het glas of het

zilveren napje met genever of wijn gevuld toe te brengen, d.i. eerst zelf een slok te nemen en het dan aan zijn gast aan te bieden, die het behoorde te ledigen.

tòdde, *tòdden*, vr. lap, tod, vod.

tòddelen, zw. ww. haspelen, slepen met iets.

tòdden, zw. ww. slepen; *medtòdden*.

tòddevòs, m. iemand die alles wegsleept, van kinderen, van een ekster.

tog, o. overtrek.

togaon, st. ww. geschieden; *zó gink et tô*.

tòlle, vr. tol.

tômaken, zw. ww. sluiten.

tômaken (zik), zw. ww. zich bemorsen.

tômoeden, zw. ww. vergen, *iemand iets tomoden*.

tondel, m. tondel, o.

tonge, *tongen*, vr. tong.

tonne, vr. ton

toog, *tóge*, m. toog.

toom, *töme*, m. toom.

toom, m. niet alleen van kippen maar ook varkens; *en toom köne*.

toon, *töne*, m. toon

toon, zw. ww. toonen.

tòp, *tòppe*, m. top.

tóren, m. toren.

tòrf, *törve*, m. vr. turf.

toslaon, st. ww. toeslaan, toestemmen.

tôstellen, zw. ww. aanschaffen.

tôsterig, bvnw. grommig, sikkeneurig.

tôtasten, zw. ww. toetasten.

tôvallen, st. ww. meevallen.

tôverd, bw. na eenigen tijd.

tow, o. touw.

tòtteln, zw. ww. teuten.

töge, vr. teug, toog.

tögel, m. teugel.

tögen, **tégen**, vr. tegen.

tömig, bvnw. bw. lui, werkeloos; *tömig gaon*, ledig gaan.

tövenaor, m. tovenaar.

töveren, zw. ww. tooveren.

traan, vr. traan (smeer).

traog, bvnw. traag.

traon, *träone*, m. traan (uit het oog).

träontjen, o. fig. druppel, geestrijke drank.

trachten, zw. ww. trachten.

trampelen, zw. ww. trappelen.

trap, m. trap (m.).

trappen, zw. ww. trappen.

trè, *trèn*, vr. trede.

trèèn, st. ww. treden.

trek, *trekken*, trek.

trekken, st. ww. trekken.

trepelen, zw. ww. herhaald trappen.

treppe, vr. trap (vr.).
trippen, zw. ww. trappen; o.a. in het kinderrijmpje:
 hip en trip, hip en trip,
 hold mi achter an min slip.
trîsel, m. kring.
trîsjakken, zw. ww. sollen met iemand.
troffel, m. troffel.
tròg, m. trog.
tromme, *trommen*, trom.
trommel, m. trom.
troon, *trónen*, m. troon.
troost, m. troost; *n(i)et gôd bi trooste*, niet bij 't verstand.
troosten, zw. troosten.
trop, m. troep.
trow, bvnw. trouw.
trowe, vr. trouw.
trôter, m. blaasinstrument.
trôteren, zw. ww. op de trompet blazen.
trören, zw. ww. treuren.
trümmeken, o. trommeltjen.
tûf, m. kuif; *en tûf trekken*, boos worden.
tûffinke, vr. slagvink.
tûn, **tûn**, *tûne*, m. tuin.
tûr, *tûrtjen*, m. poos, oogenblik, moeilijk werk.
tûsen, zw. ww. ruilen; *ummetûsen*, omruilen.
tûst, vr. een plukje, bv. van haar.
tûte, *tûten*, vr. hoek, puntzak; *eene tûte met krenten*.
tûten, zw. ww. blazen.
tûtert, m. blaasinstrument.
tûze, vr.; *in de tûze wèzen*, in de war zijn.
tûën of **tûjen**, zw. ww. trekken; *da kan 'k n(i)et tûjen*, dat kan ik niet betalen.
tük, m. zak; *tükdôk*, zakdoék. {p.47}
tükker, m. grasmusch.
tündel, m. tondel.
tündeldöze, v. **tündelpòt**, m. tondeldoos.
tünneken, o. tonnetje.
tüssen, bw. tusschen.
tüttelen, zw. ww. zeuren.
tûg, o. trekzeelen en verbinding; alles samen wat tot de bespanning behoort wordt *getûg* genoemd.
tûn, m. zie *tûn*, tuin
tûnen, zw. ww. omheinen.
tûr, **tûder**, o. paal, waaraan het vee graast.
tûren, **uit tûderen**, zw. ww. vee, aan een paal gebonden, laten grazen.
tûrhamer, m. hamer, om den tuurpaal in den grond te slaan.
tûte, vr. kip.
twaalve, telw. twaalf.
twee, **twije**, **tweene**, telw. twee.
tweeddeel, o. tweederde.
tweedonker, **tweedûster**, o. schemering.

tweeren, zw. ww. twijnen.
twentig, telw. twintig.
twüig, bvnw. oneenig, twistend.
twisprake, vr. twist.
twîfel, m. twijfel.
twîg, m. twijg.
tzöventig, telw. zeventig.

U.

uiver, **euver**, **heilöver**, m. ooievaar.
uw, bvnw. uw.
ûle, *ûlen*, m. uil, van iemand die slim is zegt men; *den is n(i)et bij den ûle ûtebrød.*
ûr, o. ijzererts.
ûrpikke, vr. houweel
ût, vz. uit. Ook in samenst.; *ûtbrekken*, uitbreken, enz. Er naast hoort men ook *ût*.
ûtlüchten, zw. ww. (*i)eemand ûtlüchten*, iemand in een minder gunstig licht stellen.
ûstükken, zw. ww. de les lezen: *'k hebbe üm ens raak ûtestükt.*
ûtvensteren, zw. ww. doorhalen; *'k zal üm wal zoo ûtvensteren, datte n(i)et terügge kümp.*
ûze, **unze**, bz. vnw. onze.
ülk, (onz.) m. bunzing.
ümme, bw. vz. om.
ümmer, bw. steeds.
ümmeraozie, vr. rommel.
ümmez(i)een, o. oogeblik.
ümsons, bw. vergeefs.
ünster, vr. unster.
ûmen, zw. ww. zeuren.
ûnen, zw. ww. trachten naar iets.
ûre, o. uur.
ûren, zw. ww. opzwellen van de uiers der koe.

V.

vaak, bw. dikwijls, soms; *zòl ë vaak wat willen hebben? Zie vake.*
vaak, m. slaap.
vaalte, m. meststal, vaalt.
vaart, vr. vaart.
vader, m. vader.
vak, *dak en vak onderhòlden*, het huis en wat er bij behoort, in behoorlijken staat houden.
vake, bw. dikwijls.
val, *geen slòt òf val*, geen slot of zin.
val, *valle*, m. val (het vallen).
valle, vr. val (werktuig).
valke, *valken*, m. valk.
valsch, bvnw. boos; *hé wier valsch op mi*, hij werd boos op mij.
van, m. familienaam, de boeren zijn dikwijls minder bekend bij hun van, dan bij hun naam, d.i. dien van hunne boerenplaats.
vane, *vanen*, vr. vaan.
vange, vr. van v. d. molen.

van toeversan, bw. langzamerhand.
varen st. ww. rijden in een wagen.
varen, m. varen, plantnaam.
varken, *varkens*, o. varken, zwijn.
va(r)sch, bvnw. versch. {p.48}
varve, *varven*, vr. verf.
varven, zw. ww. verwen.
vaste, bw. zeker.
vaste in den mond, van een zieke gezegd, die tot het laatst goed blijft praten.
vastkòppig, bvnw. goed van geheugen.
vat, *vate*, en *vète*, vat.
vatten, zw. ww. vatten.
veege, bvnw. veeg, fig. 't *st(i) eet er veege met*, de zaak staat slecht.
veer, zie *ver*.
veerdig, bvnw. gereed, vaardig.
veere, *veeren*, vr. veer.
vèers, o. vers.
veerze, of **vierze**, vr. vaars.
veete, vr. veete.
veilig, bvnw. veilig.
vège, vr. veeg.
vègen, zw. ww. vegen.
vèke, vr. gevlochten heining van boomtakken.
vel, *velle*, vel.
veld, *velde*, o. veld.
veldgrond, m. heidegrond.
veldhôn, patrijs.
velge, vr. velg., rand van het wiel.
venne, o. veen.
venne, vr. klein meer in de heide.
venster, o. venster, glas.
vent, m. jongen.
vér, *vérré*, bvnw. ver.
verband, o. hypotheek.
verbîsteren, zw. ww. verbijsteren.
verbrannen, zw. ww. verbranden.
verbûten, zie *bûten*.
verdòld, bvnw. vermolmd, (van hout en van tanden gezegd).
verdôn, ww. verkwisten; *ondömelik zîn geld verdôn*, onnut zijn geld vergeven; *zik verdôn*, een zelfmoord begaan.
verdüld, bw. waarlijk, inderdaad; *wel verdüld*, uitroep van verbazing of toorn.
vère, vr. en **veer**, o. veer, overvaart.
vergank, o. geloop, beweging.
vergasten, zw. ww. refl. te veel eten.
vergèten, st. ww. vergeten.
vergif, o. vergift.
vergûzen, zw. ww. verguizen.
verhennekleecën, zw. ww. een lijk afleggen.
verhetting, vr. verkoudheid.
verhetsen (zik). zw. ww. zich verhitten (ziek maken) door arbeid, lopen, enz.

verkarkenspraakt, verl. dlw. afgekondigd aan de kerk.
verknüffeld, bvnw. verfrommeld.
verkommen, st. ww. in de war komen met iets.
verköring, vr. verkiezing.
verkündigen, zw. ww. afkondigen.
verlangen, zw. ww. verlangen.
verl(j)eezen, st. ww. verliezen.
verlûjen, zw. ww. de klok luiden, voor een doode.
vermaken, zw. ww. anders maken; refl. zich bezig houden.
vermôid, bvnw. vermoeid.
vernimstig, of **vernemstig**, bvnw. bij de hand; vlug in 't leeren.
verpachten, zw. ww. verpachten.
verplaksen, **zik verplaksen**, zw. ww. zich verbinden.
verplègen, zw. ww. verplegen.
verschòt, o. verschot; *bi verschòt*, om beurten.
verschòvelink, m. verschoppeling.
versmîten (zik), st. ww. zich mésallieeren.
verslòdderen, zw. ww. veronachtzamen.
verspochten, zw. ww. door vochtigheid vergaan, verteren.
verspòllen, zw. ww. verliezen (in alle beteekenissen); *de vörige wekke he 'k mîn vader verspòld; 'k hebbe vòlle geld verspòld bi dat peerd.*
verstaon, st. ww. begrijpen; *dat verstiet zik*, dat spreekt van zelf.
verstören, zw. ww. verstoren.
vertesteweeren, zw. ww. vernielen.
vertiën, st. ww. afwijzen; *en arfenisse vertien.*
vertruwèn, zw. ww. gelooven, vertrouwen.
vertûssen, zw. ww. ruilen.
vervangen (zik), st. ww. ziek worden (van eene koe, geen boter geven).
vervélen, zw. ww. vervelen.
vervlimd, bw. uitroep van jammer. {p.49}
verze, zie *veerze*.
verzeggen, (**zik verzeggen**), zw. ww. zich verbinden.
verzet, o. *bî verzet*, bij beurten.
verzetting, vr. hypotheek.
verzinnen, (**zik verzinnen**), zw. ww. zich bedenken, berouw hebben.
vesite, vr. *dat zal en mooie vesite wèzen*, dat zou wat moois zijn.
veste, bvnw. bw. vast.
vet, o. vet.
vet, *vette*, bvnw. vruchtbaar; *'t is vet weer.*
vetprîzen, zw. ww. taxeeren hoe zwaar het geslachte rund is.
véter, m veter.
vetlòkken, mv. haarbos boven de hoeven der paarden.
vettel, m. lok, *en vettel vlas.*
vettik. vr. veldsla.
vetvangen, st. ww. krijgertje spelen onder 't roepen van:
vet, vet, vet!
Haman, Dûman dikken spek
O, Jan de beddenmiger
vet, vet, vet.
vézel, vr. vezel.

v(i)eere, telw. vier.
v(i)eerdel, verrel, o. kwart, vierde.
vijand, m. vijand.
villen, zw. ww. villen.
vimme en vîm, vr. en o. honderd en vier bos.
vinger, fikke, m. vinger.
vinke, vinken, vr. vink.
vinne, vr. puist.
vinne, vr. vin.
vinnig, bvnw. scherp; *en vinnig antwoord*; bw. *vinnig kòld*.
visch, vische, m. visch.
vischen, zw. ww. visschen; *vischen en jagen gif hüngrige magen*.
vitse, vr. bundeltje, kleinigheid.
vîfschaft, kleedingstof met vijf schachten of kamhouten gemaakt.
vîle, vr. vijl.
vîve, vîf, telw. vijf.
vîzevazen, vr. *hé hef wat vîzevazen op zîn lîf*, hij heeft veel vijven en zessen.
vlaoge, vlaogen, vr. vlaag; verklw. *vlaögjen*, o. vleugje.
vlagge, vlaggen, vr. vlag.
vlak, bvnw. vlak, ondiep.
vlamme, vr. vlam.
vblank, bw. meest in uitdrukkingen als: *hé smet et iim, vblank, in 't gezichte*, hij smeed het hem in het gezicht. De oorspronkelijke beteekenis was krachtig, overmoedig, vgl. osaks; *wlank*.
vlas, o. vlas.
vlashemel, vr. vlashemel
vlechte, vr. vlecht.
vlège, bvnw. mak, gedwee.
vlègel, vlègels, m. vlegel.
vleien, zw. ww. vleien.
vleisch, o. vleesch.
vlek, vlekke, o. vlek.
vlekke, vlekken, vr. vlek.
vlemmeken, o. vlammetje.
vlerk, vlerke, vlerk, vleugel.
vlet, o. klein houtvlot.
vlieën, st. ww. vlieden.
vl(i)eege, vliéegen, vr. vlieg.
vlieeger, m. zie *wèjer*.
vlijen vlijen zw. ww. (soms wordt ook *vlee* en *evléjen* gehoord) vlijen.
vlikken, zw. ww. vlijen; *samenvlikken* samenvoegen.
vlint, m. steen, kei.
vlocht, vr. vlucht; *en vlocht hōnder* een kluft patrijzen.
vlôd, m. vloed.
vlôk, m. vloek.
vloo, *vlooë*, vr. vloot.
vloot, bvnw. bw. ondiep; *vloot plôgen*, ondiep ploegen.
vloote, vr. ondiep bord, *bottervloot*.
vloote, vlote en vlöter, vr. vloot.
vlôjen, zw. ww. vloeien.
vlôken, zw. ww. vloeken.

vlötemelk, vr. afgeroomde melk.
vlöten, zw. ww. water over 't land doen stroomen.
vlügge, bvnw. vlug; gezond, *he is n(i)eeet vlügge*.
vlûs, o. vacht, van het schaap; vlies, *en vlûs aover 't water*.
vòdde, *vòdden*, o. vod. {p.50}
vôden, zw.ww. voeden.
vóged, *voogde*, m. voogd.
vógel, mv. *vögel*, m. vogel.
vòlgen, zw.ww. volgen.
vòlk, *vòlker*, o. volk; in enkelv. familie: *onze vòlk*, *onze vòlkshûs*, het ouderlijk huis.
volle, bvnw. vol.
volste, m. *ten volsten kommen*, te hulp komen.
vonder, o. vonder.
vonke, *vonken*, vr. vonk.
vòrchten, zw. ww. vreezen.
vòrd, en **voorde** *voorden*, vr. doorwaadbare plaats, rijweg door een beek; o.a. in vele plaatsnamen aan beken: *Hackfòrt*, *het Voorde*, *het huis te Vòrden* (dat. pl.), *Vòrden*.
vóre, vr. voor (van den ploeg).
vóren, m. voorn.
vòrke en **vörke**, vr. vork.
vòrme, **forme**, vr. vorm.
vòrsch, *vòrsche*, m. loofvorsch.
vort, bw. voort.
vòrst, vr. dakspits.
vørst, vr. koude.
vòrtmeisteren, zw.ww (van eene ziekte) af helpen.
vòs, *vòssen*, m. vos.
vôt, *vôte*, m. (3nv. mv. *vôten*) voet.
vòlle, bvnw. veel.
vòrke en **vörke**, vr. vork.
vò, vr. vroedster, wijfjes konijn of haas.
vôge, bw. zonder moeite, met voeg, *ik kan uw vôge effen helpen*.
vôgen, voegen.
vôlen, zw. ww. voelen.
vögel, *vögels*, m. vogel. z. **vógel**.
vögelen, zw. ww. futuere.
vör, vrz. voor.
vraoge, *vraogen*, vr. vraag.
vraogen, *vrieg* of *vreeg*, *evraogd*, vragen.
vrange, **wrange**, vr. loopgraaf van konijnen, vossen, enz.
vrange, vr. stremming in de melkgevende uier.
vrè, vr. vrede.
vree en **vrije**, vr. wreef van den voet.
vreed, **wreed**, bvnw. wreed, hard, ruw; *vreed vleisch*, taai vleesch.
vréen, zw. ww. omheinen.
vriend, *vrende*, m. vriend.
vreesken, zw. ww. eischen.
vreeze, vr. vrees.
vremd, bvnw. vreemd.
vrèten, st. ww. vreten.

vrével, m. wrevel.
vr(i)eezen (*vroos, evrózen*), st. ww.
 1) vriezen.
 2) (onpers.) koude voelen; *mij vrös*, ik heb het koud.
vrije en **vree**, vr. wreef.
vring, **wring**, m. hek voor een weiland.
vringen, **wringen**, st. ww. wringen.
vrîj, bvnw. vrij.
vrîjen, st. ww. vrijen.
vrochten, zw. ww. omheinen; z. **vrüchten**.
vrochting, schutting.
vrog, comp. *vrogger*, bvnw. bw. vroeg.
vrogjaor, o. vroege voorjaar.
vrom, bvnw. flink en goedig.
vronge, vr. gestremde melk.
vrouwe, *vrouwen*, vr. vrouw.
vröndelik, bvnw. vriendelijk.
vrönschap, vr. vriendschap.
vrôgen, **wrôgen**, zw. ww. aanklagen.
vrôgte en **vrogte**, vr. vroegte; *in de vrôgte*.
vrôte, **wrôte**, vr. mol.
vrôten, zw. ww. wroeten.
vrölik, bvnw. vroolijk.
vrücht, *vrüchte*, vr. vrucht.
vrüchten, zw. ww. omheinen; z. **vrochten**.
vrüsterig, koudelijk.
vûl, bvnw. slim.
vûlik, zie **vûlik**.
vûlaos, o. slimmert.
vûring, vr. voering; *hi hef wal wat in de vûring*, hij zit er warm in.
vûste, vr. vuist.
vûsten, zw. ww. de hand geven.
vûl, *vûllen*, o. veulen.
vûlte, vr. volheid, overvloed.
vûl en **vûl**, bvnw. smerig, vuil: *en vûl ei*.
vûlik, m. listig persoon; kwade geest; *vûlikesbelt*, hoge plaats, waar kwade geesten verblijf houden.
vûr, o. vuur. {p.51}

W.

waar, **ware**, vr. waar, koopwaar.
waarborg ook **waorborg**, m. waarborg.
waarnemen, st. ww. waarnemen.
waarschuwen, zw. ww. waarschuwen.
waofel, *waofels*, vr. wafel.
waoge, vr. waag.
waogen, zw. ww. wagen.
waon, m. waan.
waor, bw. waar,

waopen, *waopens*, o. wapen.
waord, *waorde*, o. woord.
waorde, vr. wrat.
waorheid, vr. waarheid.
waorheid, vr. waarheid; *de waorheid z(i)een*, sterven.
wabbe, vr. dikte van vet, kwab.
wacht, vr. waakzaamheid; *de wacht anzeggen*, waarschuwen.
wachtel of **wachtele**, **wachel** (N.O.) m. of v. kwartel.
wachten, zw. ww. wachten; refl. zich hoeden.
wagen, *wagens*, m. wagen.
wagenschòt, o. in planken gezaagd best eikenhout.
waggelen, zw. ww. wachelen.
wak, *wakke*, o. zwakke plaats in het ijs, wak.
wak, bvnw. lauw, vochtig (van het weer gebruikt) *wak weer*.
waken, zw. ww. waken.
wakhòlder en **wáakëldër**, **wakel**, m. jeneverbes.
wakker, bvnw. wakker.
waksch, bvnw. waaksch (van een waakhond).
wal, bw. wel.
wal, *walle*, m. wal.
walen, zw. ww. iemand in 't hooiland onder het hooigras stoppen en rondwentelen.
walken, reflex. zw. ww. zich wentelen.
wallee, wat blijft?
wamme, vr. vleesch op de onderrib.
wammes, o. wambuis.
wand, *wende*, m. wand, muur.
wange, *wangen*, vr. wang.
wann, bw. vr. vanwaar.
wanne, *wannen*, vr. wan
wanneer, bw. wanneer.
wanzüne ook **wanzöne**?, bvnw. niet in aanzien, vuil.
wannòtte, vr. walnoot.
want, m. en o. muur van leem.
wante, *wanten*, vr. handschoen zonder vingers, alleen met een duim.
wante, **wantjen**, weegluis.
ware, vr. hoede, aandacht.
ware, vr. stem in de marke.
waren (zik), zw. ww. zich hoeden.
warf, **warve**, m. en vr. werf, huis en erf.
warfhòlt, o. *salix caprea*.
wark, o. werk.
wark, o. vlas.
warken, zw. ww. werken.
warre, vr. war.
warren, zw. ww. warren, verwarren.
warm, **waarm**, comp. *wermer*, *wermst*, bvnw. warm.
warschop, o. bezoek.
was, o. was (cera).
was, vr. groei, *in de was wèzen* (van kinderen) in de groei zijn.
wasem, m. wasem.

wasschen, st. ww. wasschen.
wasscheldôk, waskedôk, m. vaagdoek.
wassen, st. ww. wassen, lang worden; dik worden is *grôjen*.
wat, vnw. eenigen, *wat zekt zoo, wat zekt anders*.
water, o. water.
waterleide, vr. waterleiding.
watermôlle, vr. watermolen.
watte, vrg. vnw. wat?
wavür, watvoor?
webbe, o. web, weefsel.
wedde, vr. weddenschap; *in de wedde loopen*, om het hardst loopen.
wédebütjen, o.
wédeman, m. weduwnaar.
wédevrouw, vr. weduwe.
weede, vr. weede, sandix viminalis.
weegbree, wègenblad, o. plantago maior.
week, *weeke*, bvnw. week.
weeme, vr. pastorie.
weemgaorden, m. tuin van de pastorie.
weeps, bvnw. schuw (van paarden gezegd).
weer, o. weder, weer.
weerlüchten, zw. ww. bliksemen. {p.52}
weere, vr. bezitting.
weeze, *weezen*, m. vr. wees.
weezeboom, m. houten paal boven op den hooiwagen om het hooi vast te houden, (ook soms *wédeboom*).
weg, *wège*, m. weg.
wègen, st. ww. wegen.
wegge, m. *rond brood van grof weitenmeel*.
weggenbrügge, vr. snede brood.
weggen, *weggens*, m. brood.
weiken, zw. ww. week maken.
weite, vr. weit.
wèjer, m. vlieger, z. *vl(i)eeger*.
wèke, m. eend; *hé is van en wilden wèke*, hij is een bastaard.
weke, *weken*, vr. week.
wekken, zw. ww. wekken.
wel, vr. vnw. wie.
wèlen, zw. ww. spoken.
welle, vr. wel.
wellig, welig.
welter, m. klomp boter, een laag hooi op een wagen.
welteren (zik), zw. ww. zich wentelen.
wende, vr. keer, draai in een weg.
wendepütte, vr. de voor die 't eerst uitgegraven wordt bij het omzetten van een akker.
wendezûle, vr. balk, die gedraaid wordt om zoo den grooten ketel aan den *haolketten* op vuur te kunnen hangen.
wenne, *wennen*, vr. gezwel, uitwas.
wennen, zw. ww. wennen.
wensch, wensche, m. wensch.

wensch, vr. verlangen.
wentelsûze, vr. haak, waar de ketel aan hangt.
wépe, vr. doorn, rosa canina.
weppel, vr. ondiep beekje; waterleiding.
wepse, *wepsen*, vr. wesp.
wepsennôst, o. wepsennest.
wèrd, bvnw. waard.
wèrde, vr. waarde.
wèrld, vr. wereld.
wèren, zw. ww. weren.
werg, bvnw. vlug, krachtig, *hi zûit er werg ût*.
werkeldag, m. werkdag.
wermen, zw. ww. warmen.
wet, *wette*, vr. wet; *nao d'òlde wette*, volgens de oude mode.
wéten, wist, *eweten*, st. ww. weten.
wetten, zw. ww. scherpen.
wetteren, zw. ww. het natte voeder (zûpen) aan het vee geven.
wèven, zw. ww. weven.
wèzen, *was, ewest*, wezen.
wèzen, *wèzens*, o. wezen.
wermde, vr. warmte.
wibbelen, zw. ww. zingdeun bij het wippen: *wibbelwübbel wipwap*.
wicht, *wichter*, o. kind
widehò, vr. hop, upupa.
w(i)ee(d)en, zw. ww. wiegen.
w(i)eege, vr. wi(e)g.
w(i)eegen, zw. ww. wiegen.
wiemelen, zw. ww. draaien; schommelen.
wierbòrstel, m. ruziemaker.
wigbòld, o. plek waarover het rechtsgebied eener stad zich uitstrekt.
wigge, vr. wig.
wije en wee, mv. *wijen en weeën*, vr. twijg. *Salix. z. Nom. geogr. Neerl. III, 359.*
wikke, **wèke**, *wikken, wèken*, vr. lampkatoen.
wikken, zw. ww. voorspellen, dreigen.
wikkewif, vr. waarzegster.
wiks, o. schoensmeer.
wikst, **gewikst**, bvnw. slim.
wild, bvnw. wild; *hé wier wild*, hij werd toornig.
wildewas, o. struiken; wildvleesch.
wilge, vr. wilg.
wille, v. genoeg; voldoening: *wi had er vòlle wille van*.
willemôds, bw. opzettelijk.
willen, *wol, ewild*, willen.
willig, bvnw. bereid, gehoorzaam, geneigd tot, dartzel.
willigheid, vr. dartzelheid (als 't van meisjes gezegd wordt); gehoorzaamheid (van kinderen gezegd).
wimmelen, zw. ww. wemelen.
Wimpjen, vrklw. van Willem.
wind, *winde*, m. wind.
winde, vr. convolvulus sepium.

windsnee, vr. valwind, rukwind.
winkel, m. hoek, verkoophuis. {p.53}
winnen, st. ww. winnen, verkrijgen; *he hef en kind ewonnen*.
winste, vr. winst.
winter, *winters*, m. winter.
wippe, vr. wip.
wis, *wisse*, bvnw. zeker.
wisch, m. bos van hooi en stroo.
wisch, vr. weide.
wisschen, zw. ww. vegen.
wisse, bw. zeker; *jao wisse*, ja zeker.
wissel, m. wissel.
wit, *witte*, bvnw. wit.
wîd, bvnw. wijd; *wîd wage lòs*, wagenwijd open.
wîdewège, heinde en veer.
wîen, zw. ww. wijden.
wîf, *wîve*, o. vrouw.
wîk, vr. kreek.
wîk, vr. gedeelte eener gemeente.
wîken, st. ww. wijken.
wîl, vr. tijd.
wîme, vr. zolder van het vertrek, waaraan het gerookte vleesch hangt; *'t spek henk in de wîme*.
wîn, m. wijn.
wîr, o. wier.
wîrig, bvnw. beweeglijk, vroolijk.
wîrs, vr. laag hooiland.
wîrwinde, vr. wilde convolvulus.
wîs, bvnw. wijs.
wîs worden, vernemen.
wîten, st. ww. wijten.
wîzemôr, vr. vroedvrouw.
wô of **bô**, bw. hoe.
wôd, m. woede.
wôde, vr. woede.
wold en **woold**, o. woud.
wolf, *wolve*, m. wolf. Eene ziekte der koeien kenbaar door slappen staart, die dan ingesneden wordt.
wolke, *wolken*, vr. wolk.
wolle, vr. wol.
wonde, *wonden*, vr. wond.
wôneer, bw. wanneer.
wonder, o. wonder.
wónen, zw. ww. wonen.
wóner, arbeider, die op een arbeidsplaatsje bij de boerderij behoorende woont.
wonte, vr. woning.
woold, o. boschstreek.
woord, *woorde*, o. z. **woord**.
wôrd, m. woerd, waard, mannetjeseend.
wo(r)den, st. ww. worden.

wòrm, *wòrme* en *würms*, m. worm.
wò(r)st, *wò(r)ste*, vr. worst.
wò(r)stepin, vr. doorn die de worst aan 't einde sluit.
wò(r)tel, *wortels*, m. wortel.
wòrgen, zw. ww. wurgen; braken; met moeite doorslikken.
wò(r)stelen, zw. ww. worstelen; *wi hebt wat te wòrstelen*, wij hebben heel wat moeite om rond te komen.
wò(r)ster ook **wòrsser**, m. boender.
wôle, vr. mol.
wôlen, zw. ww. woelen.
wôste, bvnw. ledig, woest; *en wôsten pòt*, zonder vleesch of vet.
wraoke, vr. wraak.
wrange, **vrange**, loopgraaf van konijnen, vossen.
wrangewortel, vr. helleborus viridis.
wreed, **vreed**, bvnw. hard, ruw; *wreed vlas*, *vreeje wolle*.
wring, **vring**, m. hek voor een weiland.
wringen, **vringen**, st. ww.
wrije, **vrije** en **vree**, vr. wreef van den voet.
wrôgen, **vrôgen**, zw. ww. aanklagen.
wrôte, **vrôte**, vr. mol.
wûrd, m. vr. begraafplaats.
wünschen, zw. ww. verwonderen.

Z.

zaal, m. zaal.
zaal, *zaals*, o. zadel.
zaalverig, bvnw. tanig.
zaod, o. zaad.
zaodzaam, bvnw. verzadigend.
zaoleg, bvnw. zalig.
zachte, bvnw. zacht, bw. *zachte*, *slaopzachte*, slaapgoed.
zaching, vr. verzachting.
zage, *zagen*, vr. zaag.
zak, *zakke*, zak; *w(i)ee 't gat derin estòt-{p.54}ten hef mot den zak lappen*, wie het kwaad gedaan heeft moet het goed maken.
zake, *zaken*, vr. zaak.
zalm, *zalmen*, m. zalm.
zalve, *zalven*, vr. zalf.
zamen, bw. zamen, samen.
zand, o. zand.
zandûr, o. slechte soort ijzererts.
zat, **zattert**, bvnw. voldaan, genoeg.
zavelboom, m. sevenboom, juniperus sabina.
zee, vr. zee.
zeel, *zeele*, o. zeel.
zeepe, *zeepen*, vr. zeep.
zeer, o. smart, 'et *zeer* tinea capitis.
zeerte, vr. zie **höfdzeerte**.
zeever, vr. speeksel.

zége, zege, overwinning.
zége, vr. geit, vgl. *sikke*.
zégel, o. zegel.
zègen, m. zegen.
zègen, *zègens*, zegen (net).
zeggen, *zee (zei)*, *ezekt*, zeggen.
zeil, o. zeil.
zeisen, vr. zeis om gras te maaien.
zeiver, vr. zeever.
zeiveren, zw. ww. kwijlen.
zèjen, zw. ww. zaaien.
zéker, bvnw. zeker.
zelfegge, vr. zelfkant.
zelte, *zelten*, vr. zeelt.
zelve, vr. salie.
zemmels, vr. zemelen.
zesse, telw. zes.
zet, m. tijdsverloop, *'t is en heelen zet eelen*.
zetrecht, bw. geregeld; *he is zetrecht 's aovens bezòpen*.
zichte, m. zeis; *bouwzichte*, om koren te maaien; *plakzichte*, om heidezoden te maaien.
zichtvree, m. grond, waar bepaalde personen recht hebben om plaggen te maken.
zîdende, o. zijkant.
eersende zîdende schit
dé 't verlüs is 't kwît,
versje bij het eiertikken met Paschen in gebruik; vgl. *eersende*.
z(i)een, *zoog*, *ezeen*, st. ww. zien.
z(i)een, *zòd*, *ezòd* en *ezóden*, st. ww. zieden, koken.
z(i)EEK, bvnw. ziek.
z(i)eele, vr. ziel.
ziften, zw. ww. ziften.
zik, vnw. zich.
zinnig, bvnw. mak, (van beesten).
zinnigheid, vr. lust; makheid.
zitten, st. ww. zitten; *'t zit er n(i)eet an*. 't kan er n(i)eet af; *blîf n(i)eet zitten as Jan van vér*,
schik naderbij; *dé vör 't vûr zit wermt zîn rügge*, die bij 't vuur zit warmt zich 't best.
zòde, vr. koffiedik.
zòg, o. zog.
zòle, *zòlen*, vr. zool.
zòlt, o. zout.
zommer, m. zomer.
zompe, m. drink- of voederbak voor 't vee.
zoo, *zooden*, vr. graszode.
zoom, **zòme**, m. zoom.
zoor, *zoore*, bvnw. dor; verdroogd.
zòrge, vr. zorg.
zònne, *zòns*, m. zoon.
zòken, zw. ww. zoeken.
zòte, bvnw. zoet.
zö, vr. zode (visch).
zöge, vr. zeug.

zömen, zw. ww. zoomen.
zöven, telw. zeven
zövensprong, m. ouderwetsche dans, nauwelijks meer bekend dan bij name.
zûgen, st. ww. zuigen.
zûgen, zuigen.
zûpen, *zoop, ezöpen*, st. ww. zuipen.
zûpen, o. soep, room, melkspijs enz. ; *dik zûpen*, dikke melk, *het zûpen vör de köne*.
zûr, bvnw. zuur.
zücht, m. zucht.
zücht, vr. ziekte.
zük, vnw. zulk.
zünder, v. zonder.
zülle, vr. drempel.
züllen, *zòl, züllen*, ww. zullen.
zült, o. gezouten spek of hoofdkaas.
züilver, o. zilver.
zünde, o. zonde.
zündig, bvnw. zondig. {p.55}
zünne, vr. zon.
züster, vr. zuster.
zûd, bw. zuid.
zûden, zuiden.
zûgen en **zögen**, zoogen (*zögen* van dieren meest gebruikt.).
zümen, zw. ww. zuimen.
züring, vr. zuring.
züvel, m. zuivel.
züver, bvnw. zuiver, rein.
zwaalve, *zwaalven*, vr. zwaluw.
zwaalver, vr.? zwaluw (ook *zwaolewen* Dev.)
zwaoger, m. zwager.
zwaor, bvnw.
zwaard, *zwäorde*, o. zwaard van het spek.
zwadde, vr. de zwaai: *'t höj lig in de zwadde*, d.i. zoals het gemaaid is.
zwak, bvnw. lenig, vlug; *zwak in de beene*, vlug ter been.
zwam, *zwamme*, o. zwam.
zwane, vr. zwaan.
zwa(r)t, bvnw. zwart.
zwarven, st. ww. zwerven.
zweem, m. zweem.
zweet, o. zweet.
zweiten, zw. ww. zweeten.
zwemmen, st. ww. zwemmen.
zwengel, m. zwengel van de pomp.
zwengel, m. stok, waaraan de puthaak zit, waarmee de emmer wordt opgehaald.
zwenne, vr. de zwaai; *'t gres in de zwenne laoten liggen*.
zwepe en **zwöpe**, vr. zweep; ook *zwep* o.a. in het liedje:
Jan span an, de katten vör den wagen
Had ik een zwep ik zòl der met jagen.
zweppig, bvnw. buigzaam, lenig; *en zweppige kerel*.
zwère, *zwèren*, m. zweer.

zwèren, st. ww. zweren.
zwéten, zweiten, zw. ww. zweten.
zwetsloot, vr. grenssloot.
zwèvel, m. zwavel.
zwézerik, m. pezerik.
zwik, m.? spon in een vat.
zwikstelle, vr. werktuig om de wieken van den molen te verdraaien.
zwil, o. eelt, kant van het spek.
zwilk, o. wasdoek.
zwîgen, st. ww. zwijgen.
zwîmel, m. duizeling.
zwûksen, zw. ww. heen en weer zwaaien.
zwòpe naast **zwepe**, vr. zweep.

TOEVOEGSELS EN VERBETERINGEN.

aalte, vr. verzwering aan de peesschede.
achterbaks, bvnw. onoprecht.
âdelijk, bvnw. besmettelijk; *iewesen biint âdelik*.
af in Twenthe en het Westen meest *of*, in Winterswijk en omstr. veelal *af*.
òfbasten, zw. ww. schillen.
òfeten, st. ww. 'k *bün 't òf egetten*, ik heb het tegen gegeten.
òfschöttelen; *bij te voegen; ij dôt n(i)eet met, ij wordt òfschötteld*; gij doet niet mee maar wordt terzijde gesteld.
afsmîten, òfsmîten, st. ww. 't *vül òfsmîten* het veulen afwerpen.
p. 1, 2 afvreden, afrateren *l. afrasteren*. **ale**, vr. mestwater. Winterswijk, voor *aalte*.
alengat, o. mestgat. Wintersw., voor *aaltengat*.
alentonne, vr. aaltton. Winterwijk, voor *aaltentonne*.
allens, bñ. evenveel, 't *is mî allens*.
alsemkrûd, o. artemisia absinthium, alsem.
andôn, o. ww. aandoen; Winterswijk, bezoeken.
aneerden, zw. ww met grond aanhoogen. {p.56}
anîs, o. pimpinella anisum, coriandrum sativum, anijs.
angèven, *l. angéven*.
anpraten, *l. anpraoten*.
antrekken, st. ww. aankleeden, aantrekken; *zik antrekken*, zich kleeden.
aolenfûke, vr. aalfuik, Winterswijk.
baoke, *baoken*, vr. baak, paaschvuur.
basse, vr. de dij.
bassen, zw. ww. *blaffen*.
bèden, bèjen st. reflex. ww. *ik hebbe mij al gebèden*, ik heb al gebeden (Terborgh).
beeren, zw. w. tochtig zijn van varkens.
beddetûg, o. overtrek van een bed. Winterswijk z. *beddetog*.
beefgras, o. briza media.
bèfesse, vr. abeel. Winterswijk z. *beefesse*.
bèjeren, zw. ww. slingeren, slenteren.
bel(i)eegen, st. ww. iemand voorliegen. Winterswijk.
bescheed en **bescheid**, o.; *bescheid brengen*, iemand toedrinken (uit één glas).
bévertjen, o. briza media.
bezünder, bw. bijzonder.

b(i)eeze, *b(i)eezen*, vr. bies, lt. juncus.
bijmeeze, vr. parus maior (ook koolmeeze). (De boeren zeggen dat zij bijen eten).
bikgat, o. bijt in het ijs.
billen, zw. ww. behakken, vooral van molenstenen.
bilze, *bilzen*, vr. plantnaam, hyoscyamus.
bizzing, vr. jaarmarkt (Almelo).
blaozen: *blazen*, l. *eblaozen*.
blage, kleine kinderen, l. klein kind.
blïken, *bleek*, *ebleken*; l. *eblèken*.
blooten (de), de billen. Winterswijk.
blöken, zw ww.; *vlas blöken*, vlas blakeren.
blökken, zw. ww. blaffen. Winterswijk, voor *blekken*.
bôk, *bôke*, o. boek.
boks, vr. geweer; *de boks ütsch(i)eezen*, het geweer afschieten bij de voltrekking van het huwelijk.
bokse, vr. broek; *vòlle met de bokse te dône hebben*, euphem. voor diarrhee hebben.
bonnet, vr. zwarte muts met veer, door meisjes onder de 17 jaar gedragen.
boord, m. oever, rand.
bóren, *eenen en pîre út de nöze bóren*.
bò(r)d l. bord; diarrhee met braken.
botsen, zw. ww. stooten.
bötterblôme, vr. boterbloem, ranunculus acer.
bölkén, zw. ww. *verkeerd geplaatst, pag. 6, 1, te plaatsen tusschen bökken en böllen pag. 6, 2.*
brandkòlk, l. waterhoudend gegraven gat voor brandblussching, meest gelegen op of bij een plein midden in een dorp.
br(i)eevezeksken, o. enveloppe.
bröd, o.; *he hef en bröd vör den kòp*, hij heeft een hard hoofd. Wintersw.
bròs, bvnw. broos, zwak.
brûden, zw. ww. verl. dlw. *ebròd*, broeien.
bûskool, vr. kabuiskool;
 hopla, hopla,
 morgen et wi bûskools bla,
 bûskools bla met rúpen,
 daor küwi gòd nao dùpen.
bûl, m. zak.
bülk, m. hoop, groote zak; *en bülk geld hebben*.
büttenkèrel, m. bottenkoopman.
bûskeskrèje, vr. bonte kraai.
bûten, vz. bw. buiten: *bûten en behalve*, uitgenomen (ook *bûten*, vgl. *ût*).
dale smiten, l. **dale smîten**.
dale, *iim dale*, naar beneden.
daoje, m. suffer.
damme, vr. nest (van varkens). (Doetinch.)
dammen, zw. ww. een nest maken om te werpen; van varkens gezegd: *'t varken damt*. (Doetinchem).
dèrg, bw. bijzonder, *en dèrg dik höfd*.
dicht, o. schrijfboek.
dîk, l. **dîk**, *dîke*, m.
distel, en **dissel**, m. distel, carduus.

dôk, m. doek; *eenen (i)eets ût de dôke dôn*, iemand iets verklaren.
dolkrûd, o. solanum niger.
dôn: *gedaon op (i)eets wèzen*, fel op iets zijn. {p.57}
donderkrûd, o. inula conyza.
doodebèzen, mw. vr. solanum nigrum.
dòpheide, vr. erica tetralix.
döpvat, o. doopbekken.
dörkòkerije, vr. eten door elkaar.
drao, *drao in den hals*, verkouden. Winterswijk.
drek, ook voor etter gebruikt.
drekken, zw. ww. etteren.
dremmen, (Overijs.), zw. ww. huilend aandringen, zie *drammen*.
drîtpòl, m. graspol in eene weide.
drîvetòl, m. drijftol.
(drukken) voor *'t haas lees den haze* voor *drukken* en *drukt l. drukken* en *driukt*.
p. 11, 1 r. 10 v.b. spitsende, eersende, zît, l. zid.
dünnen, zw. ww. buikpersen.
dûvelsgaoren, o. eene umbellifera in heggen groeiende.
eggewark, o. werk dat netjes (met kanten) is afgemaakt.
eiberbek, m. scandix pecten veneris.
eigengereid, bnw. eigenzinnig.
ekster, *l. èkster*.
elzebüs, m. havik (Lochem).
empig, bvnw. wederstrevend.
endenei, o. endenei. *l. eendenei*.
endekroos, o. lemna.
engstig, bvnw. angstig.
ente, *l. ente* en **ende**, ook *pîlende*; de roepnaam is *pîl*.
eskdoorn, m. acer pseudoplatanus.
fazel, vr. de kling, geslachtsdeel, voornamelijk van koeien gezegd.
fennegriek, vr. trigonella foenum graecum.
fosse, vr. bos.
gagel, *l. gaogel*, verhemelte; *gagel*, naam van een moerassige plaats.
gaorn, o. gaarn.
gat, *gèter*, o. gat.
gat, o.; *op 't gat zitten*, overeind zitten.
gebóren, verl dlw. geboren.
geen en **gin**, geen.
gelgûrze, vr. geelgors.
gengelaar, straatslijper.
genserik, m. potentilla anserina.
gestüd of **gestüt**, o. de dakbalken.
gevallig, bnw. aardig, aanminnig.
gevallig, bw. toevallig, gemakkelijk, aangenaam.
gève, gaaf; *l. géve*.
géven, st. ww. geven.
gleisterig, bvnw. glimmend (van de huid, vooral bij roos.)
gnòrze, vr. **gnòrzebot**, o. kraakbeen, *vgl. knòrf*.
gòie, vr. straal; *'t löp der ût met en gòie*.
gòrig, bvnw. zwak, een kwaal hebbende (het uiterlijk kan hierbij goed zijn).

götten, zw. ww. gedurig god aanroepen in het gesprek.
graagheid, vr. honger, trek in eten.
gräolen, zw. ww. in zijn vuistje lachen.
grauwel, vr. ijzig; *daor g(i)eet mi de griewel van òver de grauwel*.
gräolen, grimlachen.
griewel, vr. ijzig; zie **grauwel**.
griewelig, bvnw. angstig.
grînen, *green, egrenen, l. egrénen*.
grinte, vr. grint, kleine steentjes.
grondhòlt, o. de groundbalk in den stal, waarin de palen staan, waaraan de koeien vastgelegd worden; *vör 't grondhòlt liggen*, er slecht aan toe zijn, onmachtig zijn.
güssen, zw. ww. gissen.
haarook, m. veendamp.
hakke, vr. houweel, meestal een breede platte zicht aan een gebogen houten handvat om plaggen te maaien.
haoze, *haozen*, vr. (z. p. 16, 1).
hakke, *hakken*, vr. hiel.
haneklauw, vr. ranunculus acer.
hanke, *hanken*, vr. kolken langs de rivier.
harrevarksel, eigenlijk een *half arksel*, een halve riem papier.
hart, l. **hart** en **hartebeest**, o.
harte, naast **harte** ook **ha(r)te**.
hartbotsinge, vr. hartklopping.
ha(r)telik, bvnw. hartig.
hazebrood, o. plantnaam.
hechten en **heften**, zw. ww. tr. en reflex, vast verbinden.
hekkeleers, mv. kliergezwollen.
heksemelk, vr. euphorbia peplus. {p.58}
heksenkrans, vr. lycopodiumsoort. blz. 16 kol. 2, r, 2 v.o. *na l. naar*.
helsch, bvnw. boos; *hé wier helsch op mij*, hij werd boos op mij.
hémel, *hémels*, m. hemel.
hennep, vr. hennep, cannabis sativa.
hoggen, m. griep; Wintersw. zie **howen**.
hòlpîpen, mv. equisetumsoort.
hòltdûve, vr. houtduif.
hondeblôme, vr. taraxacum officinale.
hònderren, m. en o. kippenhok.
hoop, m. hoop; *te hoope hebben*, gemeenschappelijk bezitten.
hòppe, vr. hop, humulus lupulus.
hò(r)del, bvnw. door droogte van elkaar gegaan, b.v. van houten voorwerpen, die in elkaar gezet zijn. – Ook verder wat hangerig in elkaar zit, slecht gebouwd is: *en hò(r)dele kô*. – kapot: *hò(r)dele kousen* (Keppel).
hò(r)st, ook boschachtige hoogte.
houwkloot, m. tol met stalen punt, geschikt om een andere tol, waarop hij gezet wordt, te klooven.
hûd, vr. huid; *ût de hûd vallen*, sterven.
hûg en **hûk**, vr. huig.
huisterig, bvnw. onstuimig (van het weer).
hülste, vr. hulst, ilex aquifolium.
(i)eeder, vnw. ieder.

(i)eewesen (Lochem: **iewersen**).
îmenschûr, o. l. m. en o.
jachtendûvel, ook wandelend gewrichtsrheumatisme.
Jan kòpaf, St. Johannes-decollatio; *op Jan kòpaf hòldt de middagslaop op* (Terborgh).
jawal, bw. jawel. Wintersw. z. **jawôl**.
jòdenbaord, o. een woekerplant.
kalverren, o. kalverhok.
kanîn, o. konijn.
käokelen, zw. ww. kakelen.
kappe, vr. de zwarte kap onder de knipmuts.
karkûle, *karkûlen*, m. katuil.
karòs, vr. slee.
kasjôn, vr. de klap aan eene zweep.
katéker, m. (*niet katèker* p. 20) eekhoorn, sciurus vulgaris.
kattesta(r)t, vr. equisetum arvense.
kennekeskrûd, o. capsella bursa pastoris of thlaspi arvense.
kèren, zw. ww. den vloer vegen.
kien, ook hout dat in de venen uit den grond wordt gehaald.
kîftenei, o, kievitsei.
kippen, zw. ww. met noten spelen.
kitelen, zw. ww. kittelen.
kiwbütte, o. mv. wangbeenderen.
kîwitsblôme, kievitsbloem, fritillaria meleagris.
klanke, m. klank; *te klanke gaon*, hard schreeuwen.
klaor, bvnw. gereed.
klaorlûter, bvnw. helder en klaar; *'t is klaorlûter*, het is ieder duidelijk.
kladder, *kladders*, m. opgedroogde mestkluiten in de haren aan buik en achterdeelen van koeien.
klapróze, vr. papaver rhoeas.
klatte, *klatten*, vr. 1) *kliss*. vgl. **klette**, 2) haarverwarring in de manen van een paard, wol van een schaap, enz. vgl. **klater**.
kleed, o. kleed, meest japon in tegenstelling van *een jak*.
kleisteren, zw. ww. klimmen.
p. 21 *klieën*, bloem van meel, l. boekweitendoppen.
klòksken, o. campanula.
klòtten, zw. ww. niets beteekenende arbeid verrichten.
knipmütse, vr. soort neepjesmuts.
knippen, zw. ww. nagelen bij het knikkeren.
knobbelhörne, vr. eene koe met kleine inwaarts gekeerde horens.
knobbelig, bvnw. stijf (bijv. van koude, van reumatiek); ook hard en ongelijk, *en knobbelige weg*.
knoffelig, bvnw. verstijfd (van koude), van de handen gezegd.
knòkkendòkter, m. chirurg ten plattenlande.
knòlgrôn, o. knollenloof, knolgroen voor veevoeder.
knoop, *knöpe*, m. gewricht.
knüppen, zw. ww. binden, samenknopen.
kòkskrewel, m. koksjongen.
kòlder, vr. krankzinnigheid bij paarden, *de raozende kòlder of de slaopende kòlder*. {p.59}
kòlle, vr. kleine witte plek midden op het voorhoofd (voornl. van vee).
kökelen, zw. ww. goochelen; *kökelwagen*, m. kermiswagen.

kommerkrûd, o. draba verna.
kòrnig, bvnw. stevig gebouwd, van menschen, dieren en van hout (vgl. ndl. kernachtig).
kò(r)túdigheid, vr. tijdverdrijf.
kòningskòp, m. de tweede maag van koeien.
kranebek, vr. scandix pecten veneris.
kranewaken, zw. ww.; *hé lig te kranewaken*, hij kan niet slapen en gooit zich dan op deze dan op de andere zijde.
krèienpoot, vr. aegopodium podagraria.
kril, bvnw. vurig, lichtgeraakt.
krinterig, bvnw. kleingeestig.
krompòllen, mv. peulen.
kròp, m. 1) knop, bolvormig zaadknopje, bolvormig gewas, slakrop, koolkrop. 2) krop, voormaag van vogels.
krûlwateren, zw. ww. wakker te bed liggen en zich steeds omgooien.
krûle, vr. nest, waar Christus in het varken jongen werpt. (Doetinchem.)
krûp dör den tûn, plantnaam, aegopodium podagraria.
p. 24 **krûd**, o. **krûderige**, *l.* **krûd**, o. **krûderîje**, vr.
krûtholt, rhamnus frangula.
kûkûk, m. koekoek.
kùkùk! kùkùk!
trek de bokse ùt,
trek 't hemd an,
kom an dan.
Dit versje ziet op de koekoeksjongen, die eerst donkere veeren hebben, en, als zij gaan vliegen, lichtere krijgen.
kûkûksblòme, *l.* lichen flos cuculi. – Ook orchis maculata.
kûren, zw. ww. kirren.
kûtskaore, vr. kar om mee naar de kerk te rijden.
kûpen, o? kuip.
kûte, *kûten*, vr. kuit.
kwéne: (bij Lochem **kwene**) voor eene onvruchtbare koe.
kwekwe, vr. triticum repens.
kwekweboom, m. lijsterbesboom.
lagette, vr. de kant achter aan de knipmuts.
landsjager, m. rijksopzichter op de jacht (klemtoon op de tweede lettergreep).
leefrik, m. leuwerik.
leelik: ook **lillik** (Lochem).
léger: ook **lèger** (Lochem), leger, ligplaats van een haas.
lepelspîze, vr. dunne kost, vloeibare spijs.
lichtmisse, St. Maria Lichtmis. 2 Febr.
likweg: de weg, waarlangs een lijk van eene hoeve naar het kerkhof vervoerd moet worden, is bij overlevering vast bepaald; hiervan mag niet worden afgeweken, al zijn er later kortere wegen gekomen.
lîn, o. lijnzaad, linum.
lippen, zw. ww. schreien.
lîsterkralle, *lîsterkrallen*, vr. lijsterbes.
lòze, vr. leus.
lòzen, zw. ww. den tongriem snijden bij vogels.
lûsch, o. carex acuta.
mankkòkerije, vr. groente en aardappels onder elkaar gekookt.

maog, *mäoge*, m. jongen (veelal in mw. voor ondeugende jongens).
ma(r)kòlf en **meerkòl**, m. vlaamsche gaai.
maten, Bij Terborgh zegt men: *schèpels zaod, maolderszaod, spindsgezèj*.
meerkol, l. **meerkòl**, garrulus glandarius.
melde, vr. atriplex hortensis.
menneken of **letterken**: kop of kruis, kruis of munt.
memmetrüt, opgeblazen koeuier, dien de jongens als speeltuig gebruiken.
mennegat, o. doorrijweg.
mèr, vr. maar (spook), z.o. *kòlde*.
mére, vr. verhaal, mare.
mikske, o. kapje van een brood.
mîre, vr. bloedpissing (van koeien).
miserabel, bw. erg, zeer, veel; *'t was miserabel mooi*.
missôn, ook **missûn**.
missônen, en **missûnen**, zw. ww. mismaakt maken.
mogelen, zw. ww. een werk verrichten waarbij men niet goed zien kan.
neerkewen, zw. ww. herkauwen.
neetoor, m. neetoor. {p.60}
nègelblôme. vr. dianthus carryophyllus.
nègelen, zw. ww. nagelen.
nestel, m. tooverkransje, bv. van bedveeren.
nîdsch, bnw. krachtig, bw. met ijver.
nîfelen, zw. ww. ongemerkt wegnemen; zie *afnîfelen*.
nîj, bvnw. nieuw. Hiernaast komt ook **nî** voor: *en nî hûs*.
nòks, bw. ijverig; *den kèrel warkt nòks*.
nöger, m. zie *brûdsnögens*.
nöttenboom, m. noteboom; *en ézel, en kwézel en en nöttenboom, dé mot kwispelen*. Spreuk naar aanleiding van het gebruik om de jonge takken van den notenboom stuk te slaan om het rijkelijk dragen te bevorderen.
òfstrîjen, zie *strîjen*.
ok, bw. ook (enclitisch).
òlder, m. leeftijd.
òlder, *òlders* en *òldren*, voorvader, ouder.
òldvûl, bnw. zeer slim.
onbènüllig, bvnw. en bw., onhandelbaar.
onhûer, bvnw. bw. onaangenaam.
ongemak, o. ongedierte; *hé hef ongemak in 't hûs*, hij heeft ongedierte in zijn huis.
onnözel, bvnw. onnoozel, bw. zeer, bijzonder; *onnözel ha(r)d loopen*.
ont, bvnw. vuil.
onze, **ünze** en **ûze**, bez. vnw. onze.
opstrîjen, zie *strîjen*.
òteren, zw. ww. morsen bij het eten.
oogenklaor, o. stinkende gouwe, chelidonium maius.
öje, vr. vrouwelijk schaap.
paoschblôme, vr. caltha palustris.
p. 32, 2, r. 17 gewaorschuwd, l. gewaarschuw.
paoschvuur, l. **paoschvûr**, o. met Paschen worden op verschillende plaatsen vooral op enkele hoogten, z.a. de Lochemsche berg, Markelosche berg, enz. groote vuren ontstoken, waar omheen gedanst wordt, enz.
pèerd, l. **péerd**.

pèkel, vr. ook **pekkel**, zout water.

Péter (St) 22 Febr. *ümme Sünste Péter kümp de pachte lòs*, 22 Febr. eindigt het pachtjaar.

pîlende, vr. eend, zie *ente*.

pimpan, m. benaming van de klok.

pingeneeren, blz. 33 voor leenen *lees* verleen.

pînlik, bvnw. pijnlijk, benauwd, erg zuinig, gierig.

pîpe, *pîpen*, vr. pijp.

pîpvógel, m. bastaard nachtegaal.

pîrròtterig, bvnw. pierstekig, van vruchten, ook van het uiterlijk van sommige zieken gezegd.

pleer, m. slag; *'n pleer an den kòp*.

plester, l. **pleester**.

pletterdöze, vr. ratel, fig. van eene vrouw gezegd.

plompe, vr. *witte plompe*, *nymphaea alba*; *gele plompe*, *nuphar luteum*.

blz. 34, 2, r. 11 v.o. of l. òf.

pòl, m. man; o.a. in het liedje:

en òch min l(i)eeve pòlleken

en wi hebt nog gin gebrèk.

pòs, vr. *myrica gale*.

pòsteleeren, zw. ww. zich verzetten, niet toegeven; *hé posteleerde*, hij verzette zich.

prikkelderije, vr. jeukte.

pûr, m. of vr. hakblok.

pûl, m. verklw. *pûltjen*, o. zak, zakje.

raomen, (bij Lochem ook **ramen**), zw. ww. mikken.

raozekater, m. bromtol.

rappelen, zw. ww. rammelen.

rappen, zw. ww. rammelend geluid maken.

reigersbek, m. *geranium*.

remente, zw. ww. leven maken.

ren, m. en o.; zie *hònderren*, *kalverren*.

rik, hek, afrastering.

rîskes, mv. *krîtende rîskes*, stuipen. (Doetinchem)

rîstepap, vr. rijstenbrij.

ròdden, zw. ww. snijden met een bot mens.

ròke, *ròken*, m. *corvus frugilegus*.

rollepatroon, o.; *eenen ûtzenden om 't rollepatroon te halen*; in den slachttijd werd dikwijls iemand, die hiermede onbekend was en dien men voor den gek wilde houden, uitgezonden naar de bureu om het patroon te vragen, dat voor het maken der rolpensen noodig was. De eene {p.61} buur zond hem of haar dan naar den ander, totdat eindelijk een goedige iemand hem mededeelde dat het niet bestond en niet noodig was.

rondümme, vr. groot rond wittebrood.

ronsel, o. rad dat rondgedraaid wordt, zie *rûnsel*.

roo, o.; *het roo*, de eierdoder, d.i. het roode.

roodbò(r)stjen, o. *luscine rubicula*.

roodsta(r)tjen, o. *luscinia thytis*.

roodòlm, m. roode kleur van den grond, die zich aan het er door stroomende water meedeelt.

roosdom, m. roerdomp.

ròkeloos, bvnw. onnadenkend, onbesuisd, roekeloos.

rôve, *rôven*. Hiernaast ook *röve*.

rûnsel, ook *ronsel*.

ru(w)bol(t), m. equisetum. Deze plant groeit met de wortels diep in de wel, vandaar het sprookje dat aan de wortels een gouden ring te vinden is.

rûs, vr.; *in de rûze*, door elkaar, z. **rûze**.

rûsterig, bvnw. vlekkelig.

rûze, vr. bui, koude rilling: *de kòlde rûze trek mij aover de hûd hen*.

rûzen, zw. ww. ramen; *za'k es rûzen wô òld ij büint*, zal ik eens ramen hoe oud gij zijt.

sachs, **zachts**, bw. op zijn minst, ten minste; *laot ik er sachs bij wèzen*.

samp en **sam**, bvnw. zacht, week, murw. (Doetinchem).

schaf: *gin schaf*, niets; *he'j ok eerpels, gin schaf*.

schame, vr. schaamte.

schârp, *bij te voegen*: voor het stekelvarken wordt ook gezegd *scharpen ase* (d.i. scherpe haas).

schârp, bvnw. fel, lastig; *'n schârpden hond*, een bijterige hond; *schârp op (i)eets wèzen*, fel zijn op iets.

schee, bvnw. schuw, meest van paarden, zie *kopschee*, *scheelappen*.

schee-lap (niet *schèèllap*, zie p. 38), vr. oogklep.

scheerlink, m. conium maculatum of dolle kervel.

scheerlink (wilde), *cicuta virosa*, ook *anthriscus sylvestris*.

schère, l. **schére** (ik hoorde echter enkele malen *schère*).

schimmel, m. o. schimmel.

schîrzwaaiver, vr. *hirundo ripuaria*, oeverzwaluw, deze is van onderen wit; of *hirundo domestica*. De naam wordt gegeven in tegenstelling met de *hirundo urbica*, huiszwaluw.

schîthakke, *schîthakken*, vr. hiel van de achterpooten eener koe.

schîtpòl, m. graspol in eene weide.

schòl, bvnw. ondiep (Dev. *school*.)

school, bvnw. ondiep zie **schòl**.

p. 38, 2, r. 8 v.o. bun, l. bün.

schoo(r)steen, m. schoorsteen.

schraoîzer, o. ijzer om den bast van boomen mede af te krabben om er een cijfer op te kunnen zetten.

p. 39, 2 r 12 v.b. schurft hef, l. schòrft hef; r. 13 schuld hèf, l. schüld hef, etc.

schrör, wigvormig ijzer, dat de smeden gebruiken om ijzeren staven door te slaan.

schraon, mv. gebraden stukjes vet, die in het eten gebruikt worden.

schûr, m. en o. beschutting, zie **îmenschûr**.

ségememmeken, o. elastieke speen op een zuigflesch.

sekûr, bw. zeker.

sjûks, m. sukkel van een man.

slag, *slége*, m. slag.

slangenkrûd, o. *echium vulgare*.

slat, m? groote waterplas in de heide.

slep, *slepe*, m. sleep (het gesleepte) *naoslep*; sleep van een kleed, zie **slépe**, vr.

slépe, *sleppe*, vr. l. **slepe** (of *sleppe*?) en *slèpe*, vr. sleep, werktuig, dat gesleept wordt om molshopen gelijk te maken, sneeuw te ruimen enz.

slépe, vr. sleep van een vrouwenkleed, zie **slep**, m.

slof, bvnw. *slof weer*, half mistig half regenachtig weer.

slofhakke, o. onkruid op den roggakker. {p.62}

slökreepen, zw. ww. (met losse reepen rijden) slabakken.

slòt, zie **beslòt**.

slòttelblôme, vr. sleutelbloem, *primula elatior*.

slûken, zw. ww. slikken.

smakkert, m. gemeene kerel.
smîstert, m. gemeene vent.
smodde, vr. keteltje om koffie in te koken, eigenlijk een soort blikken beker met langen steel.
smooken, zw. ww. intr. rooken.
smóre, vr. tinnen koffiekan met tuit.
smûle, l. **smûle** en **smûl**.
smûzeltjes, mv. laffe grappen.
snee, *bijvoegen: een snee in 't oor hebben*, dronken zijn.
snip, vr. kleine witte plek op den kop van eene koe.
snötterbèze, *snötterbèzen*, vr. *taxus baccata*.
snötteren, zw. ww. huilen.
spaore (Overijs. Heino) vr. spar, dakspar; zie *sparre*.
spechte, m. specht.
spîk, o. brugje van balken en bossen, met plaggen bedekt, zonder leuning.
spîkermaot, vr. een oude maat.
spîren, zie *bespîren*.
spoor, vr. spoortrein: *hé vôr met de spoor nao Arum*, hij ging met den trein naar Arnhem.
spraokele, vr. *rhamnus frangula*.
stanketsel, o. schutting.
stap, l. **stappe**, *stappen*.
stappe, *stappen*, m. hoogten van zooden in ondergelopen land om den voet op te zetten.
sta(r)thakken, zw. ww. iemand naloopen.
steenbréke, p. 43, is *saxifraga*.
steenzaad, o. *lithospermum*.
stekachtig, bvnw. jeukerig.
stekebèze, vr. kruisbes. *rubes grossularia*.
stengels, mv. raapstelen.
stîmsch, bvnw. stijf hoofdig.
stîpen, zw. ww. pruilen.
stòkkeboone, *stòkkeboonen*, vr. snijboon.
stootvogel, l. **stootvógel**.
stòrksnavel, *erodium cicutarium*.
stòrmken, o. oogenblik, zie *stòrm*.
stramp, *strempe*, m. tak.
strîjen, st. ww. sterk tegenspreken, ook *opstrîjen* of *ofstrîjen*.
sûk, vr. kamferfoelie.
swîd, bvnw. mooi, vlug, bw. gezwind, vlug; *dô 't swîd*, doe het vlug.
swîd, komt veel voor als naam van jachthonden, evenzoo *snel*, zie p. 44 *swîd*.
te- in: **tebreken**, **testören**, geheel verbreken, vernielen.
tesse, zie *tasse*.
tichelwark, o. steenbakkerij.
tîk, vr. *ixodes oricinus*, teek.
tîms, bvnw. kieskeurig.
tipke, o. kapje van brood.
tòkomende, tegenw. dlw. *tòkomende wèke*, de volgende week.
tommelen, zw. ww. tuimelen.
tòmoeden, l. **tômôden** en **tômôden**.
tòrteldûve, vr. tortelduif.
tönen, zw. ww. toonen.
tòte, vr. hofzanger.

tòtenòst, o. hofzangersnest, (ook van een haarknoedel gezegd).
tramp, trap.
tremse, vr. centaurea cyanus, korenbloem.
trishane en **trîshôn**, m. o. patrijs.
tromme, vr. trom; *beschûtentromme*.
p. 46, 2, **trop**, *l.* **tròp**.
trufel, m. troffel. Er naast wordt ook *troffel* gehoord.
trüt, zie *memmetrüt*.
tüffen, zw. ww. kuchend spuwen.
tükker, *p.* 47, niet grasmusch maar kneu.
tündel, m. tondel, zwam dat met staal en vuursteen wordt in brand geslagen.
türnen, zw. ww. heen en weer gaan, b.v. met eene koe.
türnpaol, m. paal, waaraan het vee vastgelegd wordt bij het grazen op een akker.
tûn, m. tuin, ook omheining.
tweeren en **tweernen**, zw. ww. twijnen.
tweendraod, o. uit drie draden samengevlochten draad.
uiver wordt alleen aan de westgrens gebruikt.
ûtschrempen, zw. ww. uitbraden (van vet).
ûze, **unze**, *l.* **ûze**, **ünze** en **onze**.
ülk, m. het ruggenmerg. {p.63}
ümmebûten, zie *bûten*.
ümmez(i)een, o. oogenblik; *wacht en ümmez(i)een*, 't is en *ümmez(i)eens wark*, het werk van een oogenblik; *hej en ümmez(i)eens gedüld*, heb ge een oogenblik geduld.
valk, *valken*, m. valk (ook de sperwer wordt veel zoo genoemd).
vallen, st. ww.; *in tweeën vallen*, in de kraam komen.
vat, *vate*, *l.* **vat**, *vate*, o.
verdommeld, bvnw. verbijsterd.
vergangen, verl. dlw.; *vergangen wèke*, verleden week.
verkòjering, vr. verzet door een praatje te gaan maken.
verlept: *zik verlept vòlen*, zich ellendig voelen.
vernöken, zw. ww. bedriegen.
verschèlen, zw. ww. schelen; 't kan mij niks *verschèlen*.
vet, uitroep in jongensspelen; *ij bünt vet*, gij scheidt er uit. Hierbij wordt dikwijls het hiervoor genoemde onsamenhangende versje gehoord.
vlasvink, vr. fringilla chloris.
vl(i)eegenvang, o. drosera.
vl(i)eerte, vr. sambucus nigra.
vlûs, o. *vlûspampier*, o. vloeipapier.
vógelmelk, vr. ornithogalum umbellatum en o. nutans.
volhandig, bvnw. daar men de handen vol aan heeft, fig. dik, breed: *dé deern is nog al volhandig*, het meisje is zeer gezet.
vonkebokse, vr. wilde deern.
vòrrig, bvnw. ongezond, vgl. *gòrig*.
vòspers, mv. o. voetsporen.
vrangepîpe, vr. aflopende zijgang in een konijnenhol.
vrouwenhaor, o. cuscuta epilinum.
vrouwenögjes, o. primula.
vròten, zw. ww. vroeten.
vûlboom, m. lijsterbes.
wéde, *wéden*, teen of band om mee te binden.

wépe, wépedoorn, rosa canina.
wîlewale en **widewale**, m. vr. wiewaal.
winde, vr. windsel.
winden, st. ww. zwachtelen.
wîndrûve, m. wingerd.
wittewîf, o. thans voor spookverschijning in gebruik; oorspronkelijk wetende vrouw, heidensche priesteres; vgl. *wittewivenkûl* bij Lochem.
woggelen, zw. ww. waggelen.
wolfsmelk, vr. euphorbium.
wolfspoot, lycopodium complanatum.
wòrmkrûd, o. tanacetum vulgare.
zeepetrîne, vr. vuil wijf (ook in zedelijken zin).
zégeltjes, mv. polygonatum multiflorum.
zévenboom, m. iuniperus sabina.
zévenkrûd, o. lycopodium complanatum?
zûl, bvnw. ongezond, tanig, *en zûle klör*, een tanige kleur.
zûnnendouw, vr. drosera-soorten. {p.64}

AFWIJKINGEN IN HET DIALECT VAN TWENTHE.

voetnoot 1) De met een sterretje geteekende woorden komen in Twenthe niet, of weinig, voor, overeenkomende woorden zijn weggelaten. Hier voorkomende en in de vorige lijsten niet opgenomen woorden worden alleen in Twenthe gehoord. Woorden, waar de letter *l*. (luidt) bij voorkomt, worden in Twenthe in een anderen vorm gebruikt.

aalgat, o. mestgat.
aalibandigheid, vr. losbandigheid.
aalkaore, vr. gierkar.
aaltîd en **aait**, bw. steeds.
aaltonne, vr. aaltton.
aolschère, vr. aalvork.
aopen,* bw. zie *lòs*.
aor,* bvnw.
aorden, aoren, zw. ww. aarden.
aore, *aorn*, vr. ader; *l. aoder*.
aovend, *aovende*, m. avond, *g'navond*, goeden avond.
aovondrègen, m. avondregen; *va laowe meer weer nao bèrre gaon, 't gif nen aovondrègen zè de jonge, dô et 's morgens om víf ûr begün te dròppelen* (wordt als voorbeeld van luiheid gezegd).
aoverenkümste, vr. overeenkomst.
aoverènde, bw. overeind.
aoverènde blîven, opblijven, waken.
aovegünstig, bvnw. afgünstig, *l. avengünstig*.
aoverlèjen, bvnw. wijlen, zaliger, *l. aoverlédén*.
aoverval, m. beroerte.
aozen, zw. ww. azen, *l. äozen*.
Äoltjen, vr. eigenn. Aaltje, *l. Äolken*.
äovelgünne, m. afgünst.
abbegünstig,* bvnw. afgünstig, *l. avengünst*.
achter, voorz. *hé lòp ùm achternao*, hij loopt hem achterna.
achterdeel,* o. nadeel.

achterdòcht, vr. nadenken.
achterhòlt, *achterhòlter*, o. evenaar aan den wagen.
af, af, van, *l. of*.
òfbraok, vr. afbraak.
afgestomd, bvnw. bw. 'n *afestomde lögen*, een volstreckte leugen.
òfgaon, st. ww. afloopen; 't *is afgaond werk*.
ofhòlden, st. ww.; *en kind ofhòlden*, een kind ophouden om zijn gevoeg te doen.
òfrangen, zw. ww. boonen van draden ontdoen.
òfschòttelen,* zw. ww. afzetten.
òstellen,* zw. ww. uitstellen.
afvréden,* zw. ww. omheinen.
al, **alle**, bvnw. bw. al; *l. aal*.
albandig, bvnw. moedwillig, *l. aalbendig*.
algerak, o. buitenkansje, *l. aalgerak*.
aling,* bvnw. geheel.
allebò(r)d of **allebòt**,* bw. elk oogenblik, telkens.
allemaole, bvnw. v. n. w. alle.
allozi, o. horloge.
an, vz. en bw. aan.
ānbikken, zw. ww. aanschrappen van boomen.
ānbinden, st. ww. 'n *kelfken anbinden*, braken.
ānbîten, st. ww. een stukje eten.
ānder, aor, bvnw. ander.
āndôn, o. ww. aandoen. {p.65}
ānejagd, bvnw. zenuwachtig.
ānglôjen, zw. ww. aangloeien.
ānkôveren, zw. ww. langzaam vooruitgaan.
ānlaoten, st. ww. zachter worden.
ānlangen, zw. ww. aangeven.
ānlòten,* zw. ww.
ānmôden,* zie *tômôden*.
ānpraoten, zw. ww. opdringen.
ānsprèken, st. ww. bezoeken.
āntîen, st. ww. aanrijden.
āntrekken, st. ww. aantrekken; *de achterbokse āntrekken*, zich terugtrekken.
ârbeid, m. arbeid.
arf, *l. èrve*, o. erf.
arfte, *arften*, vr. erwt, *l. èrfte*.
arve, *arven*, m. erfgenaam, *l. èrve*.
erven, zw. ww. erven, *l. èrven*.
arg, **aarg**, bw. erg, *l. èrge*.
arg, o. erg, *l. èrge*.
argernisse, vr. ergernis, *l. èrgernisse*.
ârke, *ârken*, vr. ark.
arksel,* o.
ârm, *ârme*, m. arm; *met den krommen ârm gaon*, een geschenk brengen.
ârm, bvnw. arm.
ârmød, **armô**, m. en vr. armoede.

avlam, jongensspel. Van schaatsenrijders gaan alle naar een kant van een plan, een gaat tegenover hen staan. Hij rijdt op de anderen los, *avlam* roepende, vangt er een die hem helpt de anderen vangen; zoo gaat het door tot er een over is, die dan *avlam* wordt.

baal, *bale*, m. baal.

baggeren,* zw. ww.

bakken, st. ww. bakken.

bakslag, m. slag uit gekheid.

bakslagerije, vr. laffe gekheid, stoeierij.

bandel, *l. bānd*, *bēnde*.

bandgarden,* mv.

bandöre,* vr.

bandstökke,*

bānke, *benke*, vr. bank.

bānzendöre, vr. schuurdeur.

barg, m. gesneden varken, *l. borg*.

bargen, st. ww. *l. bergen*, *börg*, *ebörgen*.

barm, m. *l. bērm*.

ba(r)ste, m. barst, *l. bō(r)st*, m.

ba(r)sten, st. ww. bersten, *l. be(r)sten*.

bedde en bēre, o. bed.

bedarven, st. ww. bederven, *l. bederven*.

bedeesd,* bvnw. bedeesd.

bèdelen, zw. ww. bedelen, *l. bedeln*.

bedûsd,* ontsteld, onthutst.

bée, vr. bede, *l. bè*.

beërdigen,* zw. ww. begraven.

bèfesse,* *bèfessen*, vr. abeel.

begaves,* **begaoving**, zie *aoverval*.

begeven, zw. ww. er van afzien.

beglûren,* zw. ww.

begrîp, o. begrip, *l. begrip*.

behende, bvnw. behendig, *l. hendig*.

behôven, bw. ww. behoeven, *l. höven*.

bèker, *bèkers*, m. beker, *l. beker*.

bellen, *bellens*, vr. lichtekooi.

belòfte, *belòften*, vr. *l. belòfte*.

belûren, zw. ww. begluren.

bemarkung,* bemarkunge, vr. opmerking.

benéden, bw. beneden, meest vervangen door *onder*.

benne, *bennen*, vr. mand, *l. bünne*.

benzen, zw. ww. dringend verzoeken.

berke, *berken*, vr. berk.

beslòt, sluiting, *l. beslòt*.

besnûten, st. ww. bedriegen.

besprèken, st. ww., *l. bespreken*.

bestèën, zw. ww. besteden.

bestendig, bvnw. bestendig, *l. besténdig*.

bève, vr. gestolt vleeschnat.

bever, m. bever, *l. bèver*.

b(i)eeze, *b(i)eezen*, vr. bies, lt. *juncus*, *l. bösen*.
bikeers, m. doorgereden aars.
bint, *binde*, o. honderd el garen; in Tw. *bond*.
birzen,* zw. ww. drijven, aandrijven.
bläoken, Tw. *blöken*, zw. ww. blakeren.
bläokerig, **blökerig**, bvnw. naar den rook ruikend of smakend.
blad, *blaaë*, o. blad.
bleiken, zw. ww. *l. bleeken*.
blek,* bvnw. strak.
blek, o. blik, *l. blik*.
blekke, vr. blikaars, *l. bikeers*.
blekken, mv. mazelen.
blîde, *l. blij*, bvnw. blijde.
bliken, st. ww. *bleek*, *eblèken*, blijken. {p.66}
blindauwsche, vr. blinde paardevlieg.
blôsem, m. bloesem, vr. *l. blösem*.
bòde, m. bode.
bok, *bükke*, m. bok.
boksentük, m. broekzak.
bòlte, *bòlten*, vr. bout.
bongerd,* m. boomgaard, Tw. *appelhòf*.
boone, *boonen*, m. boon, Tw. vr.
boor, mv. *boors*, o. boor.
boos,* Tw. *hellig*.
börgemeister, m. burgemeester.
bòrn, **bòrnputte**,* bron, put.
bò(r)s drinken,* alles opdrinken.
bots,* m. slag, stoot.
bottel,* s. vr. bottel.
bokken, zw. ww. bukken.
börste, vr. mw. borstels van het zwijn, *l. bõ(r)ssel*.
bögel, m. beugel, *l. bögel*.
bönne, **bönneken**, m. ook groote kast boven de bedstede.
bûren, zw. ww. beuren.
bûrte, vr. beurt.
braaktûte, regenwulp (steltlooper).
braoke, vr. gebroken land, hoog roggeland.
brömel, vr. braambezie.
bragen,* m. hersens, meest van geslachte dieren gezegd.
branderig, bvnw. vurig, ook koortsig, *l. brendërig*.
brau,* vr. kuit van het been.
bred,* o. kistje met schuifdeksel.
breiden, *breidde*, *ebreid*, zw. ww. breijen.
breinaold, m. breinaald.
brèken, st. ww. breken.
bresgen, zw. ww. zwetsen.
brîj, m. brij.
brink, *brinke*, m. plein in een dorp, open veld in eene marke, zie *pootbrink*, *klaoverbrink*.
bromkloot, m. bromtol.
brôk, o. lage streek.

brûden, zw. ww. broeien, *l. brôn*.
brûdsch, bvnw. broeiziek (van vogels), *l. bròidsch*.
brûdsnögers,* noodigers voor de bruiloft, z. *brülftennöger*.
brülléftenöger, zie *brûdsnögers*.
brümmel, *brümmels*, vr., *l. brömel*.
brus, bvnw. wild.
bûgen, st. ww. buigen, *l. bögen*.
bürschap, vr. gehucht, *l. bûrschap*.
bûskool, vr. kabuiskool.
bûj, vr. bui, *l. büje*.
bûkérde,* vr. blauwe leembank.
bûle, *bûlen*, vr. buil; Tw. *bûl*, m. geldzak.
bûnebast,* m. kwaadaardig man.
bûre, m. tijk van een bed; Tw. vr.

däonig, bw. vrij wat, zeer, *l. daonig*.
damé en **tamé**, bw. zoo straks, *l. tamet*.
dam, *damme*, m. dam; Tw. mv. *demme*.
damp, *dampe*, m. damp; Tw. mv. *dempe*.
darp, *darpe*, o. dorp, *l. dôrep*.
dartig, tlw. dertig, *l. dertig*.
dasse, *desse*, vr. das, halsdoek.
dége,* bvnw.
déger,* bvnw. verstandig.
dèjen,* zw. ww. zacht slaan.
dèjen, zw. ww. doojen.
deilbr(i)eef, m. scheidingsacte.
deilen, zw. ww. deelen, *l. deelen*.
deiloos,* oneenig.
dèken, m. deken (decanus), *l. déken*.
deken, *dekens*, vr. dekens, *l. dekene*.
dekke, o. dek, deken, *l. dek*.
dekkel, m. deksel, *l. deksel*.
dellenhane, m. baas op de fabriek.
demmerig,* bvnw. duister.
dempig, bvnw. kortademig, *l. dēmpig*.
denne, *dennen*, vr. den, *l. danne*.
dier, *diere*, o. dier.
diggel, *diggels*,* vr. scherf.
dòdkûkentjen, o. laatste kind, hartelap.
dol,* bvnw. dol, bont.
dòl,* m. lieveling.
donderpedde,* vr. dikkop.
dooiën,* zw. ww. sterven.
dòp, *dòppe*, *slekkedòppe*,* slakkenhuisjes; Tw. *sniggenhûsken*.
dòpheed, o. erica tetralix.
dòrsen, zw. ww. dorschen, *l. dôrsen*.
dòrst, m. en **dòrste** vr., dorst; Tw. *dòrst*.
dôsterig,* bvnw. duizelig.
dòk, m. deuk.

döpen, zw. ww. doopen, *l. doopen*.
dör, vr. door, *l. dūr*. {p.67}
döre, vr. deur, *l. dūre*.
dörslag, o. zeef, vergiet, *l. dūrslag*, m.
dörtocht, m. buikloop, *l. dūrtòcht*.
dreef, m. dreef, *hé is op dréve, l. drève*.
drègen en **dragen**, st. ww., Tw. *drégen, drôg, edraogen*, dragen.
drèjschûttjen, o. mallemolen.
drenzen, zw. ww. *l. drünsen*.
drieëgge,* m. vierkante koppige kerel.
driest, bvnw. *driest liggen*, braak liggen.
dril, o. geweven (driedraadsch) stof. Tw. m.
dril, o. gestold vleeschnat.
drîven, st. ww. *dreef, edréven*, drijven, *l. edrèven*.
dròs,* m. drassige, lage grond.
drûf, *drûve*, m. kleine bundel bloemen.
drûve, *drûven*, vr. druif, *l. drûf*, m.
drük,* bvnw. bw., druk.
dûren, zw. ww. duren, uithouden.
dûzig,* bvnw. slaperig.
dük,* bw. dikwijls.
dürpel, m. dorpel.
dürven, zw. ww. mogen, *l. dōrven*.
dūr, vrz. door.
dūre, vr. deur.
dûren, zw. ww. duren, uithouden, *l. dûren*.
dwarg, dwarge, m. dwerg, *l. dwerg*.
dwarsnacht,* m. den derden dag.

edik (*eddik*) en **eek**, m. azijn, *l. ettik*.
eekhoren,* *eekhorens*, m.
eempessig, bvnw. eigenzinnig, *l. eempestig*.
eenbömig, bvnw. zich om niemand of niets bekommerend.
eersende,* o. stompe punt van het ei.
eeschen, zw. ww. vernemen, *l. vereeschen*.
eewe, vr. eeuw, *l. honderd jaor*.
eike, vr. eik, *l. eeke*.
eikenboom, m., *l. eekenboom*.
eiselik, bnw. zeer, *l. îselik*.
eizen,* zw. ww. bang zijn.
elfribbe, vr. die een rib te veel heeft, nl. te lang is; wordt bv. van een paard gezegd, dat te lang in de lenden is.
elkebòt, bw. telkens, z. *allebò(r)d*.
elkermalk,* vnw. een ieder.
ellebaoge, m. elleboog, *l. ellebaom*.
ellebaom, *ellebäome*, m. elboog.
elze, vr. els (priem), *l. els*.
empe, *empen*, vr. mier, *l. mîgempe*.
empenbült, mierenhoop, *l. mîgempenpòl*.
ende, o. eind, *l. énde*.

eng, of **enk**, *enke*,* m. veld om het dorp.
enterik,* m. mannetjes eend.
erfte, *erften*, vr. erwt.
ette, pron. pers. neutr. het, in verkleinenden zin gebruikt.
ettik, m. azijn.
èvenòlder, *min èvenòlder*, van gelijken leeftijd zijnde, *l. èvenòulder*, tweeling.
èvenwels, bw. evenwel.
èverdesse, *èverdessen*, vr. hagedis, *l. èveltassche*.
èveltassche, vr. hagedis.
ézel, *ézels*, m. ezel, *l. ezel*.

faok,* **vaak**, m. slaap.
farm, bvnw. ferm, *l. ferm*.
faze, *fazen*, vezel, **fazel**, *fazels*.
feekse,* *feeksen*, vr. feeks.
feil, vr. dweil, *l. veile*.
fel, bvnw., *l. fèjl*.
fidel, vr. viool, videl, *l. vióle*.
fidelen,* zw. ww. vioolspelen.
fidler,* m. vioolspeler.
fikke,* vr. feeks.
fikseboon, *fikseboonen*,* vr. lupine.
flambóze, *flambózen*, vr. framboos, *l. frambóze*.
flantüte, *flantüiten*, vr. dwaze gewoonte.
flappen,* zw. ww. slaan.
flènseken, zw. ww. om eten bedelen (van paarden), *l. frènsngen*.
flèr,* z. m. oorveeg.
flesse, vr. flesch, *l. flesche*.
flik,* m. klap.
flûsteren,* zw. ww. fluisteren.
fóper,* *l. fobel*, denappel.
frènsngen, zw. ww. om eten hinneken (van paarden).
frôselen, zw. ww. worstelen, *l. fruselen*.
fûggelen,* zw. ww. oneerlijk handelen.
fûk, bvnw. stil, gesloten.

gaard, *gaarden*, m. gaard, tuin, *l. gaoren*.
gaor of **gaord**,* m. tuin, kamp.
gaoren, m. tuin. {p.68}
gaove, vr. gaaf.
gaffeltange,* vr. oorworm, *l. kniepworm*, m.
gagel,* o. m. plantnaam.
gangs, gangs maken, *l. gengs*.
garste, vr. garst, koren, *l. gerste*.
gaspel, vr. gesp.
gebedde, *gebedden*,* m. bedgenoot.
gebören, zw. ww. gebeuren, *l. gebûren*.
gellig,* bvnw. welig, welvarend.
gelp,* bvnw. welig, geil.
gelûj, o. het luiden der klok, *l. gelü*.

genog, bvnw. genoeg, *l. genôg*.
gēnte, vr. potentille anserina.
gesp, vr. **gespel**, *gespels*, m. gesp, *l. gâspel*.
gest, vr. gist. Tw. m.
gestäodig, bw. gestadig, *l. staodig*.
getou, **touw**, o. weefgetouw.
géve, vr. gave, *l. geve*.
gével, *gevels*, m. gevel, *l. gevel*.
gewéten, o. geweten, *l. geweten*.
gezinne, o. gezin, *l. gezin*.
gezünd, bvnw. gezond, *l. gezond*.
gidderig,* bvnw. beverig.
gieren,* zw. ww. zwaaien.
g(i)eene,* m. gang.
gif, o. vergift, *l. vergift*.
gînen,* zw. ww. kiemen.
gispel,* vr. berisping.
glî, o. zwil in het vleesch. Tw. vr.
glilappe, m. straatslijper.
glinte, vr. schutting, *l. glint*.
glip, m. spleet, barst in de handen, vr. *glippe*.
gobbelen,* zw. ww. zich bewegen (van vloeistof) braken.
gold, o. goud, *l. gould*.
gôstink,* m. zin, smaak.
gönzen,* zw. ww. smeekend vragen.
gör,* vr. klein meisje.
graot, *gräote*, m. v. graat. Tw. o.
grave,* vr. spade.
grepe, m. greep (het grijpen) *l. grep*.
grillen,* zw. ww. huiverig zijn.
gruwel, vr. gruwel, *l. griuwel*, m.
gruwelen, zw. ww. bang zijn, *l. griuwelen*.
gruwen,* zw. ww. gruwen.
grûsel,* bvnw. huiverig.
günd, bw. ginds, *l. ginter*.

haarrook, z. *vennedamp*.

haarstrik, vr. plat hout om de zicht mee te scherpen; zie *hare*. Tw. o.

haok, *häoke*,* m. haak.

hadde,* vr. afval van vlas.

haft, *hafte*,* o. watervlinder, haft.

hal,* vr. bevrozen grond.

hamel,* bvnw. armoedig.

handschô, m. handschoen. Tw. *handsche*, vr.

ha(r)d, bvnw. hard. Tw. *hart*.

harfst, m. herfst. Tw. *herfst*.

ha(r)st, m. ribbe. Tw. *hest*.

harte, *harten*, o. hart. Tw. *herte*.

ha(r)telik, *l. he(r)telik*.

hazegerf, vr. carum carvi.

heerenmòs of **ruwbòlt**, equisetum.
heet, o. heide.
heffen,* st. ww. opnemen.
heft, o. handvat, *l.* **hecht**.
heggenvratte, vr. bastaardnachtgeaal.
heide, vr. erica, *l.* **heet**.
heister, m. heester, *l.* **heester**.
hekkeleers,* Tw. alleen *kliere*.
heksemelker,* m. rups, die op de wolfsmelk aast.
hémel, *hémels*, m. hemel, *l.* **hemel**, *hemmel*.
helfte,* vr. helft.
helken,* zn. ww. een band om de zes staande korenschoven slaan.
hemde, o. hemd, *l.* **hēmd**.
hemmel,* bvnw. zindelijk, netjes.
Henders, **Henners** en **Hente**,* vr. verkortingen van Hendrika.
hengel, m. hengsel; hengselmand, *l.* **hengsel**.
hennep, *l.* **hannep**.
hepse, **epse**,* vr. ham.
herbarge en **harbarge**, vr. herberg, *l.* **hèrbèrge**.
he(r)te, o. hart.
he(r)tekûle, vr. hartkuil, maagkuil.
Hète,* verkorting voor Geertrui.
hiersch,* bvnw. hier behorend.
hilde, vr. de lage zoldering in den stal, *l.* **hilde** en **hille**.
hilk,* bvnw. geheel.
hillig: *de hillige drie kònige*, de heilige drie koningen.
hinnebèren,* frambozen. {p.69}
hippen,* zw. ww. springen.
hîmpjen, o. krekkel, *l.* **heemken**.
hû, **huw**, bw. hoe, *l.* Tw. alleen *wô*.
hòls, vr. hulst.
hondehaor, o. gras; fig. tweedracht: *daor is hondehaor inekommen*, zij zijn oneens geworden.
hondtong, vr. molsla, *l.* **hondeblîmenslaot**.
hôneer,* bw. wanneer.
honte, m. vr. horzel, *l.* **aonte**.
hoope, *hoopen*, m. hoop, *l.* **hoop**, *höpe*.
hòrken,* zw. ww. nauwlettend luisteren.
hòrt,* m. oogenblik.
hòkkieskarmse,* vr. verhuring van de zitplaatsen in de kerk.
hòltink, m. markvergadering. Op den *hòltink* zit de *markerichter* of *hòltrichter* met den *schrîver* aan de tafel; de *gewaarden* (eigenerfden, vroeger erfexen) zitten op de banken, de *lütkelûj* of *kòtters* blijven staan.
hòde,* vr. bewaarplaats.
hòjen, zw. ww. hoeden, *l.* **hòën**.
höpe, *hüppe*, vr. heup. Tw. *hüppe*.
höpen, zw. ww. opeenhopen.
houltwagen, m. houtwagen, een jongensspel. De eerste die krijgen moet roept « houlswagen een been »; heeft hij er een gevangen dan gaan zij hand aan hand de anderen vangen en roepen « houlswagen twee been », en zoo voort. Als de anderen de handen kunnen verbreken,

de keten doorbreken, dan wordt de houtwagen terug gedreven onder het gejuich van pokkel op! pokkel op! sla op! sla op!

hûskündig, bvnw. zich tehuis gevoelend, *l. hûskünnig*.

hülle,* vr. omslagdoek.

hüllen,* zoden om aan 't vuur te branden.

iewers,* ergens.

immenzaod,* o. gemengd koorn voor huishoudelijk gebruik.

imbôl, m. inboedel, *l. inbôdel*.

impestig, bvnw. koppig, *l. eempestig*.

ipsen,* zw. ww. spelen met centen in hokjes.

îl,* bvnw. ijdel.

imenhûve,* vr. bijenkorf.

îmenkaor,* m. bijenkorf.

îpe, vr. *hé hef de îpe op 't lif*, hij is zwaarmoedig.

îselik, bvnw. ijselijk.

(i)eevesen,* mv. mazelen, *l. de blekken*.

jachtendûvel,* m. hypericum perforatum.

jesse, vr. jas. *l. jas*.

jödde, jörre, m. jood.

jöddenboon,* m. paardeboon.

jözelen,* zw. ww. zeuren, klagen.

jüchteren, zw. ww. wild stoeien, hard lopen en schreeuwen.

ka, *kouwe*, vr. kraai, kouw, *l. kao*.

ka,* (*kade*) vr. kade.

kaaie, ieemand op de kaaie hebben,* voor den gek houden.

kaak,* vr. kaak, (wang).

kaole, kaolen. vr. kool (brandstof), *l. kôle*.

kaom, vr. o. kaam, schimmel, *l. käomsel*.

kaorewagen*, vr. marktwagen, kinderwagentje.

kaote, kaoten, vr. huisje, kot.

käolte, vr. koude.

käoter, käoters, m. boer die één paard houdt, *l. köter*.

kakspaon, kakspäone, m. bil.

kallemenk, o. kalmink, *l. kalmink*.

kamelle, vr. kamille, *l. kamille*.

kamme, kammen, vr. kam, *l. kam*, m.

kanels, kanils,* bvnw. boos.

karf, m. vr. kerf, *l. kerf*.

karke, karken, vr. kerk, *l. kerk*.

karkenende,*.

karmse, vr. kermis, *l. kermisse*.

karnhûs, o. plaats waar de karn staat, *l. keernhûs*.

karnsel, o. de boter van eenmaal karnen, *l. keernsel*.

karse, karsen, vr. kers, *l. kerse*.

ka(r)smisse,* vr. Kerstmis, z. *middewinter*.

ka(r)spel, o. kerspel, *l. ke(r)spel*.

katrolle, vr. katrol, *l. katrol*, o.

kattesta(r)t, *l. kattenste(r)t*.
kawopsken, o. sprongetje, *l. kawüpsken*.
keerntonne, vr. karn.
keilen,* zw. ww. met een steen werpen. {p.70}
kelde,* vr. verkoudheid, z., *kòlde*.
kelder, m. kelder, *l. kēlder*.
kepe,* m. keep.
kètel, *kètels*, m. ketel, *l. ketel*.
kéten, *kétens*, vr. ketting, *l. keten*.
kévie,* vr. kooi, kast met tralies.
kewwen, zw. ww. kauwen, *l. kawwen*.
kiddelen, zw. ww. kitelen.
kiepig,* bvnw. bij de hand.
kîfte, vr. kievit, *l. kivit*.
kîm, m. kiem, *l. kim*, vr.
kîn, o. kiem, *l. kine*, vr.
kînbütte, mv. wangbeenderen, *l. kennebakkenbütte*.
kitsen, zw. ww. en **ketsen**, vuurslaan met ijzer en steen.
kîve,* vr. bestraffing.
kiwbotten, *l. kiwenbütte*.
klabatse,* m. klauteraar, woesteling (meest van kinderen).
klamp, *klampe*, m. klamp, *l. klāmpe*.
klampe, vr. krap, haak, *l. klāmpe*.
kländer, vr. kleermakerspers, heet ijzer, *l. kländer*.
klank, *klanke*, m. klank, *l. klānk*.
klanke, vr. kronkel in touw, *l. klānke*, m.
klater, vr. vuil.
klau, *klauwe*, vr. klauw.
klaowen,* zw. ww. klauwen; *ʔ vôtjen klaowen*.
kléblôme, vr. klaverbloem, *l. klaoverblôme*.
klensebûr spölen, een kinderspel, *l. klēisterbûr*.
kléver, vr. klaver, *l. klaover*.
kliëne, boekweitendoppen, zemelen van tarwe.
klip,* m. deksel van een kan.
klitte, klitten, vr. klis (ook benaming van een vrouw).
klîve,* vr. klis.
klòd, *klòdde*,* vr. vrouwenmuts.
kloft, klofte, vr. klucht, troep (wijk) *l. klocht*.
klok,* slok.
kloove,* klooven, vr. kloof.
klösse, *klössen*, vr. klos, kloot, *l. klòs*.
klömen,* zw. ww. koud zijn.
klötjesmaol,* o. feest na afloop van het klootschieten.
klüft, *klüfte*, vr. troep, *l. klocht*.
klüngel, o. vod, kluwen. Tw. m.
klüngelaole, vr. jenever met stroop.
klüppel, m. *l. knüppel*.
klûn, o. turf, kloen, bagger. Tw. m.
knapblaoze, vr. varkensblaas, welke de jongens spelend laten knappen.
knarpen,* zw. ww. knauwen.

knarre,* vr. knarsbeen.
knével, m. zware boom, sluitend aan een hek of deur; sterke man, *l. knèvel*.
knîf, m. of **knîfmes**, o. mes.
knikkebîle,* m. driekante bijl met punt.
knipspeur,* o. zandweg met gaten in de sporen.
knipworm, m. oorworm.
knisteren, zw. ww. knetteren, *l. knèsteren*.
knobbel, m. dikte, *l. knobben*.
knoffel,* m. plooi, stoel.
knòrrebot,* o. knarsbeen.
knòtwilge, vr. knotwilg, *l. knòtwilge*.
knök, m. slag; *hi hef er een lelliken knök ekrégen, l. knak*.
knüffelen, zw. ww. drukken, *l. knoffelen*.
kógel, vr. *kögeltjen*, o. kogel, *l. kògel*.
kôkãnte, vr. *zik an de kôkãnte hōlden*, voorzichtig zijn.
kôke, vr. koek.
kòpschee, bvnw. schichtig.
komen, *kwèm, ekommen*, st. ww. komen.
kóren, m. pit in de vrucht, *l. koorn, kōrne*.
Kôraod, eigenn. Koenraad.
kòrste, vr. korst brood, *l. kōrste*.
kòrstmisse*.
kòrtsen, zw. ww. kort op iets gooien.
kôtûf, m. graspol in eene weide.
kòwwe, vr. kooi.
kòninksjager, m. veldwachter.
kö, mv. *kön, köne*, o. jong varken, biggen, *l. köken*.
köre, vr. keur, keus, *l. kûre*.
köze,* vr. keus.
kôlte,* vr. koelte.
kôn, bvnw. koen, dapper.
krans, m. vet aan de darmen.
krèjenkoorn,* o. moederkoorn.
krèjenstrekel, m. klein vischje, stekeltje.
krempeldraad, o. grassoort. {p.71}
kribbe,* m. lastige vent.
kribbe,* vr. kribberig wezen.
kriel,* bvnw. klein.
krikke, vr. taling.
kròdde,* vr. onruid.
kröze, o. kroos, waterlinze, *l. kroos*.
krûne, z. *krûsekrane*.
krûs, bvnw. kroes, sierlijk.
krûsekrane, voor *krûnekrane*, zie *krûne* p. 24.
krûd, o. **krûderije**, vr. kruid, kruidერი, *l. krûd, krûderije*.
krûjkaore,* vr. kruiwagen.
kûf, *kûve*, m. kuif, *l. kûve*.
kûgel, m. bal, z. ook *kògel*.
kûle, *kûlen*, vr. kuil.
kûrig,* bvnw. lusteloos.

kûrtnève,* m. haas.
kûterdekû,* bw. op stel en sprong.
kûzeslepper, stoksleper, iemand die voor een ander uit vrijen gaat, bruidswerver.
kûijer,* *üm kûijer gaon*. sterven.
kûjeren, zw. ww. praten, *l. kuieren*.
küllaozie, vr. fopperij, *l. küllazie*.
kûken,* o. jong varken. Tw. *köken*.
kûve, vr. kuip, tobbe, *l. kûven*.
kwekwemeier, m. lijsterbes-boom.
kwéne, vr. *l. kwene*, manwif, ook in fysieke zin.
kwikkwak,* kleinigheid.

laobes, m. onverschillige kerel, *l. löbbes*.
laoke, vr. merksteen.
labben. Van het op blz. 25 vermelde versje luiden de 2e–4e regel in Twenthe:
Dürf nich aover straote gaon,
't Hündeke zal üm bîten
De vögle üm beschîten.
enz.
laën, st. ww. laden, *l. laan*.
lakrisse, vr. drop.
laksen, zw. ww. van geliefden gezegd die elkander sterk aanhalen, met laffe woorden spreken.
lakserije, vr. laffe aardigheden.
lankwagen, o. hout, waardoor een boerenwagen verlengd wordt, *l. lankwage*, vr.
larke en larkse, m. lariks, *l. lariks*, vr.
last, *laste*, m. last. Tw. vr.
lawaaxsel, o. kaft om een boek, vgl. blz. 16 *harksel*, *harrevarksel* en blz. 57 *harrevarksel*.
lédig, **lèèg**, bvnw. ledig, *l. läog*, **lög**.
leegde en leegte, vr. laagte, *l. läogte*, **lögte**.
leelik, **lelk**, **lellik**, bvnw. leelijk, *l. leelk*.
leem, o. leem. Tw. m.
leepe oogen, druipogen, *l. leepoogen*.
leere, leeren, vr. ladder, *l. ledder*.
leerze,* leerzen, vr. laars, z. *stével*.
lemmet, o. (accent op met) katoen in eene olielamp. Tw. *lemt*.
lenge,* vr. lengte.
lestig, bvnw. lastig, strekkend, ruim. Tw. *lest*.
liggen, *lag*, *èlègen*, st. ww. liggen.
linke, vr. linkerhand. Tw. *linker*.
liden, st. ww. Tw. *liën*.
liftücht, vr. naam voor de wonersplaats bij een boerenerf.
liftüchter, m. bewoner eener *liftücht*.
liken, leek, *eléken*, st. ww. lijken. Tw. *eleken*.
likstee, vr. litteeken, *l. likstè*.
lîn,* bvnw. langzaam, traag.
lîpen, zw. ww. schreien, *l. lippen*.
lòk, *lòkke*, m. lok, *l. lokke*, *lokken*, vr.
loopen, *liep*, Tw. *löp*, *elooopen*, st. ww. snel loopen.
loopgaren,* o.; *loopgaren spinnen*, heen en weer loopen.

lóven, zw. ww. prijzen, *l. laoven*.
lòfte, vr. belofte, *l. belòfte*.
lòs, bvnw. los, open.
lògen, *lògens*, vr. leugen, *l. lògen*.
lògnen,* zw. ww. loochenen.
lòre,* vr. slons.
lòsgen, zw. ww. lossen; *'nen èkster de tonge lösgen*.
lûr, m. loer, *en lûr drèjen*. Tw. *lûre*. vr.
lûrderig,* bvnw. loom, *l. lûderig*.
lûzezak, o. de sleutelbeensholte.
lûchterhand,* vr. linkerhand.
lûst, *lûste*, m. lust, *l. lost*. vr.
lûtkepink, m. kleinen vinger; *a'j den dûvel den lûtkepink dôt taste tô en nemp de heele hand*.
lûkes,* bvnw. leuk.
lûsch, o. lisch, *l. losch*. {p.72}
lûsteren, zw. ww. luisteren, *l. losteren*.
maolder,* o. de hoeveelheid koorn, die in eens gemeten wordt.
maolder,* o. maat voor koren.
maolster,* o. maat voor koren.
maot, vr. weide, vr. *maote*.
mäoltjen, o. feestje, onthaal op jenever, *mäolken*.
maggelen,* zw. ww. knoeien.
male, vr. maaldag, m. geerfden dag der mark; **maalsté**,* vergaderplaats. Tw. *hòltink*.
man, *mans* en *mansliij*, m. man. Tw. *manlö*.
mankzaod,* o. gemengd zaad v. beestevoer.
ma(r)der en **mao(r)ter**,* m. marter.
marg, o. merg, *l. merg*.
mark, vr. mark (geldstuk). Tw. m.
marken, zw. ww. merken, *l. merken*.
markt of **markte**, vr. de markt. Tw. o.
ma(r)s, vr. mars (korf); *l. mèrse*.
marte,* vr. wezel.
meene of **meente**,* vr. gemeene weide of heidegrond.
meerkol, **markol**,* m. Vlaamsche gaai.
melkerik, o. latwerk, om de melkemmaers op te laten drogen, *l. melkrek*.
mersch, vr. Tw. *mörsch*, m. lage, drassige grond.
méten, st. ww. *l. meten*.
middel,* o. *enen onder de middelen nemen*, iemand de les lezen.
middelcînen of **mellecînen**, medicijnen, speciaal drankjes, *l. mesînen*.
midde, v. midden, Tw. o.
mîgempenpòl, m. mierenhoop.
miggelen,* zw. ww. motregen.
missaken,* zw. ww. loochenen.
mîzelen,* zw. ww. fijn regenen.
mòlder,* vierkante houten bak, voornamelijk voor de wasch.
mòrre, vr. koffiedik.
mot, o. fijne afval. Tw. *mest*.
môite, vr. moeite, *l. mòihte*.
môj, bvnw. moede, *l. mö*.
môjlek, bvnw. moeilijk, *l. möilik*.

môjte, vr. moeite, *l. mōijte*.
môjten, zw. ww. tegenhouden, *l. mōten*, part. prt. *emot*.
mōjz(i)eekte, vr. loomheid.
môre, vr. wijfjeskonijn.
môten, zw. ww. ontmoeten, *l. ontmōten*.
môte, *in de môte kommen*, te gemoet komen, *l. te mōte kommen*.
mōge, vr. zin; *elk zin mōge*, ieder zijn eigen zin, *l. mōge*, m.
münne, vr. groote voren (visch) *l. mōnne*.
mül,* bvnw. mulle zand.

nacht, *nächte*, m. vr. nacht; *'s nachens, des nachts*. Tw. m.
naffel, o. navel.
navel, *navels*,* m. naaf; Tw. *naven*.
naven, vr. naaf.
naw, *nouwe*,* bvnw. nauw.
nebbe, vr. neb. Tw. mv. *nebben*, m.
neer,* bw. neder; *l. dale*.
nerve, vr. nerf, *l. nerf*, m.
nèring, vr. nering, *l. nèringe*.
nettel, *nettels*, m. netel. Tw. vr.
nével, m. nevel, *l. nevel*.
n(i)eeman, vnw. niemand, *l. nüm*.
n(i)eet, bw. niet, *l. nich*.
niendöre; in Tw. heet de lage deur tegenover *bānsdöre* (dus die aan de andere zijde van het huis) *de niendöre*, zie bl. 30.
nieneinde, o. beneden einde.
nirtig,* bvnw. nurksch.
niwers,* bw. nergens.
nòks, *l. nüks*.
nòtvist, m. kleine worm, die een onaangename lucht geeft.
nòtte, *nòtten*, vr. noot, *l. nòt, nòtte*, m.
nögestaf, m. stok der bruiloftnoodigers.
nöse, m. neus, *l. nösse* en *nûze*.
nüsseldòddeken, o. jongste kind.
nüst, o. nest.

òld, bvnw. (Wintersw. *oold*), oud, *l. ould*.
onakel, o. lompert, *l. onabel*, m.
onderschûr,* o. binnenbouw, om voor den regen te schuilen.
onhûr,* bvnw. niet pluis, gevaarlijk.
onlastig,* zeer lastig.
ontheit,* o. bericht.
onzûr,* bvnw. zeer zuur.
oost, m. kwast in het hout. {p.73}
oplüchten, zw. ww. verhelderen, het gemoed verruimen, *l. oplöchten*.
opper, m. kleine hooistapel in het hooiland, *l. öpper*.
opperen, zw. ww. het hooi aan oppers zetten, *l. öpperen*.
oprelliken,* zw. ww. verbeteren, opdroogen.
opsûkeren, zw. ww. omroeren van suiker in 't gevulde glas, *l. opsokkeren*.
òrder, m. order. Tw. vr.

òtter, òtters, m. otter. Tw. o.
öm, *öms*, m. oom.
paar of ompert, knikkerspel, even of oneven.
paote, vr. jonge boom, stek, *l. pòte*.
paoten, zw. ww. poten, *l. pòten*.
padde en pedde, *pedden*. vr. pad, *l. perre*.
pannevögel, m. vlinder, *l. pennevogel*.
pa(r)sen, zw. ww. persen, *l. pe(r)sen*.
pa(r)sîzer, o. kleermakers strijkijzer, *l. persîzer*.
patte, vr. mestgat.
peie, vr. pij (kleed), *l. pij*.
pèkel, vr. *l. pekel*.
peppel, m. populier, *l. pòppel*, vr.
pepper, vr. peper, *l. pèper*, m.
pîre, pîrek, m. vr. pier, *l. pîre*, vr.
pîrmottig, bvnw. wormstekig.
pîrröttig, bvnw. wormstekig.
plòdden, m. mv. vodden.
ploddestòk, m. parapluie.
plodzig, bvnw. opgezet, *l. plossig*.
plöje, vr. plooi, *l. plooje*.
plöjen, zw. ww. plooiën, *l. ploojen*.
pogge, *poggen*,* vr. jong varken.
polver, m. o. buskruit.
polverbüsse, vr. kruithoorn.
pongel, m. bundel, *l. püngel*.
poolsche mikke, vr. een boerendans; waarbij sterk met de voeten gestampt wordt.
pòsselbos, m. gogel.
pòtjebönink, m. rijst met krenten.
pòtteren, zw. ww. penteren, met water spelen, morsen, *l. pötern*.
pöle, vr. peul (vrucht), *l. pölle*.
pöter,* m. slag, oppeuter.
präowel, m. neetoor, lichtgeraakt mensch, *l. prèwel*.
pranje,* vr. mengelmoes (van spijs).
prôssen of prôsten, zw. ww. niezen, *l. prûssen*.
pûle, pûleken,* vr. liefje.
pûs,* o. schimmel, uitslag.
pûster, m. blaaspijp, *l. pûster*.
pûte,* m. slag.
pûte,* vr. *in de pûte kommen*, in verval raken.
püngel,* m. bloedbeuling.
püngelen,* zw. ww. arenlezen.
pûs,* vr. blikken gieter.
pûster, m. blaaspijp.
pütbalken, vr. mv. dwarsbalk boven den put.

raomen,* zw. ww. mikken.
raoskloot,* m. bromtol.
räote, vr. honigraat, *l. röte*.
ragge,* vr. slecht persoon.

raken, zw. ww. het vuur bijeenschrapen.
rakken,* zw. ww. schoonmaken.
rappel,* bvnw. niet sluitend. Tw. *ral*, ook los in den mond.
rappen, zw. ww. *de dūre rapt*, de deur sluit slecht.
raspe, vr. rasp, *l. raspel*.
ré, *réë*, vr. ree (hert).
ree,* bvnw. gereed. Tw. *veerdig*.
reek,* vr. onruid.
rèfel, vr. rafel, *l. rafel*.
reidekamme, vr. groote kam, *l. reekamme*.
reider, m. fabrikant.
reiderije, m. fabriek.
reiling,* vr. reeks latten om iets achter te zetten.
réken, zw. ww. 't vuur 's avonds bijeen schrapen. Tw. *raken (inraken)*.
reppelkòpsch, bvnw. slecht geluimd.
rik, rikkens, o. hek, *l. rek*, de stok in het kippenhok.
rîten,* st. ww. rijten.
rîtensplît,* m. vr. die gauw zijn kleeren scheurt.
rîvelen,* zw. ww. diep ploegen.
ròdderig, bvnw. haveloos.
rôjen,* uitroeien. Tw. *raoën*, rooien. {p.74}
rôke,* m. reuk, *l. rôke*.
römer,* m. roemer, drinkglas.
röpen,* zw. ww. aftrekken. Tw. *ròppen*.
röten,* zw. ww. vlas laten rotten.
ruile,* vr. schommel.
ruw en ru, bvnw. ruw, *l. row*.
ruwbòlt, m. onkruid, *l. rowbòl*, vr.
rûg,* bvnw. ruig.
ruwgîsel, m. ijzel, *l. rowgîsel*.
rûst, vr. o. roest. Tw. m.
rûzeg,* bvnw. wild.
rügge, *rüggen*, m. rug. Tw. vr.
rünsel, vr. o. rad dat rond gedraaid wordt; *l. ronsel*.
rûste, vr. rust, *l. rust*, vr.
rûmen, zw. ww. ruimen, *l. rûmen*.
rût en rût, onruid, *l. rût*, o.
rûter, m. ruiter, *l. rûter*.
rûter te peerd, een jongensspel.

sabben,* zw. ww. kwijlen.
sadde of sadaos,* m. neetoor.
samt, bw. zamen, *l. sam*.
sauwelen, zw. ww. kieskauwen, *l. sawweln*, *sawwelklaos*, m. zabbelaar.
schaop, *schäope*, o. schaaap. Tw. mv. *schaope*.
schaopschöppe, vr. schaapskooi, *l. schaopschoppe*.
schäord, **schäore**, *schäoren*, m. scherf.
schamomme, vr. vlinder.
scharp, bvnw. scherp, *l. scharp*.
schemmel, m. het hout waar het voorstel van een wagen op draait.

schichtig, bvnw. schuchter, bang, *l. schüchtig*.
schin, vr. stof, van de huid. Tw. m. o.
schînke, m. ham. Tw. vr.
schîr,* bw. vlug, terstond.
schîrewippe, vr. vlinder.
schîren, zw. ww. vertrouwen; *ik schîre ùm nig*, ik vertrouw hem niets.
schîrzwaalver.*
schòl, bvnw. ondiep, *l. school*.
scholder, m. schouder. Tw. vr.
school, bw. ondiep; *school plôgen*.
schòt, *schötte*, o. schot (van schieten).
schófel, m. zaadschepper.
schöre, vr. scheur, *l. schûre*.
schöte, vr. scheut, *l. schötte*.
schram,* o. varken.
schrips,* m. klein, onaanzienlijk man.
schrôizer,* o. schrooijzer.
schrûfen,* zw. ww. benauwd hoesten.
schuikert, m. scheldnaam, *l. schûkert*.
schûvekaore, vr. kruiwagen, *l. schûfkaore*.
schüppen, zw. ww. een schop geven, *l. schoppen*.
schüpspaon, op den *schüpspaon* (op *schüpstôl*) zitten, in onzekerheid zijn, *l. schopspaon*, *schopstôl*.
sége, vr. geit, *l. sege*.
ségenbok, m. bok, *l. segenbok*.
selve, vr. salie, *l. selver*.
sije,* vr. wijfje van een vogel.
sikke, vr. geit, *l. sik*, m.
sîsken, o. sijsje, *l. seisjen*.
slachte,* vr. slacht, soort.
slak,* bvnw. lui, traag.
slanke,* bvnw. dun, buigzaam.
slat, o. lap goed.
slauw, bvnw. luid, *l. lauw*.
slee, *sleën*, vr. slede, *l. sliere*.
sleets, bvnw. snel zijn goed verslijtend, *l. slets*.
slégel, m. arm van de pomp, *l. slegel*.
slekke, vr. slak, *l. snigge*.
slîm, o. slijm. Tw. m.
sloop, *slópe*, vr. sloop, *l. slópen*, o.
sloot, *slöte*, vr. sloot. Tw. m.
slûren,* zw. ww. slepen.
smarte, *smarten*, vr. smart, *l. smerte*.
smelten, st. ww. smelten, *l. smêlten*.
smet, *smette*,* m. smet.
smokken, zw. ww. kussen.
smooken, zw. ww. rooken.
smögel, m. oolijkert, bedrieger, *l. smögel*.
smögelken, o. kort pijpje.
smuigert,* m. bedrieger.

smûle, m. mond. Tw. vr.
snaarske,* vr. zwagersvrouw.
snakken,* zw. praten.
snebbe,* vr. snavel.
snee, vr. sneeuw. Tw. m.
snok, m. hik, *l. snük*.
snòt, snòtter, o. snot. Tw. vr. {p.75}
sobben (en **sòppen**), zw. ww. morsen, *l. soppen*.
sòkke, sòkken, m. vr. sok, *l. sòkke*, vr.
soppen, zw. ww. morsen.
söpel,* bvnw. gevoelig.
spalteren,* zw. ww.
spat, *spatte*, m. spat (van een paard). Tw. vr.
spelde, vr. speld, *l. spælde*.
spij, o. spuug, speeksel. Tw. vr.
spikke,* vr.? brugje.
spilgeld,* o. **spillepennink**, m. *l. speldegeld*.
spîk,* o. of **spîke**, vr.
spîr, en **spîre**, m. spriet. Tw. o.
splite,* m. spleet.
splitter,* splinter, kleinigheid.
splö,* bvnw. taai, buigzaam.
spoor, o. wagenspoor, *l. spûr*.
spòl, (spül), *spölle* en *spüllen*, o. spel, *l. spûl*.
spôlen, zw. ww. spoelen, *l. spölen*.
spra, *spreewen*, vr. spreek, *l. spree, spreeën*.
spradden, m. klein ventje met veel praats.
spril,* bvnw. sterk in 't oog vallend.
spròtter,* m. spreek.
spünze, vr. spons, zwam, *l. sponze*.
spûte, vr. spuit, *l. spöjte*.
stäodig, bw. gestadig.
stap, vössestap, m. toeslaande val, *l. stappe*.
starfelik, bvnw. op sterven, *l. sterflik*.
stark, bvnw. sterk, *l. staark*.
starke, *sterke*, vr. vrouwelijk rond van één jaar, *l. sterke*.
starte, *sterte*, m. staart, *l. stert*.
starven, st. ww. sterven, *l. stèrven*.
stè, vr. stede.
steege, *steegen*, vr. steeg, *l. stege*.
steek, *stèke*, m. steek, *l. steke*.
steel, *stéle*, m. steel, *l. stel*.
stégereep,* m. stijgbeugel.
sterre, *stèrne*, vr. ster. Tw. *stèerne*.
stévig, bvnw. *l. stevig*.
stik, stek, eikenstruik, *l. stikke, akkerstikke*.
stip, m. stip, *l. stippe*, vr.
stúgbögel, m. stijgbeugel, *l. stíbögel*.
stîve,* vr. stijfsel.
stòve, stòven, vr. stoof, *l. staove*.

stören, zw. ww. storen, *l. stûren*.
straol, *straolen*, m. straal, *l. straole*, vr.
strank, *streng*,* m. lijn, strook, arm van een water.
streek, *strêke*,* m.
stréép, *streepe*, m. streep, *l. streepe*.
strik, m. platte stok waar langs de bouwzicht gestreken wordt. Tw. o.
strips gèven, slaag geven, *l. strips*.
strünkebraon,* lanterfantien.
stûken,* zw. ww.
stülpe, vr. stulp, *l. stölpe*.
sükkelen, zw. ww. ziek zijn, *l. sökkelen*.
sûker, vr. suiker, *l. soker*, m.
sûkerei, vr. cichorium intybus, *l. sokery*.
swît,* bvnw. bw.

taal, vr. taal, *l. tale*.
taoi, bvnw. taai, *l. tao*.
taonnègel, m. nijdnagel.
targen, zw. ww. tergen, *l. tergen*.
tasse en tesse, vr. tasch, *l. tassche*.
tèèr, o. teer. Tw. m.
tégen, bw. vz. tegen, *l. tegen*.
teik, vr. tijk, *l. tîk*.
telder, m. bord, schotel, *l. têlder*.
tèlink,* vr. taling.
temse,* vr. zeef.
tève, vr. teef (hond), *l. teve*.
tibbe,* vr. oud wijf.
tibben,* zw. ww. snateren, kwaken.
tilber,* bvnw. *tilber gôd*, roerend goed.
tocht, m., poos, 'n *tòchtken*, een poosje.
tow, bw. toe, *tow maor*, *l. tô*.
traan, vr. traan (smeer), *l. traon*, m.
traon, *träone*, m. traan (uit het oog). Tw. vr.
trow, bvnw. trouw, *l. tròw*.
trowe, vr. trouw, *l. trouwe*, *l. tròwe*.
tûssen, zw. ww. ruilen; **ummetûssen**, omruilen, *l. tûsgen*, **ummetûsgen**.
tûën of **tûjen**, zw. ww. trekken, *l. tûgen*.
tûn, m. tuin, heining. Tw. *tûn*.
tündeldöze, vr. **tündelpot**, m. tondeldoos, *l. tondeldöze*, **tondelpot**.
tûssen, bw. tusschen, *l. tûsgen*.
tûren (uit **tûderen**), *l. tûjeren*.
tweeren, zw. ww. twijnen, *l. tweernen*. {p.76}
uiver, **euver**, **heilöver**, * m. Tw. alleen *stòrk*.
uw, bvnw. uw.
ülk, (onz.) m. bunzing. Tw. o.
ümmer, * bw. steeds.
ûmen, * zw. ww. zeuren.
ûnen, zw. ww. trachten naar iets, *l. äonen*.
ûre, o. uur, *l. ûr*.

ûren, zw. ww. opzwellen van de uiers der koe, *l. nûren*.

vaak, bw. dikwijls, soms, *l. vake*.

vaart, vr. vaart, *l. vaort*.

valke, *valken*, valk, *l. valk*.

varen, m. varen, plantnaam, *l. vaorns*, mv.

varken, *varkens*, o. varken, zwijn, *l. verken*.

va(r)sch, bvnw. versch, *l. ve(r)sch*.

vasel, o. halfvet.

vaste in den mond. *

veerdig, bvnw. gereed.

veerze of **vierze**, * vr. vaars.

vêke, * vr. heining.

veld, *velde*, o. veld, *l. vëld*.

veldhôn, * patrijs.

vennevül, o. weerwolf.

venster, o. venster, glas, *l. veñster*.

vergif, o. vergift, *l. vergift*.

verhetting, vr. verkoudheid, *l. verhitsing*.

verkarkenspraokt, *l. verkerkenspraokt*.

verköring, * vr. verkiezing.

vertruwen, zw. ww. gelooven, vertrouwen, *l. vertrouwen*.

vertûssen, zw. ww. ruilen, *l. vertûsgen*.

verze. *

vetprîzen, * zw. ww.

vettik, vr. veldsla. Tw. m.

vifschaff, kleedingstof met vijf schachten of kamhouten gemaakt, *l. vîfschacht*.

vîme, vr. z. *vimme*.

vlakke, vr. vlek.

vlekke, *vlekken*, * vr. vlek.

vloot, * bvnw. bw. ondiep.

vlöten, zw. ww. water over 't land doen stroomen, *l. vlöen*.

vlûrik, m. vlerk.

vlös, m. *en vlös van en kerel*, een dronkenlap of ruziemaker.

vôrme fôrme, vr. vorm. Tw. m.

vòrst, vr. koude, *l. vo(r)st*.

vòs, *vòssen*, m. vos. Tw. mv. *vösse*.

vögel, *vögels*, m. vogel, *l. vögel*, *vögel*.

vr(i)eend, *vrende*, m. vriend, *l. vreñd*, *vrénde*.

vremd, bvnw. vreemd, *l. vrömd*.

vrochten, * zw. ww. omheinen.

vrochting, * schutting.

vrog, comp. *vrogger*, bvnw. bw. vroeg, *l. vrô*.

vrogjaor, * o. vroege voorjaar.

vröndelik, bvnw. vriendelijk, *l. vrëndelik*.

vröndschap, vr. vriendschap, *l. vrëndschof*.

vrôgte en **vrogte**, vr. vroegte.

waorde, vr. wrat, *l. waore*.

wabbe, * vr. dikte van vet, kwab.

wakhòlder en **waakelder**, **wakel**, m. jeneverbes, Tw. *kwakelbèze*, vr.
walen, * zw. ww. iemand in 't hooiland onder 't hooigras stoppen en rondwentelen.
wamme, * vr. vleesch op de onderrib.
wannòtte, vr. walnoot, *l. walnòt, walnòtte*.
wansöne, bvnw. onzindelijk.
wark, o. werk, *l. werk*.
warken, zw. ww. werken, *l. werken*.
wédeman, m. weduwnaar, *l. wedeman*.
wédevrouw, vr. weduwe, *l. wedevrouw*.
weeps, * bvnw. schuw (van paarden gezegd).
weiken, zw. ww. week maken, *l. weeken*.
wèlen, * zw. ww. spoken.
wende, * vr. keer, draai in een weg.
wendepütte, vr.
wensch, *wensche*, m. wensch, *l. wonsch*.
werd, bvnw. waard, *l. weerd*.
werg, * bvnw. vlug.
werkeldag, m. werkdag, *l. wòrkeldag*.
wierbòrstel, m. ruziemaker, *l. weerbössel*.
wiks, o. schoensmeer, Tw. m.
wind, *winde*, m. wind. Tw. vr.
windsneuw, vr. valwind, *l. windsnów*, m.
winterlöverig, bvnw. van een ouden man met jeugdig voorkomen gezegd.
wippe, vr. wip; *l. wüppe*. {p.77}
wîl, vr. tijd, *l. wîle*.
wold, o. woud, *l. would*.
wolle, vr. wol, *l. wulle*.
wòrstelen, zw. ww. worstelen, *l. wosselen*.
wôle, vr. mol, *l. wöle*.
wôste, bvnw. woest, *l. wöst*.
wrôte, **vrôte**, vr. mol, *l. vröte*.
wündren, zw. ww. verwonderen, *l. wondren*.
zak, *zakke*, m. zak, *l. sak, sekke*.
zégel, o. zegel, *l. zègel*.
zeiver, * vr. zeever.
zelfegge, * vr. zelfkant. Tw. *zòlfkante*.
zelve, vr. salve. Tw. *zilver*.
zichtvree, * m. plaggengrond.
zòde, vr. koffiedik. Tw. *morre*.
zòlt, o. zout, *l. zoult*.
zûge, vr. zeug.
zûpen, st. ww. zuipen, *l. sûpen*.
zücht, vr. ziekte, *l. zocht*.
zülle, vr. drempel. Tw. *züil*, m.
züllen, onr. ww. zullen, *l. zollen, zòl*.
zûd, bw. zuid, *l. zûd*.
zûden, zuiden, *l. zûden*.
zûmen, zw. ww. zuimen, *l. zömen*.
zûring, vr. zuring. Tw. m.
zwère, *zwèren*, m., zweer. Tw. *zweer*, o.

zwèren, st. ww. zweren, *l. zwéren*.

zwinegel, o. m. zwijnegel, liederlijk persoon.